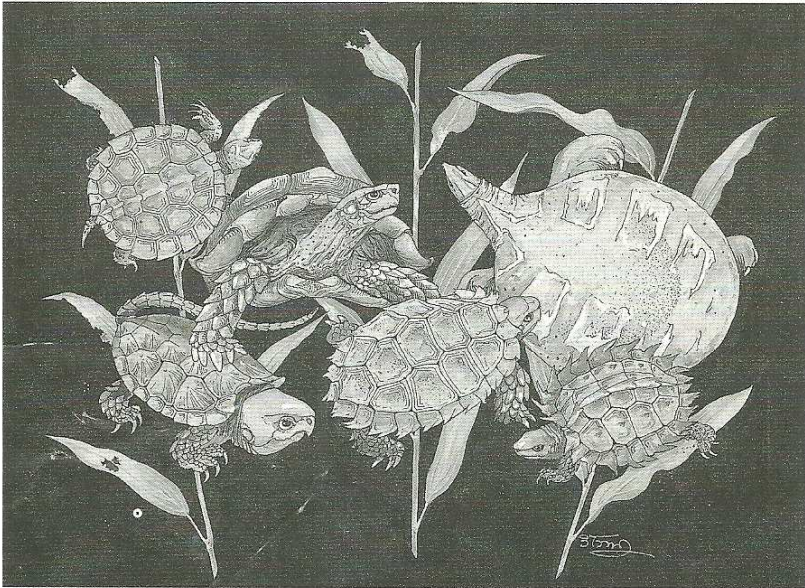

เต่าในประเทศไทย

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

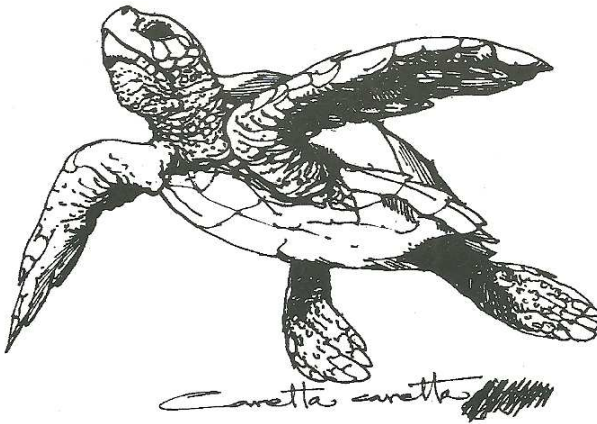
เต่าในประเทศไทย

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๔๓

สารบัญ

	หน้า
๑. บทนำ	๑๓
๒. วิวัฒนาการ	๒๐
๓. อนุกรมวิธานและลักษณะทางสัณฐานวิทยา	๒๔
๔. เต่าประเภทต่างๆ ที่พบในโลก	๒๙
๕. เพศ การสืบพันธุ์ การวางไข่ และอายุขัย	๓๒
๖. อาหาร	๓๖
๗. เต่าในประเทศไทย	๗๔
๘. บรรณานุกรม	๒๐๘

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑	แผนที่ประเทศไทย ๑๘
ภาพที่ ๒	รูปเงาดำบนพื้นขาวแสดงถึงโครงกระดูกของ <i>Eunotosaurus africanus</i> ในยุค Permian ๒๑
ภาพที่ ๓	แผนภูมิสายวิวัฒนาการของเต่า ๒๒
เต่าโบราณจากซากดึกดำบรรพ์	
ภาพที่ ๔	เต่าในสกุล <i>Proganochelys</i> ๒๓
ภาพที่ ๕	เต่า <i>Archelon ischyros</i> ๒๓
ภาพที่ ๖	รูปลักษณะแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนของเต่า ๓๗
ลักษณะของเต่าปัจจุบันบางชนิด	
ภาพที่ ๗	Pelomedusidae: <i>Pelusios sinuatus</i> ๓๙
ภาพที่ ๘	Chelidae: <i>Platemys pallidipectoris</i> ๓๙
ภาพที่ ๙	Dermatemydidae: <i>Dermatemys mawii</i> ๓๙
ภาพที่ ๑๐	Platysternidae: <i>Platysternon megacephalum</i> ๔๐
ภาพที่ ๑๑	Emydidae: <i>Graptemys oculifera</i> ๔๐
ภาพที่ ๑๒	Testudinidae: <i>Manouria emys</i> ๔๐
ภาพที่ ๑๓	Chelydridae: <i>Macrolemys temminckii</i> ๔๑
ภาพที่ ๑๔	Kinosternidae: <i>Staurotypus salvinii</i> ๔๑
ภาพที่ ๑๕	Dermochelidae: <i>Dermochelys coriacea</i> ๔๑
ภาพที่ ๑๖	Cheloniidae: <i>Chelonia mydas</i> ๔๒
ภาพที่ ๑๗	Carettochelyidae: <i>Carettochelys insculpta</i> ๔๒
ภาพที่ ๑๘	Trionychidae: <i>Amyda cartilaginea</i> ๔๒
ลักษณะแตกต่างของลำคอ	
ภาพที่ ๑๙	ลักษณะลำคอแบบหดตรง Common-necked: <i>Kinosternon hirtipes</i> ๔๓
ภาพที่ ๒๐	ลักษณะลำคอแบบคองู Snake-necked: <i>Chelodina siebenrocki</i> ๔๓

ภาพที่ ๒๑	ลักษณะลำคอแบบคอพับ Side-necked: <i>Podocnemis unifilis</i>	๔๓
ลักษณะแตกต่างของหัว		
ภาพที่ ๒๒	ลักษณะหัวของเต่าหก <i>Manouria emys</i>	๔๔
ภาพที่ ๒๓	ลักษณะหัวของเต่าแดง <i>Cyclemys dentata</i>	๔๔
ภาพที่ ๒๔	ลักษณะหัวของกระ <i>Eretmochelys imbricata</i>	๔๔
ภาพที่ ๒๕	ลักษณะหัวของเต่าปูลู <i>Platysternon megacephalum</i>	๔๕
ภาพที่ ๒๖	ลักษณะหัวของตะพาบม่านลาย <i>Chitra chitra</i>	๔๕
ภาพที่ ๒๗	ลักษณะหัวของตะพาน้ำ <i>Amyda cartilaginea</i>	๔๕
ภาพที่ ๒๘	ส่วนประกอบกะโหลกด้านบนของเต่าหก <i>Manouria emys</i>	๔๖
ภาพที่ ๒๙	แผ่นเกล็ดและแผ่นกระดูกของกระดองเต่าหับ <i>Cuora amboinensis</i>	๔๗
ภาพที่ ๓๐	แผ่นเกล็ดกระดองหลังและกระดองท้องของเต่านา <i>Malayemys subtrijuga</i>	๔๘
ภาพที่ ๓๑	ลายชั้นที่เกล็ดท้องซึ่งนิยมใช้ประมาณอายุเต่า	๔๘
ภาพที่ ๓๒	แผ่นกระดูกกระดองท้องของเต่าเหลือง <i>Indotestudo elongata</i>	๔๘
ภาพที่ ๓๓	การวัดขนาดของกระดองเต่า (กระดองเต่าหับ <i>Cuora amboinensis</i>)	๕๐
ภาพที่ ๓๔	ลักษณะแตกต่างของขาหน้าและขาหลังในเต่าประเภทต่างๆ	๕๑
ภาพที่ ๓๕	ลักษณะแตกต่างของความยาวหางระหว่างเพคผู้และเพคเมีย	๕๒
ภาพที่ ๓๖	ช่องทวารและหางของตะพาน้ำ <i>Pelochelys cantorii</i> เพคผู้	๕๓
ภาพที่ ๓๗	เต่าหก <i>Manouria emys</i> ขณะผสมพันธุ์	๕๓
ภาพที่ ๓๘	ลักษณะแตกต่างของเตี้ยระหว่างเต่าหก <i>Manouria emys</i> และ เต่าเตี้ย <i>Manouria impressa</i>	๕๔
ภาพที่ ๓๙	โครงกระดูกด้านข้างของเต่านา <i>Malayemys subtrijuga</i>	๕๕
ภาพที่ ๔๐	โครงกระดูกภายในกระดองของเต่านา <i>Malayemys subtrijuga</i>	๕๖
ภาพที่ ๔๑	ภาพตัดขวางลำตัวของโครงกระดูกเต่านา <i>Malayemys subtrijuga</i>	๕๗
ภาพที่ ๔๒	ความแตกต่างทางสัณฐานวิทยาของด้านท้ายของกระดองเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i> และ เต่าหกดำ <i>Manouria emys phayrei</i>	๕๘

ภาพที่ ๕๓	รอยต่อของแผ่นกระดูกและแผ่นเกล็ดของกระดูกงอเต่าหกดำ <i>Manouria emys phayrei</i>	๕๙
ภาพที่ ๕๔	กะโหลกของเต่าปูลู <i>Platysternon megacephalum</i>	๖๐
ภาพที่ ๕๕	ส่วนประกอบกะโหลกของเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๖๑
ภาพที่ ๕๖	กระดูกไหล่ของเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๖๒
ภาพที่ ๕๗	กระดูกโคนขาหน้าข้างขวาของเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๖๓
ภาพที่ ๕๘	กระดูกปลายขาหน้าข้างขวาของเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๖๔
ภาพที่ ๕๙	ส่วนประกอบกระดูกเชิงกรานของเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๖๕
ภาพที่ ๕๐	กระดูกโคนขาหลังข้างขวาของเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๖๖
ภาพที่ ๕๑	กระดูกปลายขาหลังข้างขวาของเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๖๗
ภาพที่ ๕๒	อวัยวะภายในของเต่าดำ <i>Siebenrockiella crassicollis</i>	๖๘
ภาพที่ ๕๓	กะโหลกของตะพาบสวน <i>Amyda cartilaginea</i>	๖๙
ภาพที่ ๕๔	กะโหลกของตะพาบหัวกบ <i>Pelochelys cantorii</i>	๗๐
ภาพที่ ๕๕	กระดูกคอของตะพาบหัวกบ <i>Pelochelys cantorii</i>	๗๑
ภาพที่ ๕๖	ส่วนประกอบกระดูกเชิงกรานด้านหน้าของตะพาบหัวกบ <i>Pelochelys cantorii</i>	๗๒
ภาพที่ ๕๗	กระดูกเชิงกรานด้านข้างของตะพาบหัวกบ <i>Pelochelys cantorii</i>	๗๓
เต่าในประเทศไทย		
ภาพที่ ๕๘	เต่าปูลูเหนือ <i>Platysternon megacephalum megacephalum</i>	๗๖
ภาพที่ ๕๙	หัวเต่าปูลูเหนือ <i>Platysternon megacephalum megacephalum</i>	๗๖
ภาพที่ ๖๐	กระดูกงอเต่าปูลูเหนือ <i>Platysternon megacephalum megacephalum</i>	๗๗
ภาพที่ ๖๑	เต่าปูลู <i>Platysternon megacephalum peguense</i>	๘๐
ภาพที่ ๖๒	หัวเต่าปูลู <i>Platysternon megacephalum peguense</i>	๘๐
ภาพที่ ๖๓	กระดูกงอเต่าปูลู <i>Platysternon megacephalum peguense</i>	๘๑
ภาพที่ ๖๔	เต่าหวาย <i>Heosemys grandis</i>	๘๖
ภาพที่ ๖๕	หัวเต่าหวาย <i>Heosemys grandis</i>	๘๖
ภาพที่ ๖๖	กระดูกงอเต่าหวาย <i>Heosemys grandis</i>	๘๗

ภาพที่ ๖๗	เต่าจักร <i>Heosemys spinosa</i>	๙๐
ภาพที่ ๖๘	หัวเต่าจักร <i>Heosemys spinosa</i>	๙๐
ภาพที่ ๖๙	กระดองเต่าจักร <i>Heosemys spinosa</i>	๙๑
ภาพที่ ๗๐	เต่าหัวยคอคลาย <i>Cyclemys tcheponensis</i>	๙๔
ภาพที่ ๗๑	หัวเต่าหัวยคอคลาย <i>Cyclemys tcheponensis</i>	๙๔
ภาพที่ ๗๒	กระดองเต่าหัวยคอคลาย <i>Cyclemys tcheponensis</i>	๙๕
ภาพที่ ๗๓	เต่าปากเหลือง <i>Melanochelys trijuga wiroti</i>	๙๘
ภาพที่ ๗๔	หัวเต่าปากเหลือง <i>Melanochelys trijuga wiroti</i>	๙๘
ภาพที่ ๗๕	กระดองเต่าปากเหลือง <i>Melanochelys trijuga wiroti</i>	๙๙
ภาพที่ ๗๖	เต่าจัน <i>Pyxidea mouhotii</i>	๑๐๒
ภาพที่ ๗๗	หัวเต่าจัน <i>Pyxidea mouhotii</i>	๑๐๒
ภาพที่ ๗๘	กระดองเต่าจัน <i>Pyxidea mouhotii</i>	๑๐๓
ภาพที่ ๗๙	เต่ากะอาน <i>Batagur baska baska</i>	๑๐๖
ภาพที่ ๘๐	หัวเต่ากะอาน <i>Batagur baska baska</i>	๑๐๖
ภาพที่ ๘๑	กระดองเต่ากะอาน <i>Batagur baska baska</i>	๑๐๗
ภาพที่ ๘๒	เต่าจาน <i>Batagur baska ranongensis</i>	๑๑๐
ภาพที่ ๘๓	หัวเต่าจาน <i>Batagur baska ranongensis</i>	๑๑๐
ภาพที่ ๘๔	กระดองเต่าจาน <i>Batagur baska ranongensis</i>	๑๑๑
ภาพที่ ๘๕	เต่าลายตีนเป็ด <i>Callagur borneoensis</i>	๑๑๔
ภาพที่ ๘๖	หัวเต่าลายตีนเป็ด <i>Callagur borneoensis</i>	๑๑๔
ภาพที่ ๘๗	กระดองเต่าลายตีนเป็ด <i>Callagur borneoensis</i>	๑๑๕
ภาพที่ ๘๘	เต่าดำ, เต่าแก้มขาว <i>Siebenrockiella crassicollis</i>	๑๑๘
ภาพที่ ๘๙	หัวเต่าดำ <i>Siebenrockiella crassicollis</i>	๑๑๘
ภาพที่ ๙๐	กระดองเต่าดำ <i>Siebenrockiella crassicollis</i>	๑๑๙
ภาพที่ ๙๑	เต่าหีบ <i>Cuora amboinensis</i>	๑๒๒
ภาพที่ ๙๒	หัวเต่าหีบ <i>Cuora amboinensis</i>	๑๒๒

ภาพที่ ๙๓	กระดองเต่าหับ <i>Cuora amboinensis</i>	๑๒๓
ภาพที่ ๙๔	เต่าแดง, เต่าใบไม้ <i>Cycllemys dentata</i>	๑๒๖
ภาพที่ ๙๕	หัวเต่าแดง <i>Cycllemys dentata</i>	๑๒๖
ภาพที่ ๙๖	กระดองเต่าแดง <i>Cycllemys dentata</i>	๑๒๗
ภาพที่ ๙๗	เต่านา <i>Malayemys subtrijuga</i>	๑๓๐
ภาพที่ ๙๘	หัวเต่านา <i>Malayemys subtrijuga</i>	๑๓๐
ภาพที่ ๙๙	กระดองเต่านา <i>Malayemys subtrijuga</i>	๑๓๑
ภาพที่ ๑๐๐	เต่าหับทิม <i>Notochelys platynota</i>	๑๓๔
ภาพที่ ๑๐๑	หัวเต่าหับทิม <i>Notochelys platynota</i>	๑๓๔
ภาพที่ ๑๐๒	กระดองเต่าหับทิม <i>Notochelys platynota</i>	๑๓๕
ภาพที่ ๑๐๓	เต่าบัว, เต่าบึงหัวเหลือง, เต่าหม้อ <i>Hieremys annandalei</i>	๑๓๘
ภาพที่ ๑๐๔	หัวเต่าบัว <i>Hieremys annandalei</i>	๑๓๘
ภาพที่ ๑๐๕	กระดองเต่าบัว <i>Hieremys annandalei</i>	๑๓๙
ภาพที่ ๑๐๖	เต่าเหลือง, เต่าเทียน, เต่าขี้ผึ้ง, เต่าแขนง, เต่าเพ็ก <i>Indotestudo elongata</i>	๑๔๔
ภาพที่ ๑๐๗	หัวเต่าเหลือง, เต่าเทียน, เต่าขี้ผึ้ง, เต่าแขนง, เต่าเพ็ก <i>Indotestudo elongata</i>	๑๔๔
ภาพที่ ๑๐๘	กระดองเต่าเหลือง, เต่าเทียน, เต่าขี้ผึ้ง, เต่าแขนง, เต่าเพ็ก <i>Indotestudo elongata</i>	๑๔๕
ภาพที่ ๑๐๙	เต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๑๔๘
ภาพที่ ๑๑๐	หัวเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๑๔๘
ภาพที่ ๑๑๑	กระดองเต่าหกเหลือง <i>Manouria emys emys</i>	๑๔๙
ภาพที่ ๑๑๒	เต่าหกดำ <i>Manouria emys phayrei</i>	๑๕๒
ภาพที่ ๑๑๓	หัวเต่าหกดำ <i>Manouria emys phayrei</i>	๑๕๒
ภาพที่ ๑๑๔	กระดองเต่าหกดำ <i>Manouria emys phayrei</i>	๑๕๓
ภาพที่ ๑๑๕	เต่าเตี้อย, เต่าควะ <i>Manouria impressa</i>	๑๕๖

ภาพที่ ๑๑๖	หัวเต่าเตี๋ย <i>Manouria impressa</i>	๑๕๖
ภาพที่ ๑๑๗	กระดองเต่าเตี๋ย <i>Manouria impressa</i>	๑๕๗
ภาพที่ ๑๑๘	เต่ามะเฟือง <i>Dermochelys coriacea</i>	๑๖๒
ภาพที่ ๑๑๙	หัวเต่ามะเฟือง <i>Dermochelys coriacea</i>	๑๖๒
ภาพที่ ๑๒๐	กระดองเต่ามะเฟือง <i>Dermochelys coriacea</i>	๑๖๓
ภาพที่ ๑๒๑	เต่าตนุ, เต่าแสงอาทิตย์ <i>Chelonia mydas</i>	๑๖๘
ภาพที่ ๑๒๒	หัวเต่าตนุ <i>Chelonia mydas</i>	๑๖๘
ภาพที่ ๑๒๓	กระดองเต่าตนุ <i>Chelonia mydas</i>	๑๖๙
ภาพที่ ๑๒๔	กระ <i>Eretmochelys imbricata</i>	๑๗๒
ภาพที่ ๑๒๕	หัวกระ <i>Eretmochelys imbricata</i>	๑๗๒
ภาพที่ ๑๒๖	กระดองกระ <i>Eretmochelys imbricata</i>	๑๗๓
ภาพที่ ๑๒๗	เต่าจระเม็ด <i>Caretta caretta</i>	๑๗๖
ภาพที่ ๑๒๘	หัวเต่าจระเม็ด <i>Caretta caretta</i>	๑๗๖
ภาพที่ ๑๒๙	กระดองเต่าจระเม็ด <i>Caretta caretta</i>	๑๗๗
ภาพที่ ๑๓๐	เต่าสาหร่ายตาแดง, เต่าสังกะสี <i>Lepidochelys olivacea</i>	๑๘๐
ภาพที่ ๑๓๑	หัวเต่าสาหร่ายตาแดง <i>Lepidochelys olivacea</i>	๑๘๐
ภาพที่ ๑๓๒	กระดองเต่าสาหร่ายตาแดง <i>Lepidochelys olivacea</i>	๑๘๑
ภาพที่ ๑๓๓	ความแตกต่างของกระดองหลังของเต่าในครอบครัวเต่าทะเล	๑๘๔
ภาพที่ ๑๓๔	ตะพาบมันลาย, กวีลลาย, กรวด่าง <i>Chitra chitra</i>	๑๘๖
ภาพที่ ๑๓๕	หัวตะพาบมันลาย <i>Chitra chitra</i>	๑๘๖
ภาพที่ ๑๓๖	กระดองตะพาบมันลาย <i>Chitra chitra</i>	๑๘๗
ภาพที่ ๑๓๗	ตะพาบหัวกบ, กวีดาว, กรวดเขียว <i>Pelochelys cantorii</i>	๑๙๐
ภาพที่ ๑๓๘	หัวตะพาบหัวกบ <i>Pelochelys cantorii</i>	๑๙๐
ภาพที่ ๑๓๙	กระดองตะพาบหัวกบ <i>Pelochelys cantorii</i>	๑๙๑
ภาพที่ ๑๔๐	ตะพาบแก้มแดง, ปลาฝาดำ <i>Dogania subplana</i>	๑๙๔
ภาพที่ ๑๔๑	หัวตะพาบแก้มแดง <i>Dogania subplana</i>	๑๙๔

	หน้า
ภาพที่ ๑๔๒ กระดองตะพาบแก้มแดง <i>Dogania subplana</i>	๑๔๕
ภาพที่ ๑๔๓ ตะพาบสวน ปลาฝา <i>Amyda cartilaginea</i>	๑๔๖
ภาพที่ ๑๔๔ หัวตะพาบสวน <i>Amyda cartilaginea</i>	๑๔๖
ภาพที่ ๑๔๕ กระดองตะพาบสวน <i>Amyda cartilaginea</i>	๑๔๖
ภาพที่ ๑๔๖ ตะพาบข้าวตอก <i>Amyda cartilaginea nakorn</i>	๒๐๒
ภาพที่ ๑๔๗ หัวตะพาบข้าวตอก <i>Amyda cartilaginea nakorn</i>	๒๐๒
ภาพที่ ๑๔๘ กระดองตะพาบข้าวตอก <i>Amyda cartilaginea nakorn</i>	๒๐๓
ภาพที่ ๑๔๙ ไข่ในท้องของตะพาบมันลาย <i>Chitra chitra</i>	๒๐๖
ภาพที่ ๑๕๐ ตะพาบสวนเผือก <i>Amyda cartilaginea</i>	๒๐๖
ภาพที่ ๑๕๑ กรง (ป่อ) เลี้ยงเต่า	๒๐๗
ภาพที่ ๑๕๒ กรง (ป่อ) เลี้ยงเต่า	๒๐๗

สารบัญญัตราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ รายชื่อจังหวัดของไทย	๑๙
ตารางที่ ๒ จำนวนและขนาดไข่ของการวางไข่แต่ละครั้งของเต่าบางชนิด	๓๘

คำนำ

หลังจากที่สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีได้รวบรวมจัดพิมพ์หนังสือ “สัตว์ถิ่นเดียวของประเทศไทย” และหนังสือ “พืชถิ่นเดียวและพืชหายากของประเทศไทย” แจกจ่ายเผยแพร่ไปยังสถาบันและสถานศึกษาต่างๆ แล้วปรากฏว่ามีผู้ให้ความสนใจหนังสือทั้ง ๒ เล่มดังกล่าวอย่างมาก โดยการแสดงความคิดเห็นในหลายๆด้านพร้อมเสนอแนะให้มีการจัดพิมพ์หนังสือในแนวเดียวกันอีก

เต่า ซึ่งเป็นสัตว์เลื้อยคลานชนิดหนึ่ง ในอดีตเคยมีอยู่อย่างชุกชุมในประเทศไทย ปัจจุบันสถานภาพอยู่ในขั้นวิกฤติ หลายชนิดไม่เคยพบเห็นกันเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งเป็นที่เชื่อว่าน่าจะสูญพันธุ์ ทั่วๆที่เต่าบางชนิดมีความสวยงามเป็นพิเศษ มีความเกี่ยวพันกับการเชื่อถือไสยกลาง เกี่ยวพันกับชีวิตประจำวัน เป็นสัญลักษณ์ของการมีอายุยืนยาว และที่สำคัญเต่าบางชนิดไม่พบที่อื่นใดในโลกนอกจากประเทศไทย ดังนั้นหากจะกล่าวว่า เต่า เป็นเอกลักษณ์ของชาติอย่างหนึ่งก็คงไม่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงมากนัก คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “สัตว์ถิ่นเดียวของประเทศไทย” จึงเห็นสมควรจัดพิมพ์หนังสือ “เต่าในประเทศไทย” โดยการรวบรวมผลงานของนักวิชาการเฉพาะด้าน คือ นาวาอากาศเอก(พิเศษ)วิโรจน์ นุตพันธุ์ ซึ่งทำการค้นคว้าเรื่องสัตว์เลื้อยคลานมาเป็นระยะเวลาานตรบาจนถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้คงจะอำนวยประโยชน์ต่อผู้สนใจ สามารถใช้เป็นเอกสารประกอบการศึกษา ค้นคว้า วิจัยอ้างอิง ในโอกาสอันควรต่อไป

นายสุวัช สิงห์พันธุ์

ประธานคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ
“สัตว์ถิ่นเดียวของประเทศไทย”

บทนำ

ประเทศไทยตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีนในพื้นแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๕๔๑,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตร้อนระหว่างเส้นละติจูดที่ ๖-๒๐ องศาเหนือเส้นศูนย์สูตร มีสภาพภูมิอากาศร้อนและชื้นและมีฝนตกชุกในหลายพื้นที่ ซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวมานี้จัดว่ามีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของสัตว์นานาชนิดโดยเฉพาะสัตว์ในกลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกหลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ซึ่งพบว่าประเทศไทยมีสัตว์ทั้งสองประเภทนี้จำนวนมาก

ประเทศไทยมีเขตแดนด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือติดต่อกับประเทศพม่า ทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดต่อกับประเทศลาว ทิศตะวันออกติดต่อกับประเทศกัมพูชา และทิศใต้ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย พื้นที่ประเทศไทยแบ่งออกตามลักษณะของภูมิประเทศเป็น ๕ ภาค ได้แก่

ภาคเหนือ : พื้นที่ประมาณ ๑ ใน ๕ ของพื้นที่ประเทศ ลักษณะของภูมิประเทศเป็นที่อกเขาสูง มีความสูงเฉลี่ยจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๖๐๐ เมตร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : พื้นที่ประมาณ ๑ ใน ๓ ของพื้นที่ประเทศ ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นที่ราบสูง สภาพภูมิอากาศร้อนมากในฤดูร้อนและค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว ปริมาณน้ำฝนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับภาคอื่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนของสัตว์เลี้ยงลูกหลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกน้อยกว่าภาคอื่น ส่วนใหญ่พบมากเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่มีความชื้นสูง ภาคนี้มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "อีสาน"

ภาคตะวันออก : พื้นที่ประมาณ ๑ ใน ๑๐ ของพื้นที่ประเทศ ประกอบด้วยพื้นที่ที่เป็นเขาสูงสลับกับที่ราบ มีฝนตกชุกและดินมีความอุดมสมบูรณ์

ภาคกลาง : พื้นที่ประมาณ ๑ ใน ๕ ของพื้นที่ประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสายหลักของประเทศคือแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเกิดจากการรวมตัวของแม่น้ำสายหลักในภาคเหนือไหลลงสู่พื้นที่ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยตั้งอยู่ในภาคนี้

ภาคใต้ : พื้นที่ประมาณ ๑ ใน ๖ ของพื้นที่ประเทศ ติดกับทะเลอันดามันและอ่าวไทย ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นที่เขาและที่ราบชายฝั่ง มีฝนตกชุกและมีความชื้นสูงเกือบตลอดปี ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง มีสัตว์เลี้ยงลูกหลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกหลากหลายชนิด

หนังสือเต่าในประเทศไทยเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อให้เป็นหนังสือที่รวบรวมพันธุ์เต่าชนิดต่างๆ ที่พบในประเทศไทยทุกชนิด เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ รวมทั้งผู้ที่ศึกษาวิชาชีววิทยา สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. เพื่อช่วยให้ผู้ที่มีหน้าที่เลี้ยงสัตว์ในสวนสัตว์ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบสามารถเลี้ยงดูสัตว์ได้อย่างเหมาะสมขึ้น เนื่องจากหนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ข้อมูลบางประการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและอาหารที่เหมาะสมของเต่าแต่ละชนิดไว้ด้วย

๓. เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเต่าและตะพาบในประเทศไทย

๔. ปัจจุบันเต่าหลายชนิดถูกจับมาฆ่าเพื่อนำกระดูกมาทำเป็นยา หนังสือเล่มนี้จะไม่กล่าวถึงคุณค่าหรือสรรพคุณของกระดูกเต่าในการใช้รักษาโรคโดยใช้เป็นยาแผนโบราณหรือกล่าวถึงความเชื่อในเรื่องเหล่านี้ แต่จะกล่าวไว้ในที่นี้ว่าเต่าจำนวนมากถูกฆ่าโดยไม่ได้คำนึงว่าเป็นเต่าชนิดใด ซึ่งชนิดที่มีจำนวนมากตามธรรมชาติอาจได้รับผลกระทบของมนุษย์น้อยกว่าเมื่อเทียบกับชนิดที่มีจำนวนน้อยตามธรรมชาติและกำลังใกล้จะสูญพันธุ์ไป ซึ่งในไม่ช้า บางชนิดอาจจะสูญพันธุ์ไปจากโลก เช่น เต่าจักร *Heosemys spinosa* และเต่ากะอาน *Batagur baska* เป็นต้น

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะมีส่วนช่วยในการป้องกันเต่าชนิดต่าง ๆ จากการถูกทำลายโดยมนุษย์ โดยเฉพาะในสภาวะการณ์ที่ประเทศไทยยังไม่มี การเคลื่อนไหวที่จะปกป้องรักษาสัตว์เหล่านี้อย่างจริงจัง อย่างน้อยที่สุดข้อมูลต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้จะมีส่วนช่วยให้สังคมได้รับรู้ว่า เต่าชนิดใดบ้างที่มีจำนวนน้อย หายาก และกำลังจะสูญพันธุ์ไป รวมถึงชนิดใดบ้างที่ควรทำการเพาะและขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มจำนวนประชากรต่อไป หากความพยายามในการสงวนพันธุ์เต่าชนิดต่างๆ ไม่ประสบความสำเร็จก็จะเป็นสิ่งที่น่าเสียดาย และเราคงจะอธิบายให้ลูกหลานรุ่นต่อไปของเราให้เข้าใจได้ยาก ถ้าเขากลามเราว่า ทำไมเราจึงไม่ช่วยกันอนุรักษ์และปล่อยให้สัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งต้องสูญพันธุ์ไปต่อหน้าต่อตาของเรา

๕. ด้วยความมานะและมุ่งมั่นในการศึกษาสัตว์ในกลุ่มของเต่าและตะพาบ ทำให้ผู้เขียนได้มีโอกาสพบติดต่อและร่วมมือกับนักวิชาการในด้านนี้จากหลายประเทศ นักวิชาการเหล่านี้ขอให้ข้าพเจ้าเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นเนื่องจากมักจะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการศึกษาโดยนักวิชาการด้านสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำ

สะเทินบทที่เป็นคนในพื้นที่จะได้ข้อมูลที่ดีและละเอียดถูกต้องมากกว่านักวิชาการที่ไม่ใช่บุคคลในท้องถิ่น โดยเฉพาะข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดลำดับทางอนุกรมวิธานของชนิดและชนิดย่อย นอกจากนี้ยังเป็นการยากมากที่จะหาหนังสือที่เขียนโดยตรงเกี่ยวกับเต่าในประเทศไทย เท่าที่ปรากฏอยู่และพอจะหาอ่านได้มักอยู่ในรูปแบบของบทความทางวิทยาศาสตร์ที่เขียนขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและมักเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเต่าชนิดใดชนิดหนึ่งเท่านั้น จากหลักฐานที่ปรากฏพบว่ามีเพียงบทความเดียวที่เขียนโดยตรงเกี่ยวกับเต่าในประเทศไทย ซึ่งมีชื่อว่า “The Turtles and Crocodiles of Thailand and Adjacent Waters” โดย Edward H. Taylor ซึ่งตีพิมพ์ใน University of Kansas Science Bulletin

รายชื่อหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่แนะนำให้กับผู้อ่านที่สนใจอยากรู้เพิ่มเติม ซึ่งพิมพ์ไว้ท้ายเล่มจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเต่าชนิดต่างๆ โดยทั่วไป บางเล่มมีเนื้อหาที่ดีมาก แต่บางเล่มก็จะมีเนื้อหาเพียงผิวเผิน แต่อย่างไรก็ตาม ทุกเล่มมีข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างเต่าต่างชนิดในต่างบริเวณได้ ข้อมูลในเอกสารบางเล่มอาจมีข้อบกพร่องอยู่บ้างและอาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนนี้จะสามารถชี้แนะให้กระจ่างได้โดยนักวิชาการที่มีประสบการณ์ในด้านนี้เท่านั้น

๖. ภาพวาดกะโหลกและโครงกระดูกของเต่าและตะพาบบางชนิดที่แสดงไว้ในหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านที่เป็นนักวิชาการรุ่นใหม่สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างของโครงสร้างร่างกายที่ใช้เป็นมาตรฐานในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ได้ ตัวอย่างเช่น ในตะพาบหัวทาบ *Pelochelys cantorii* และตะพาบน้ำ *Amyda cartilaginea* ซึ่งเป็นตะพาบที่จัดอยู่ในครอบครัว (Family Trionychidae) เดียวกันมีขนาดของกะโหลกแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างทางสัณฐานวิทยานี้สามารถช่วยให้เราจำแนกชนิดของสัตว์ได้

ผู้เขียนจึงหวังว่าภาพวาดต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้จะช่วยกระตุ้นให้นิสิตและนักศึกษาที่สนใจวิชาชีววิทยามีความสนใจมากขึ้นเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของสัตว์ที่พบในท้องถิ่นของเราเองแทนที่จะได้เห็นแต่ตัวอย่างสัตว์จากต่างท้องถิ่นที่ไม่มีในบ้านเราในหนังสืออื่นทั่วไป นอกจากนี้ภาพถ่ายและภาพวาดของสัตว์ที่พบในบ้านเรายังช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถนำไปใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบกับตัวอย่างจริงได้

ในประเทศไทย การนำวิธีทัศนมิติใช้ในการนำเสนอเรื่องราวในด้านต่างๆ ยังมีไม่พอเพียง ดังนั้นภาพวาดต่างๆ ยังคงมีประโยชน์อยู่มาก นักวาดภาพมีความ

จำเป็นต้องมีความรู้ในรายละเอียดของสิ่งที่ทำอยู่เพื่อให้ได้ผลงานที่ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ในเชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ได้ ภาพวาดต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้ แม้จะยังมีข้อบกพร่องให้ติติงกันได้อยู่บ้างแต่จะทำให้เห็นถึงประโยชน์ของภาพวาดในงานด้านวิชาการได้

๗. แผนที่แสดงขอบเขตการแพร่กระจายของเต่าแต่ละชนิดที่พบในประเทศไทยแสดงไว้ท้ายเรื่องของแต่ละชนิด ชนิดที่พบบริเวณชายแดนไทยมักจะพบในประเทศเพื่อนบ้านด้วย แต่ไม่ได้แสดงขอบเขตการแพร่กระจายไว้ และการแพร่กระจายของเต่าทะเลแสดงเฉพาะน่านน้ำไทยเท่านั้น พื้นที่การกระจายของแต่ละชนิดเป็นขอบเขตโดยประมาณแต่มีประโยชน์ในแง่ที่เป็นข้อมูลการกระจายในภาพกว้างในประเทศไทย

๘. ชื่อไทยของแต่ละชนิดไม่ได้ทำการบันทึกไว้ทั้งหมด เนื่องจากในแต่ละท้องถิ่นอาจเรียกชื่อเต่าชนิดเดียวกันแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ในบางพื้นที่เรียก *Hieremys annandalii* ว่าเต่าบัว บางพื้นที่เรียก เต่าบึง และบางพื้นที่เรียก เต่าหม้อ เป็นต้น สำหรับ *Indotestudo elongata* เรียกชื่อไทยแตกต่างกันเช่น เต่าเหลือง เต่าเทียน และเต่าแขนง สำหรับชื่อไทยที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้ใช้ชื่อที่มักใช้เรียกกันโดยทั่วไป ซึ่งต่อไปอาจใช้เรียกชื่อเต่าไทยเป็นมาตรฐานที่ใช้กันในประเทศไทย เพื่อมิให้เกิดความสับสน อย่างไรก็ตาม ชื่อที่ใช้เรียกเต่าที่ถูกต้องและมีความสับสนน้อยที่สุดก็คือชื่อวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ใช้กันทั่วโลก

คนไทยเรียกสัตว์ทุกชนิดใน Order Chelonia ซึ่งมีกระดองแข็งว่า “เต่า” ถ้ามีกระดองอ่อนเรียกว่า “ตะพาบ” สำหรับตะพาบใน สกุล *Chitra* และ *Pelochelys* มักจะเรียกว่า “กิริว” หรือ “กราว” ส่วนในภาคเหนือของไทยถ้าเป็นตะพานิยมเรียกว่า “ปลาฝา” เป็นต้น

๙. ผู้เขียนมีความเห็นว่าในประเทศไทยยังมีเต่าบางชนิดที่ยังไม่ได้รับการจำแนกชนิดอย่างถูกต้องตามหลักสากล ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่าอาจแบ่งเต่าบางชนิดออกเป็นชนิดหรือชนิดย่อยใหม่ได้ แต่ประเทศไทยขาดผู้เชี่ยวชาญด้านอนุกรมวิธานของสัตว์เลื้อยคลาน จึงยังไม่มีผู้ใดศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างจริงจัง สำหรับผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมักไม่มีโอกาสและเวลาเข้ามาศึกษาในรายละเอียด จึงทำให้การจำแนกชนิดของเต่าในประเทศไทยยังมีข้อถกเถียงและคลุมเครืออยู่อีกเหตุผลหนึ่งเนื่องจากว่าเต่าเป็นสัตว์ที่มีจำนวนน้อยในธรรมชาติ และบางชนิดมีโอกาสมพบเห็นยากมาก มีน้อยคนที่รู้จัก เช่น ผู้ทำธุรกิจเกี่ยวกับสวนสัตว์และผู้ที่สนใจเท่านั้นซึ่ง

บุคคลเหล่านี้หลายคนที่เป็นผู้ที่มีความรู้ดีมาก และให้ข้อเสนอแนะกับเต่าบางชนิด เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและการเข้าใจผิดในการสื่อสาร

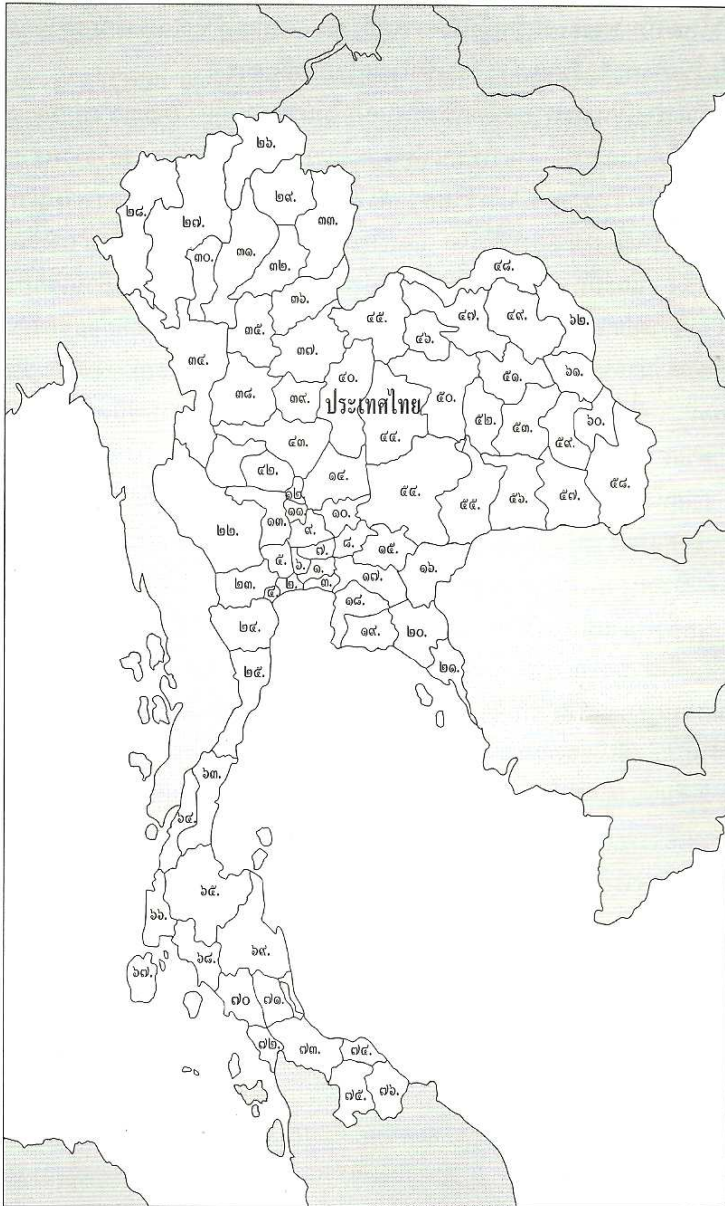
ตัวอย่างเช่น ตะพาบชนิดหนึ่งที่พบเมื่อไม่นานมานี้คือ *Trionyx cartilagineus nakorn* ซึ่งพบเฉพาะในลำธารที่มีน้ำไหลและในแม่น้ำของจังหวัดนครศรีธรรมราช ชาวบ้านที่มีอาชีพจับตะพาบจะทราบดีว่าตะพาบชนิดนี้ไม่เหมือนกับตะพาน้ำทั่วไป เพราะมีหัวใหญ่ กระดองหลังโค้ง และมีจุดสีเหลืองกระจายทั่วไป แม้จะมีขนาดโตเต็มที่แล้ว และมักจะไม่ชอบขึ้นมาจากแหล่งน้ำที่อาศัยอยู่ ชาวบ้านเรียกชื่อว่า “ตะพาน้ำขาวดอกเมืองนคร” ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าน่าจะเป็นชนิดย่อยของตะพาน้ำหรือปลา และต่อมาผู้เชี่ยวชาญได้ตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Trionyx cartilagineus nakorn* ซึ่งในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนชื่อสกุลใหม่ ตะพาน้ำชนิดย่อยนี้จึงมีชื่อวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันว่า *Amyda cartilaginea nakorn*

ภายหลังจากมีประสบการณ์ทั้งในด้านการเลี้ยงและศึกษาเกี่ยวกับเต่าต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมานานกว่า ๓๐ ปี ผู้เขียนมีความเชื่อว่าหนังสือเล่มนี้เป็นเล่มที่รวบรวมเต่าทุกชนิดที่พบในประเทศไทยไว้ได้ครบสมบูรณ์

บุคคลหลายฝ่ายได้ช่วยสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้เขียนในการเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ ขอขอบคุณเป็นพิเศษแก่คุณ Michael Reimann จากประเทศเยอรมนี ผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ โดยเฉพาะเต่า และเป็นผู้ที่ได้ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้เขียนเป็นเวลาหลายปี

ผู้เชี่ยวชาญชาวไทยที่มีความรู้ความสามารถยิ่งในด้านนี้ ๒ ท่านที่ผู้เขียนให้ความเคารพนับถืออย่างสูง คือ นายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล จากนิคมไพรสมาคม และศาสตราจารย์จินดา เทียมเมธ อดีตคณบดีคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ ๑ แผนที่ประเทศไทย

๑. กรุงเทพมหานคร	๓๙. พิจิตร
๒. สมุทรสาคร	๔๐. เพชรบูรณ์
๓. สมุทรปราการ	๔๑. อุทัยธานี
๔. สมุทรสงคราม	๔๒. ชัยนาท
๕. นครปฐม	๔๓. นครสวรรค์
๖. นนทบุรี	๔๔. ชัยภูมิ
๗. ปทุมธานี	๔๕. เลย
๘. นครนายก	๔๖. หนองบัวลำภู
๙. พระนครศรีอยุธยา	๔๗. อุตรธานี
๑๐. สระบุรี	๔๘. หนองคาย
๑๑. อ่างทอง	๔๙. สกลนคร
๑๒. สิงห์บุรี	๕๐. ขอนแก่น
๑๓. สุพรรณบุรี	๕๑. กาฬสินธุ์
๑๔. ลพบุรี	๕๒. มหาสารคาม
๑๕. ปราจีนบุรี	๕๓. ร้อยเอ็ด
๑๖. สระแก้ว	๕๔. นครราชสีมา
๑๗. ฉะเชิงเทรา	๕๕. บุรีรัมย์
๑๘. ชลบุรี	๕๖. สุรินทร์
๑๙. ระยอง	๕๗. ศรีสะเกษ
๒๐. จันทบุรี	๕๘. อุบลราชธานี
๒๑. ตราด	๕๙. ยโสธร
๒๒. กาญจนบุรี	๖๐. อำนาจเจริญ
๒๓. ราชบุรี	๖๑. มุกดาหาร
๒๔. เพชรบุรี	๖๒. นครพนม
๒๕. ประจวบคีรีขันธ์	๖๓. ชุมพร
๒๖. เชียงราย	๖๔. ระนอง
๒๗. เชียงใหม่	๖๕. สุราษฎร์ธานี
๒๘. แม่ฮ่องสอน	๖๖. พังงา
๒๙. พะเยา	๖๗. ภูเก็ต
๓๐. ลำพูน	๖๘. กระบี่
๓๑. ลำปาง	๖๙. นครศรีธรรมราช
๓๒. แพร่	๗๐. ตรัง
๓๓. น่าน	๗๑. พัทลุง
๓๔. ตาก	๗๒. สตูล
๓๕. สุโขทัย	๗๓. สงขลา
๓๖. อุตรดิตถ์	๗๔. บัณฑิตานี้
๓๗. พิษณุโลก	๗๕. ยะลา
๓๘. กำแพงเพชร	๗๖. นราธิวาส

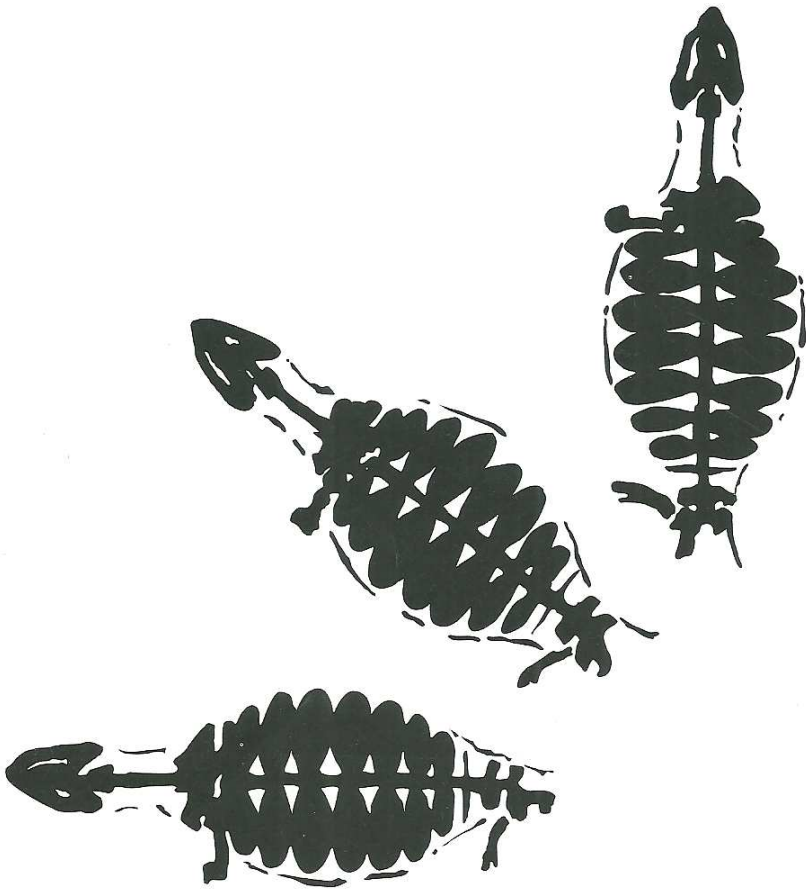
ตารางที่ ๑ รายชื่อจังหวัดของไทย

วิวัฒนาการ

เต่าและตะพาบจัดเป็นสัตว์เลื้อยคลานที่มีวิวัฒนาการมานานกว่า ๒๒๐ ล้านปี โดยพบฟอสซิลสัตว์เลื้อยคลานซึ่งคาดว่าเป็นต้นตระกูลของเต่า คือ *Eunotosaurus* ในยุค Permian (ภาพที่ ๒) *Eunotosaurus* มีโครงสร้างที่ค้ำจุนกระดูกยาวค้ำที่บริเวณไหล่ และมีกระดูกซี่โครงแผ่แบนมีรูปร่างคล้ายใบไม้ และที่สำคัญคือมีโครงสร้างที่ค้ำจุนกระดูกยาวค้ำแขนและขาพัฒนาเข้าไปอยู่ในส่วนอก ซึ่งลักษณะนี้เป็นลักษณะเฉพาะของสัตว์พวกเต่าและตะพาบ

ฟอสซิลของ *Eunotosaurus africanus* ที่พบมีความยาวประมาณ ๑.๒ เมตร และมีสภาพไม่สมบูรณ์ จึงบอกข้อมูลในด้านสัณฐานวิทยาและหน้าที่ของชิ้นกระดูกที่พบได้เพียงระดับหนึ่ง และเนื่องจากกะโหลกหายไปจึงทำให้ขาดหลักฐานที่น่าสนใจและสำคัญไปหลายประการ เช่น รูปร่างของหัวกะโหลกซึ่งจะบ่งชี้ถึงบรรพบุรุษ และฟันซึ่งจะบ่งชี้ถึงชนิดของอาหารและอุปนิสัย

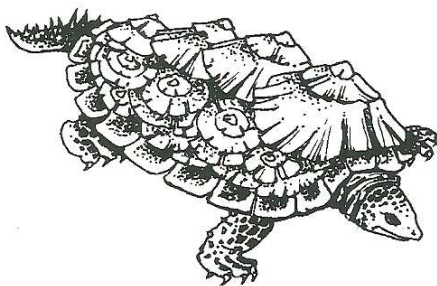
ในช่วงกลางยุค Triassic หรือประมาณ ๒๒๐ ล้านปีมาแล้ว *Eunotosaurus* มีวิวัฒนาการแยกออกเป็นหลายชนิด และบางชนิดสูญพันธุ์ไป เช่น เต่าในครอบครัว Triassochelidae และเต่าในสกุล *Proganochelys* (ภาพที่ ๔) ในช่วงยุค Triassic ต่อกับยุค Cretaceous มีวิวัฒนาการแยกเป็นชนิดต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งชนิดที่ไม่มีฟันซึ่งเป็นลักษณะของเต่าปัจจุบัน และในตอนปลายมหายุค Mesozoic สัตว์ในกลุ่มเต่าและตะพาบสามารถจัดจำแนกออกได้ชัดเจนเป็น ๒ อันดับย่อย คือ อันดับย่อย Cryptodira ได้แก่เต่าที่สามารถเก็บส่วนหัวเข้าสู่กระดองได้ในแนวตรง และอันดับย่อย Pleurodira ได้แก่เต่าที่เก็บหัวโดยการพับคอไปด้านข้างของส่วนหน้ากระดอง

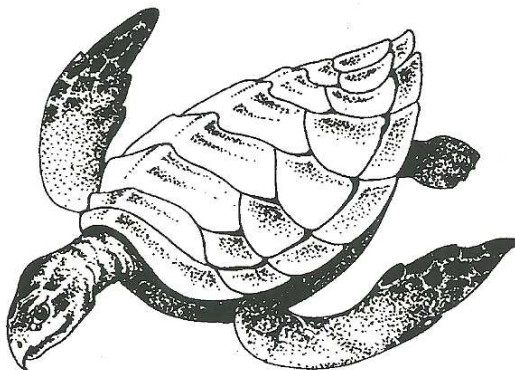
ภาพที่ ๒ รูปเงาดำบนพื้นขาวแสดงถึง โครงกระดูกของ *Eunotosaurus africanus*
ในยุค Permian

เต่าโบราณจากซากดึกดำบรรพ์

ภาพที่ ๔ เต่าในสกุล *Proganochelys*

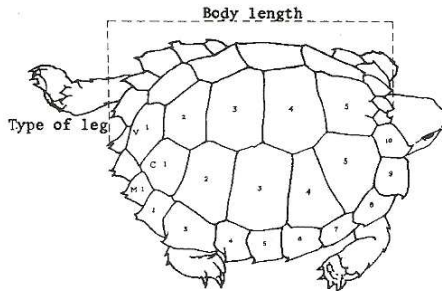

ภาพที่ ๕ เต่า *Archelon ischyros*

อนุกรมวิธานและลักษณะทางสัณฐานวิทยา

ปัจจุบันเต่าจัดอยู่ใน Phylum Chordata, Subphylum Vertebrata, Class Reptilia, Order Chelonia หรือ Testudines ซึ่งแยกออกเป็น ๒ อันดับย่อย (Suborders) ๑๒ วงศ์ (Families) ๖๗ สกุล (Genera) ประมาณ ๓๕๖ ชนิด และชนิดย่อย (Species and Subspecies) วงศ์เต่าน้ำจืด Family Emydidae แบ่งออกได้มากถึง ๒๖ สกุล และวงศ์เต่าบก Family Testudinidae มีชนิดรวมกันทั้งหมดประมาณ ๕๓ ชนิด

เต่าเป็นสัตว์เลื้อยคลานที่มีรูปร่างค่อนข้างกลมและมีกระดองซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสัตว์กลุ่มนี้ เต่าเกือบทุกชนิดสามารถหดหัว หาง และขาเข้าไปในกระดองได้ ยกเว้นไม่กี่ชนิดที่ไม่สามารถทำได้ เช่น เต่าปูลู และเต่าในสกุล *Macrochelys* (ภาพที่ ๑๓) บางชนิดได้แก่ Side-necked Turtle สามารถพับคอและหัวเข้าด้านข้างของกระดอง เช่น เต่า *Batrachemys tuberculata* ของอเมริกาใต้ และเต่า *Emydura australis* ของออสเตรเลีย บางชนิดมีคอยาวมากและถูกขนานนามว่า เต่าคองู (Snake-necked Turtle) เช่น เต่า *Chelodina siebenrocki* ในออสเตรเลีย (ภาพที่ ๒๐)

เต่าในแต่ละวงศ์จะมีรูปร่างลักษณะแตกต่างกัน (ภาพที่ ๗-๑๘) วงศ์ Chelidae มีหัวขนาดเล็กและคอยาว วงศ์ Platysternidae และ Chelydridae มีหัวขนาดใหญ่และหางยาว เต่าบกในวงศ์ Testudinidae มีกระดองหลังโค้ง ครอบครีว Trionychidae จะมีแผ่นหนังหุ้มกระดอง หรือบางทีเรียกว่า เต่ากระดองอ่อนหรือตะพานนั่นเอง

มีศัพท์ ๔ คำที่ใช้กันทั่วไปเวลาเรียกชื่อกลุ่มของสัตว์ในอันดับ Testudines คือ Turtle หมายถึง เต่าที่อาศัยอยู่ในน้ำจืดและในทะเลรวม ๘ ครอบครัว ได้แก่ วงศ์ Pelomedusidae, Chelidae, Dermatemydidae, Platysternidae, Chelydridae, Kinosternidae, Dermochelyidae และ Cheloniidae

Terrapin หมายถึง เต่าน้ำจืดในวงศ์ Emydidae

Tortoise หมายถึง เต่าที่อาศัยอยู่บนบกในวงศ์ Testudinidae

Softshell Turtle หมายถึง เต่าที่มีแผ่นหนังหุ้มกระดองหลังและกระดองท้องได้แก่ ตะพาบในวงศ์ Trionychidae และ เต่าจมูกหลอดในครอบครัว Carettochelyidae

อันดับย่อย Cryptodira ประกอบด้วยเต่าชนิดที่สามารถหดหัวเข้ากระดองได้ในแนวตรงรวมทั้งพวกที่มีหัวใหญ่และไม่สามารถหดหัวเข้าไปในกระดองได้ เต่าในอันดับย่อยนี้แบ่งออกได้เป็นหลายพวก ได้แก่ เต่าบก และ เต่าน้ำจืดที่มีกระดองแข็ง (Tortoise และ Terrapin) เต่าพวกที่ไม่สามารถหดหัวเข้ากระดองได้ (Large-headed Turtles) เต่าพวกที่อาศัยอยู่ในน้ำที่เป็นโคลน (Mask and Mud Turtles) เต่าพวกที่ดุร้ายและมีพฤติกรรมในการอยู่หนึ่งเพื่อรอคอยเหยื่อให้เข้ามาแล้วจับกิน (Snapping Turtles) เต่าทะเลที่มีแผ่นหนังแข็งหุ้มกระดองหรือเต่ามะเฟือง (Leathery Turtle) และเต่าน้ำจืดที่มีแผ่นหนังหุ้มกระดองหรือตะพาบ (Softshell Turtles)

อันดับย่อย Pleurodira ประกอบด้วยเต่าเพียงกลุ่มเดียว คือกลุ่มที่มีคอ ยาวและเก็บหัวและคอโดยการพับเข้าด้านข้างของกระดอง (Side-necked Turtles) ภาพที่ ๒๐-๒๑

หัวของเต่าแต่ละชนิดมีลักษณะทางสัณฐานวิทยาแตกต่างกันและสามารถนำมาใช้ในการจำแนกชนิดได้ หัวของเต่าโดยทั่วไปมีแผ่นเกล็ดหุ้มอยู่ทั้งด้านบนและด้านข้าง ยกเว้นหัวของตะพาบหุ้มด้วยแผ่นหนัง

เต่าและตะพาบหายใจด้วยปอดและมีรูจมูก ๒ รู ปรากฏอยู่ทางด้านหน้า ส่วนบนของหัว ในตะพาบจมูกมักจะยื่นยาวออกไปทางด้านหน้าของส่วนตอนปลาย ตะพาบบางชนิดมีหัวแบน เช่น ตะพาบหัวกบ แต่ก็จะมีจมูกที่ยื่นยาวเมื่อ

เทียบกับเต่าชนิดอื่น ๆ

เต่าทุกชนิดมีสายตาดีและมีหนังตาที่สามารถปิดและเปิดได้ซึ่งช่วยในการป้องกันอันตราย

หูของเต่าอยู่ด้านหลังของตาเหนือมุมปากเล็กน้อย และเห็นได้ชัดเจนในพวกเต่าบก

เต่ามีคอและกระดูกคอยาวเมื่อเทียบกับสัตว์ชนิดอื่น และมีความยืดหยุ่นดีสามารถยื่นหัวและหดหัวได้รวดเร็ว คอจึงมักปกคลุมด้วยหนังบาง ๆ และเมื่อหดหัวเข้ากระดูก หนังบริเวณคอจะยื่นพับมารวมกันเป็นก้อนซึ่งช่วยป้องกันอันตรายให้กับส่วนคอได้

กะโหลกของเต่าเป็นกะโหลกชนิดที่เรียกว่า anapsid type โดยไม่มีช่องเปิดที่บริเวณขมับ (ภาพที่ ๒๘)

เต่าเป็นสัตว์ที่มีกระดูกที่เป็นโครงสร้างแข็งห่อหุ้มร่างกายและอวัยวะสำคัญ โครงสร้างและรูปแบบของกระดูกมีลักษณะที่แตกต่างกันในเต่าแต่ละชนิด เช่น กระดูกหลังของเต่าหับ *Cuora amboinensis* มีลักษณะโค้งนูนและสูง ส่วนกระดูกท้องตอนกลางมีลักษณะคล้ายบานพับซึ่งแบ่งกระดูกท้องเป็น ๒ ส่วน และสามารถขยับเคลื่อนที่ปิดและเปิดกระดูกได้ทั้งส่วนหน้าและส่วนหลัง (ภาพที่ ๒๙) สำหรับกระดูกของเต่าปูลู *Platysternon megacephalum* มีลักษณะค่อนข้างแบนจากด้านบนมายังด้านล่าง เต่าปูลูจึงมีหัวขนาดใหญ่และแข็งแรงและไม่สามารถหดหัวเข้ากระดูกได้ทั้งหมด

กระดูกของเต่าแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนกระดูกบนหรือกระดูกหลัง (carapace) และส่วนกระดูกล่างหรือกระดูกท้อง (plastron) ทั้ง ๒ ส่วนประกอบด้วยชั้นกระดูกหลายชั้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแผ่นแบนเรียงต่อกันเป็นรูปกระดูก กระดูกส่วนที่เป็นกระดูกปกคลุมด้วยแผ่นเกล็ด (horny shield หรือ scute) แผ่นเกล็ดของกระดูกหลังมีจำนวนประมาณ ๓๗ แผ่น แต่ละแผ่นมีชื่อเรียกแตกต่างกันขึ้นอยู่กับตำแหน่งบนกระดูก ได้แก่ แผ่นเกล็ดสันหลัง (neural shield) แผ่นเกล็ดชายโครง (costal shield) แผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ (nuchal shield) แผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง (supracaudal shield) และแผ่น

เกล็ดขอบกระดอง (marginal shield) แผ่นเกล็ดกระดองท้องมีจำนวนประมาณ ๑๒-๑๔ แผ่น ได้แก่ แผ่นเกล็ดใต้คอ (gular shield) แผ่นเกล็ดใต้โคนขาหน้า (humeral shield) แผ่นเกล็ดดอก (pectoral shield) แผ่นเกล็ดท้อง (abdominal shield) แผ่นเกล็ดใต้โคนขาหลัง (femoral shield) และแผ่นเกล็ดก้น (anal shield) นอกจากนี้ยังมีแผ่นเกล็ดบนกระดองที่อยู่ตามบริเวณซอกขาหน้าและขาหลังได้แก่ แผ่นเกล็ดรักแร้ (axillary shield) และแผ่นเกล็ดขาหนีบ (axillary shield) ด้วย (ภาพที่ ๓๐)

กระดองท้องส่วนที่เป็นกระดูกซึ่งปกคลุมด้วยแผ่นเกล็ดด้านท้อง ประกอบด้วยกระดูกหลายชิ้นมีชื่อเรียกเป็นภาษาละตินแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น กระดูกท้องของเต่าเหลืองในภาพที่ ๓๒

แผ่นเกล็ดที่ปกคลุมกระดองเต่าแต่ละชนิดมีลักษณะแตกต่างกัน ทั้งในด้านรูปร่าง ขนาด รวมทั้งลวดลายและสีซึ่งสามารถใช้ลักษณะที่แตกต่างเหล่านี้ในการจำแนกชนิดของเต่าได้โดยง่าย สำหรับเต่าพบไม่มีแผ่นเกล็ดโดยกระดูกกระดองปกคลุมด้วยแผ่นหนัง (leathery skin) ซึ่งมีลักษณะสีและลวดลายแตกต่างกันในเต่าพบแต่ละชนิด

เต่าเป็นสัตว์ ๔ ขา ลักษณะของขามีวิวัฒนาการให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต ซึ่งแตกต่างกันในเต่าแต่ละชนิด โดยทั่วไปขาหน้ามี ๕ นิ้ว และขาหลังมี ๔ นิ้ว ทั้งขาหน้าและขาหลังปกคลุมด้วยเกล็ดแข็ง ขาของเต่าแข็งแรงเพราะต้องทำหน้าที่หลายประการ เช่น ว่ายน้ำ เดิน พยุงน้ำหนักตัว และขุดหลุมลึกๆ เพื่อวางไข่ เป็นต้น

ขาของเต่าบวมมีลักษณะเป็นแท่งไม่มีพังผืด มีเกล็ดแข็งหุ้มโดยเฉพาะขาหลัง มีรูปร่างคล้ายขาช้าง และแข็งแรงมาก เนื่องจากเต่าบวมดำรงชีพอยู่บนบก ขาที่แข็งแรงจะช่วยให้สามารถพยุงน้ำหนักตัวได้ดีขณะที่เดินขึ้นที่สูง เต่าบวมบางชนิดมีขนาดใหญ่มาก มีน้ำหนักตัวสูงถึง ๑๒๐ กิโลกรัม สำหรับขาของเต่าทะเลมีลักษณะแบนคล้ายใบพาย (flipper) เหมาะสำหรับการดำรงชีพในทะเล เต่าทะเลจะขึ้นมานอนเพื่อวางไข่เท่านั้นและจะเคลื่อนที่ได้เข้ามาเมื่ออยู่บนบก ส่วนเต่าพบซึ่งดำรงชีพส่วนใหญ่อยู่ในน้ำเช่นกันจะมีขาอ่อนข้างแบนมีพังผืด

หนาหุ้ม และมีเล็บ ซึ่งขาลักษณะนี้เหมาะกับการขุดดินโคลนตามริมแหล่งน้ำ เพื่อฝังตัว ขาของเต่าอีกประเภทหนึ่งคือ เต่าน้ำจืดมีลักษณะกำลังกับเต่าประเภทที่กล่าวมาแล้ว โดยมีลักษณะค่อนข้างแบน เห็นนิ้วเท้าชัดเจนและมีพังผืดบางๆ ระหว่างนิ้ว (ภาพที่ ๓๔) เนื่องจากเต่าน้ำจืดส่วนใหญ่ดำรงชีวิตทั้งบนบกและในน้ำ

หางของเต่าส่วนใหญ่ค่อนข้างสั้น ในหลายชนิดเต่าเพศผู้มีโคนหางใหญ่ และมีหางยาวกว่าเพศเมีย และมีช่องทวารอยู่ห่างจากโคนหางค่อนข้างไปทางปลายหางมากกว่าเพศเมียเพื่อสะดวกในการสืบพันธุ์ (ภาพที่ ๓๕ และ ๓๖) มีเต่าเพียงไม่กี่ชนิดที่มีหางยาวเช่น เต่าปูลูซึ่งมีความยาวของหางใกล้เคียงกับความยาวของกระดองหลัง

เต่าบางชนิดมีเดือย (spur) ขนาดใหญ่หลายเดือยยื่นออกมาที่บริเวณโคนหางและโคนขาหลังทั้งสองข้าง ซึ่งบางครั้งดูคล้ายกับมี ๖ ขา เช่น เต่าบกของไทยชนิดหนึ่งคือ *Manouria emys* เต่าชนิดนี้จึงได้รับการขนานนามว่า “เต่าหก” (ภาพที่ ๓๘) เต่าบกของไทยอีกชนิดหนึ่งคือ *Manouria impressa* มีเดือยแหลม ๑ เดือย ยื่นออกมาบริเวณโคนหางและโคนขาหลังเช่นกัน จึงได้รับการขนานนามว่า “เต่าเดือย”

เต่าหลายชนิดมักจะอยู่อาศัยในบริเวณใดบริเวณหนึ่งเป็นการถาวร โดยจะไม่เคลื่อนย้ายหรืออพยพไปไกลจากถิ่นเกิด แต่บางชนิดเช่น เต่าทะเลมีวัฏจักรชีวิตที่ต้องร่อนเร่จากถิ่นเกิดไปหากินและเติบโตในทะเลลึก สำหรับเต่าบกมักจะเลือกพื้นที่อาศัยที่เป็นเขาสูงและไม่พบว่าลงมายังพื้นที่ราบต่ำเลย การที่เต่ามีถิ่นอาศัยแตกต่างกันในแต่ละชนิดจึงทำให้เราสามารถเห็นถึงความแตกต่างทางสัณฐานวิทยาได้อย่างชัดเจน

เต่าประเภทต่าง ๆ ที่พบในโลก

Turtles

เต่าในกลุ่มนี้ประกอบด้วยเต่าที่อาศัยอยู่ในน้ำจืดและน้ำทะเล ๘ ครอบครัวทุกชนิดมีกระดองหุ้มแข็ง (ยกเว้น เต่ามะเฟือง ซึ่งอยู่ในวงศ์ Dermochelyidae) และในกลุ่มนี้รวมชนิดเต่าที่สามารถหดหัวเข้าคอได้ทางตรง พับคอเข้าด้านข้าง พวกที่มีคอยาวเหมือนงู และพวกที่มีหัวใหญ่ไม่สามารถหดหัวเข้ากระดองได้เต็มที่และมีหางยาวมาก ถิ่นที่อยู่อาศัยของเต่ากลุ่มนี้ได้แก่ ทะเล แม่น้ำ คู คลอง และหนองบึง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในน้ำ จะขึ้นมาบนบกบางครั้งเพื่ออาบแดด จำศีล ขุดหลุมนอนใต้กองใบไม้ และวางไข่ เต่ากลุ่มนี้ที่อาศัยในน้ำจืดมีพังผืดหุ้มนิ้วมือเพื่อช่วยในการว่ายน้ำได้เร็ว ปลายนิ้วมีเล็บหนาแข็งและคม กินอาหารได้ทั้งพืชและสัตว์ เช่น เต่าในวงศ์เต่าปูลู (Platysternidae) ในฤดูหนาวและฤดูแล้งจะจำศีล เต่าโคลน (Mud Turtle) ในวงศ์ Kinosternidae หากินตามก้นแหล่งน้ำ และมักฝังตัวอยู่ในโคลนเป็นเวลานาน ขึ้นมาบนผิวน้ำหรือขึ้นบกน้อยมาก เฉพาะเมื่อต้องการวางไข่หรือย้ายถิ่นอาศัยเท่านั้น สำหรับเต่าทะเลในวงศ์ Cheloniidae ซึ่งมีขาแบนเป็นพายเพราะดำรงชีพในน้ำเกือบตลอดเวลา จะขึ้นมาบนบกเฉพาะเพื่อวางไข่ เต่ามะเฟือง *Dermochelys coriacea* เป็นเต่าชนิดที่มีขนาดใหญ่ที่สุด

เต่าในกลุ่มนี้ประกอบด้วย ๘ วงศ์ คือ วงศ์ Pelomedusidae, Chelidae, Dermatemydidae, Platysternidae, Chelydridae, Kinosternidae, Dermochelyidae และ Cheloniidae จำแนกทั้งหมดประมาณ ๑๒๐ ชนิด ในประเทศไทย พบ ๖ ชนิด คือ เต่าปูลู *Platysternon megacephalum* (๒ ชนิดย่อย คือ *P. m. megacephalum* และ *P. m. peguense*), เต่ามะเฟือง *Dermochelys coriacea*, เต่าตนุ *Chelonia mydas*, กระ *Eretmochelys imbricata*, เต่าจระเม็ด *Caretta caretta* และเต่าสาหร่ายตาแดง *Lepidochelys olivacea*

Tortoises

เต่ากลุ่มนี้เป็นเต่าที่อาศัยอยู่บนบกอยู่ในวงศ์ Testudinidae ลักษณะเด่นของเต่าบกคือมีกระดูกหลังโค้งงอ หัวทู่และมีเกล็ดขนาดต่างๆ ปกคลุมชัดเจน ขาหน้าเป็นแท่งรูปทรงกระบอก และขาหลังคล้ายขาข้าง ขาทั้งสองข้างปกคลุมด้วยเกล็ดแข็งและหนา เล็บมีขนาดใหญ่และแข็งแรง หลายชนิดมีเตี้อยู่ระหว่างขาหลังและโคนหาง เมื่อเต่าบกหดหัวและขาหน้าเข้ากระดูก เกล็ดแข็งที่ขาหน้าจะช่วยป้องกันอันตรายให้แก่เต่าได้ดีขึ้น เต่าบกบางชนิดเช่น เต่าหก *Manouria emys* เตี้อยของมันมีส่วนช่วยในการป้องกันอันตรายที่จะเกิดทางด้านหลัง เท้าของเต่าบกไม่มีพังผืด ดังนั้นมันจึงไม่สามารถว่ายน้ำได้ดี เต่าบกเคลื่อนที่ช้าแต่ปีนเขาได้เก่งเพราะมีขาที่แข็งแรง หลายชนิดอาศัยอยู่ในที่แห้งแล้ง เช่น ทะเลทราย มีความสามารถรักษาสมดุลของน้ำในร่างกายได้ดีโดยไม่ต้องกินน้ำเป็นเวลานาน บางชนิดอาศัยอยู่ในป่าดิบชื้นที่สูงและไม่ชอบอากาศร้อน หลังจากกินอาหารเต่าบกมักจะขุดดินและซุกอยู่ตามซอกหินหรือกองใบไม้แห้ง และอยู่หนึ่งเป็นเวลาหลายวันก่อนจะออกมาหาอาหารอีกครั้ง

เต่าบกมักกินพืชเป็นอาหารหลัก เช่น ต้นอ่อนของพืชหลายชนิด เห็ด หน่อไม้ และผลไม้ป่า พวกที่อาศัยอยู่ในป่าดิบชื้นที่สูงมักพบเห็นเดินหาอาหารอยู่ตามริมลำธาร ส่วนใหญ่จะพบครั้งละตัว (solitary) นอกจากในฤดูผสมพันธุ์ที่อาจพบตัวผู้มากกว่า ๑ ตัว แย่งผสมตัวเมีย ซึ่งในช่วงนี้ตัวผู้จะแสดงท่าทางดุร้ายและก้าวร้าวและบางครั้งจะได้ยินเสียงร้องดังในระยะไกลๆ

เต่าบกในวงศ์ Testudinidae มีประมาณ ๓๗ ชนิด ทั่วโลก พบในประเทศไทย ๓ ชนิดคือ เต่าหก *Manouria emys* (มี ๒ ชนิดย่อย คือ เต่าหกดำ *M. e. phayrei* และ เต่าหกเหลือง *M. e. emys*) เต่าเตี้อย *Manouria impressa* และ เต่าเหลือง *Indotestudo elongata*

Terrapins

เต่ากลุ่มนี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในน้ำจืด ในวงศ์ Emydidae แต่มีบางชนิดที่พบว่าอาศัยอยู่บนบกมากกว่าในน้ำ โดยเฉพาะในเวลาอากาศมีความชื้นสูง จะไม่ลงน้ำเลย ตัวอย่างเช่น เต่าจักร *Heosemys spinosa* ขณะที่ยังเล็กอยู่ ดำรงชีพในน้ำเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อโตเป็นตัวเต็มวัยอาศัยอยู่บนบก นานๆ จะลงน้ำสักครั้งหนึ่ง บางชนิดเช่น เต่ากะอาน *Batagur baska* อาศัยอยู่ในบริเวณ น้ำกร่อยปากแม่น้ำและขึ้นมาบนบกเพื่อวางไข่เท่านั้น

เต่ากลุ่ม Terrapins นี้มีทั้งชนิดที่กินพืชเป็นอาหารหลัก และชนิดที่กินสัตว์เป็นอาหารหลัก เช่น เต่านา *Malayemys subtrijuga* กินหอยและปู เป็นอาหารหลัก อาจะกินพืชน้ำบางชนิดบ้างเป็นครั้งคราวเท่านั้น

วงศ์ Emydidae มีทั้งหมดประมาณ ๑๔๐ ชนิด ผู้เขียนมีความเห็นว่า พบในประเทศไทยประมาณ ๑๔ ชนิด ได้แก่ เต่าหวาย *Heosemys grandis*, เต่าจักร *H. spinosa*, เต่าห้วยคตลาย *Cyclemys tcheponensis*, เต่าแดง *C. dentata*, เต่าปากเหลือง *Melanochelys trijuga wiroti*, เต่าจัน *Pyxidea mouhotii*, เต่ากระอาน *Batagur baska baska*, เต่าจาน *B. b. ranongensis*, เต่าลายตีนเบ็ด *Callagur borneoensis*, เต่าดำ *Siebenrockiella crassicolis*, เต่าหับ *Cuora amboinensis*, เต่านา *Malayemys subtrijuga*, เต่าทับทิม *Notochelys platynota* และเต่าบัว *Hieremys annandalii*

Softshell Turtles

เต่ากลุ่มนี้มีชื่อเรียกภาษาไทยว่า “ตะพาบ” ตะพาบทุกชนิดจัดอยู่ในวงศ์ Trionychidae ลักษณะสำคัญคือ มีลำตัวค่อนข้างแบนจากบนมาล่าง มีแผ่นหนังหุ้มกระดองไม่มีแผ่นเกล็ด บางที่เรียกว่าเต่ากระดองอ่อน กระดองหลังมีรูปร่างกลมหรือยาวรีเป็นรูปไข่ เช่น ตะพาบแก้มแดง *Dogania subplana* ส่วนใหญ่มีจมูกยาวยื่นออกไปทางด้านหน้าของหัว มี ๒ หรือ ๓ ชนิด ที่หัวค่อนข้างมน เช่น ตะพาบมันลาย *Chitra chitra* และตะพาบหัวกบ *Pelochelys cantorii* ขาของตะพาบหุ้มด้วยพังผืดหนา กระดองท้องมีขนาดเล็กและไม่หนาและแข็ง

เมื่อเทียบกับเต่าพวกอื่น หลายชนิดมีนิสสัยดู อาหารของเต่าพวกส่วนใหญ่ได้แก่ ปลา กุ้ง ปู และหอย อาจจะมีกินพวกยออ่อนของพืชน้ำและผลไม้บ้างบางครั้ง เต่าพวกนี้มีทั้งหมดประมาณ ๓๑ ชนิดทั่วโลก ผู้เขียนมีความเห็นว่าพบในประเทศไทย ๔ ชนิด และ ๒ ชนิดย่อย ได้แก่ เต่าพวกม่านลาย *Chitra chitra*, เต่าพวกหัวกบ *Pelochelys cantorii*, เต่าพวกแก้มแดง *Dogania subplana*, เต่าพวกน้ำ *Amyda cartilaginea cartilaginea* และเต่าพวกข้าวตอก *A. c. nakorn* นอกจากนี้ยังมีเต่าอีกชนิดหนึ่งในวงศ์ *Carettochelyidae* คือเต่าจุกหมอลอด *Carettochelys insculpta* ซึ่งปัจจุบันพบได้ที่นิวกินี และทางตอนเหนือของออสเตรเลีย

เพศ

หางของเต่าเพศผู้ในเต่าหลายชนิดมีขนาดยาวกว่า มีโคนหางใหญ่กว่า และมีรูทวารอยู่ในตำแหน่งค่อนข้างไปทางปลายหางมากกว่าเต่าเพศเมีย ทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกในการผสมพันธุ์ (ภาพที่ ๓๗) เต่าบางชนิดสามารถบอกเพศได้โดยดูจากขนาดของหัว แต่ลักษณะนี้อาจไม่แน่นอนนักเพราะขนาดหัวจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับขนาดตัวและอายุของเต่าด้วย ในฤดูสืบพันธุ์เต่าเพศผู้ในสกุล *Trachymys* มีเล็บยาวกว่าเต่าเพศเมียมาก อาจเพื่อความสะดวกในการเกาะกระดองหลังเต่าเพศเมียเวลาผสมพันธุ์

การสืบพันธุ์

พฤติกรรมในการผสมพันธุ์ในเต่าจะแตกต่างกันไปบ้างเต่าทะเลผสมพันธุ์ในน้ำ เต่าบกผสมพันธุ์บนบก เต่าพวกที่ผสมพันธุ์ในน้ำเต่าเพศผู้ใช้ขาทั้ง 4 ข้างเกาะกระดองหลังของเต่าเพศเมีย พวกที่ผสมพันธุ์บนบกตัวผู้ใช้ขาหน้าเกาะที่กระดองส่วนขาหลังใช้ยื่นพื้นไว้เพื่อรับน้ำหนักตัวและช่วยให้เกิดความมั่นคงเวลาผสมพันธุ์ ซึ่งหลังจากนั้นเต่าเพศผู้จะใช้หางมันเข้าทางหางของเต่าเพศเมียและสอดอวัยวะเพศ (penis) เข้าไปในรูทวารร่วม (cloaca) ของเต่าเพศเมีย การผสมพันธุ์กินเวลานานประมาณ ๕-๑๕ นาที แต่สำหรับเต่าบกขนาดใหญ่บางครั้งใช้เวลานานถึง ๓๐ นาที

พฤติกรรมการเกี่ยวพาราสีจะแตกต่างกันขึ้นกับชนิด ในเต่าแดง *Cyclermys dentata* เต่าเพศผู้เดินหรือว่ายน้ำตามหรือวนรอบๆ เต่าเพศเมียก่อนที่จะเริ่มผสมพันธุ์ เต่าหับ *Cuora amboinensis* ตัวผู้พยายามเดินอยู่ทางด้านหน้าของ เต่าเพศเมียยื่นหัวไปมาให้เกิดความสนใจจนเต่าเพศเมียหยุดเคลื่อนที่และยอมให้ผสมพันธุ์ เต่าหก *Manouria emys* เพศผู้เดินตามและหาจังหวะขึ้นเกาะ ครอบครองหลังของตัวเมียและส่งเสียงร้องดังไต่ยินไปไกล ขณะผสมพันธุ์ เต่าเพศผู้หลายชนิดกัดเพศเมียที่ขา เต่าในสกุล *Pseudemys* เพศผู้ซึ่งมีเล็บแหลม และยาวมากในช่วงฤดูสืบพันธุ์จะใช้เล็บข่วนที่ขั้วบริเวณคอของตัวเมื่อก่อนจะ เริ่มผสมพันธุ์ เต่าทะเลใช้ขาที่เป็นใบพายตบกระดองหลังของเต่าเพศเมีย เสมือนกับเป็นการทำความสะอาดกระดองหลังก่อนการผสมพันธุ์ และเมื่อการ ผสมพันธุ์ซึ่งใช้เวลาระยะหนึ่งเสร็จสิ้นลงแล้ว เต่าทะเลเพศผู้จะใช้เวลาอยู่กับ เพศเมียระยะหนึ่งก่อนที่จะแยกออกไป

การวางไข่

ไข่ของเต่าจะได้รับการผสมจากเชื้ออสุจิภายในร่างกาย เชื้ออสุจิที่เหลือจาก การผสมกับไข่ชุดแรกจะถูกเก็บไว้ และสามารถผสมกับไข่ชุดถัดไปได้ เต่าเพศ เมียอาจวางไข่ได้ ๒-๔ ชุด ภายใน ๑ ฤดูสืบพันธุ์ โดยวางไข่แต่ละชุดห่าง กันเป็นเวลาประมาณ ๒๐ วัน

เต่าทุกชนิดจะขึ้นมาวางไข่บนบก แม่เต่าจะมีสัญชาตญาณในการเลือกสถานที่ วางไข่ที่เหมาะสม เช่น เป็นบริเวณที่น้ำท่วมไม่ถึงและมีอุณหภูมิพอเหมาะ ตัวอย่าง เช่น ในเต่าบัว *Hieremys annandalii* เพศเมียวางไข่ห่างจากแหล่งน้ำประมาณ ๕-๑๐ เมตร เต่าทุกชนิดจะขุดหลุมเวลาวางไข่ บางชนิดตัวเมียจะปล่อยของเหลวออก จากรูทวารเพื่อทำให้ดินนุ่มขึ้นและง่ายต่อการขุด และใช้ขาหลังในการขุดดิน ดินที่ขุดได้จะใช้เท้าซึ่งมักจะแผ่เป็นแผ่นติดหรือโยนทิ้งไปข้างหลัง เต่าบัวจะขุด หลุมลึกประมาณ ๗-๑๐ นิ้ว เต่าแดง *Cyclermys dentata* ขุดลึกประมาณ ๕-๗ นิ้ว

เมื่อขุดหลุมเสร็จแล้วแม่เต่าจะไข่ลงในหลุมทีละ ๑ ใบ จนหมดชุด แม่เต่า อาจใช้ขาช่วยในการเรียงไข่ให้อยู่ในหลุมและอยู่ใกล้ๆ กันเป็นกลุ่ม เมื่อวางไข่

หมดชุดแล้วแม่เต่าจึงกลบปากหลุมโดยใช้เท้าเกลียดินที่ขุดขึ้นมาปิดปากหลุมเหนือ
ไข่จนแน่น บางครั้งอาจมีพฤติกรรมในการพรางหลุมไข่โดยใช้เศษหญ้าและ
ใบไม้แห้งปิดทับปากหลุมอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้นแม่เต่าจึงไม่มีพฤติกรรมในการดูแล
และฟักไข่ แต่จะปล่อยให้ไข่ฟักเอง ไข่เต่าจะพัฒนาได้ดีภายใต้อุณหภูมิ ๒๕-๓๐
องศาเซลเซียส และมักจะฟักออกมาภายในเวลา ๙๐ วัน ถ้าไข่ทุกใบได้รับการ
ผสมและแม่เต่าเลือกที่วางไข่ได้เหมาะสม เพอร์เซ็นต์ในการฟักเป็นตัวจะสูงมาก
อย่างไรก็ตามไข่ที่แม่เต่าวางไว้ อาจถูกค้นพบและถูกสัตว์หลายชนิดกิน เช่น หนู
กระรอก มด รวมทั้งมนุษย์ด้วย นอกจากนี้ยังมีรายงานว่าเต่าบางชนิดเมื่อขุดพบ
ไข่ของเต่าตัวอื่นก็จะกินไข่เหล่านั้นด้วย

ลูกเต่าจะเจริญอยู่ภายในไข่และมักใช้พลังงานจากไข่แดงจนหมดแล้วจึงจะ
เปลือกไข่ออกมาสู่ภายนอก และเมื่อได้ขึ้นมาจากหลุมไข่ได้จะมีสัญชาตญาณที่
จะเคลื่อนตัวลงสู่แหล่งน้ำทันที พฤติกรรมนี้ช่วยให้ลูกเต่าที่เพิ่งเกิดใหม่อยู่รอด
และพ้นอันตรายจากศัตรูที่จะมาจับกินได้

ในเต่าบกพบว่าแม่เต่าเลือกบริเวณที่ค่อนข้างชื้นในการวางไข่และบางครั้ง
จะขุดหลุมหลอกไว้ด้วยโดยไม่วางไข่ในหลุมนั้น

ตะพาบผสมพันธุ์ในน้ำแต่ขึ้นมาวางไข่บนบก แม่ตะพาบจะเลือกบริเวณที่
เป็นดินร่วนหรือเป็นทรายและมีความชื้นพอเหมาะในการวางไข่ ปกติเป็น
บริเวณที่อยู่เหนือจากระดับน้ำสูงสุดของแหล่งน้ำนั้นพอดี และมักจะขึ้นวางไข่
ในช่วงเวลาบ่ายจัดๆ หรือช่วงเวลาเย็นในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือน
กรกฎาคม และระยะเวลาในการวางไข่มากขึ้นตามจำนวนไข่ในแต่ละชุดและ
ตามขนาดของตัวแม่

เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ แม่ตะพาบมันลาย *Chitra chitra*
ถูกจับได้ขณะขึ้นวางไข่ที่หมู่บ้านท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี แม่ตะพาบตัวนี้มี
กระดองหลังยาววัดได้ถึง ๑๑๑ เซนติเมตร กว้าง ๘๐ เซนติเมตร น้ำหนัก ๑๐๘
กิโลกรัม สามวันต่อมาแม่ตะพาบตายเนื่องจากได้รับบาดเจ็บจากการถูกจับ
ซึ่งขณะที่นำแม่ตะพาบตัวนี้มาไว้ยังที่เลี้ยง แม่ตะพาบไข่ออกมาจำนวน ๑๐๗ ฟอง
ไข่มีเปลือกขาวเหนียวและนิ่ม มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๓๔ มิลลิเมตร

และหนักประมาณ ๒๐ กรัม เมื่อผ่าท้องดูยังพบไข่ที่ไม่มีเปลือกอีกจำนวน ๔๕๐ ฟอง อยู่ในชั้นตอนการเจริญระยะต่างๆ กัน เป็นไข่ที่มีสีเหลืองเข้มขนาดประมาณ ๒๐ มิลลิเมตร จำนวน ๒๑๐ ฟอง ขนาด ๑๒ มิลลิเมตร จำนวน ๑๐๐ ฟอง และเป็นไข่ที่มีขนาดเล็กอีกจำนวน ๑๔๐ ฟอง (ภาพที่ ๑๔๙) รวมจำนวนไข่ทั้งหมดที่มีเปลือกและไม่มีเปลือกหุ้มจากแม่เต่าพบมานี้มีทั้งสิ้นถึง ๕๕๗ ฟอง

คาดกันว่าเต่าทะเลจะเติบโตถึงวัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุอย่างน้อย ๑๐ ปี และสามารถสืบพันธุ์วางไข่ได้จนถึงอายุประมาณ ๘๐ ปี ภายหลังจากเต่าตัวเมียได้ผสมพันธุ์กับตัวผู้ เซลล์สืบพันธุ์จะถูกเก็บรักษาไว้ในอวัยวะพิเศษ และสามารถจะผสมกับไข่ได้อีกหลายชุดอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเป็นเวลา ๑ ปี มีรายงานว่าแม่เต่าตนุ *Chelonia mydas* วางไข่ได้ถึง ๗ ชุด ในเวลา ๑ ปี แม่เต่าทะเลจะคลานขึ้นมาวางไข่บนหาดทรายและเลือกบริเวณวางไข่ในบริเวณที่ห่างจากระดับน้ำขึ้นสูงสุดประมาณ ๕๐-๑๐๐ เมตร มีรายงานว่าเต่าหญ้า *Lepidochelys olivacea* อาจขึ้นมาวางไข่ในบริเวณห่างจากเขตน้ำขึ้นสูงสุดถึง ๑๘๐ เมตร ฤดูวางไข่มักจะอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน แม่เต่ามักเลือกเวลาวางไข่ตอนกลางคืน เมื่อมีอุณหภูมิอากาศต่ำลง และมักเลือกเวลาที่มีคลื่นและลมแรงในคืนเดือนมืด ปกติช่วงเวลาในการวางไข่จะอยู่ระหว่าง ๒๐.๐๐ - ๐๔.๓๐ น.

เมื่อเลือกบริเวณหลุมไข่ได้แล้ว แม่เต่าจึงใช้ขาหน้าในการเริ่มขุดหลุม จากนั้นจะเคลื่อนตัวมาข้างหน้าเล็กน้อยและใช้เท้าหลังขุดจนลึกลงไปจากผิวทรายประมาณ ๖๐ เซนติเมตร ซึ่งกินเวลาดังแต่เริ่มขุดจนขุดเสร็จสิ้นประมาณ ๒ ชั่วโมง ถ้าแม่เต่าถูกรบกวนในช่วงนี้จะยกเลิกการวางไข่ แต่ถ้าหากได้เริ่มไข่แล้วแม่เต่าจะปล่อยให้ลงหลุมต่อเนื่องจากจนหมดชุด ระยะเวลาในการวางไข่จะขึ้นกับจำนวนของไข่แต่ละชุดโดยใช้เวลาประมาณ ๕๐-๘๐ นาที เมื่อวางไข่หมดแล้วแม่เต่าจะกลบหลุมให้แน่นแล้วจึงคลานกลับลงทะเล โดยแม่เต่าบางตัวอาจใช้เวลาอยู่ที่หลุมไข่ที่กลบด้วยทรายแล้วระยะหนึ่ง

เวลาที่ไข่ฟักเป็นตัวใน กระ *Eretmochelys imbricata* และเต่าตนุ *Chelonia mydas* ประมาณ ๔๕-๕๕ วัน ส่วนเต่าหญ้า *Lepidochelys olivacea* ใช้เวลาประมาณ ๖๐ วัน

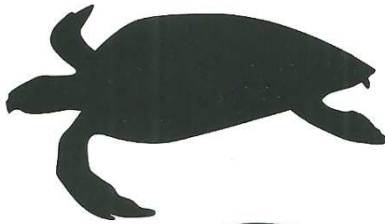
อายุขัย

เต่าเป็นสัตว์ที่มีอายุยืน เต่าหับบางชนิดมีอายุยืนถึง ๑๐๐-๑๓๐ ปี และเต่าบกบางชนิดมีรายงานว่ามียุขัยได้ถึง ๑๓๐-๑๘๐ ปี เต่าแดง *Cyclanops dentata* ที่ถูกเลี้ยงไว้ในที่เลี้ยงจะมีอายุถึงวัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุประมาณ ๑๐-๑๒ ปี และคาดว่าน่าจะมียุขัยได้ ๕๐ ปี อย่างไรก็ตามตะพาบน้ำ *Amyda cartilaginea* สามารถเติบโตถึงวัยเจริญพันธุ์ได้เมื่อมีอายุเพียง ๑๘ เดือน แต่คาดว่าน่าจะมียุขัยสั้นกว่าเต่าบก

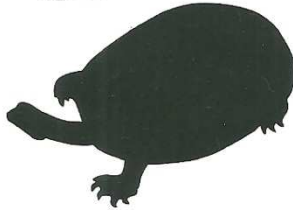
อาหาร

เต่ามักจะมีกิจกรรมในการกินอาหารในช่วงเวลากลางวัน และพักผ่อนหรือซุกตัวในที่กำบังในช่วงเวลากลางคืน อย่างไรก็ตามหากมันได้กลิ่นของอาหารที่ถูกใจมันจะกินอาหารนั้นทุกเวลา อาหารของเต่ามักได้แก่ พืชและผลไม้ รวมทั้งเนื้อหรือซากสัตว์หากมีโอกาสพบ เต่าแต่ละชนิดกินอาหารประเภทต่างๆ ข้างต้นในสัดส่วนที่แตกต่างกัน เช่น เต่าบกในสกุล *Manouria* และเต่าน้ำจืดในสกุล *Heosemys* กินหน่อไม้ เห็ด และพืชผักเป็นส่วนใหญ่ แต่บางครั้งก็จะพบว่ากิน ปู กุ้ง หอย ไข่เตี๊ยน รวมทั้งสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกขนาดเล็กด้วย สำหรับเต่าในสกุล *Malayemys*, *Platysternon* และ *Amyda* มักจะกินสัตว์เป็นอาหารได้แก่ ไข่เตี๊ยน กุ้ง ปู หอย และปลา นอกจากนี้ยังอาจพบว่ากินพืชผักและผลไม้ในบางชนิดด้วย สำหรับเต่าทะเลดำรังซีเป็นผู้บริโภคทั้งพืชและสัตว์ แต่พบว่าส่วนใหญ่กินสาหร่ายทะเลเป็นอาหารหลัก

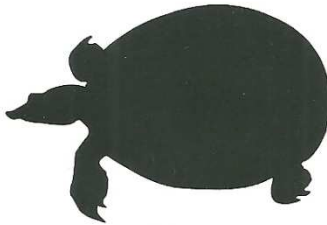
เต่าจัดเป็นสัตว์เลือดเย็นโดยอุณหภูมิของร่างกายจะเปลี่ยนแปลงสัมพันธ์กับอุณหภูมิของสิ่งแวดล้อม เต่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตร้อนและเขตอบอุ่น ในฤดูที่มีอากาศร้อนหรือหนาวจัด เต่าหลายชนิดจำศีลโดยซุกตัวอยู่นิ่งและไม่กินอาหารได้เป็นเวลานาน

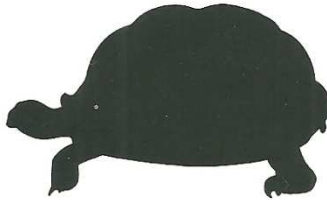
เต่าทะเล

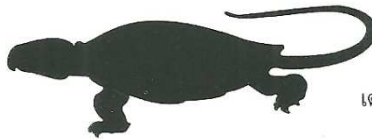
เต่าน้ำจืด

ตะพาบ

เต่าบก

เต่าหัวโตหางยาว

ภาพที่ ๖ รูปลักษณะแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนของเต่า

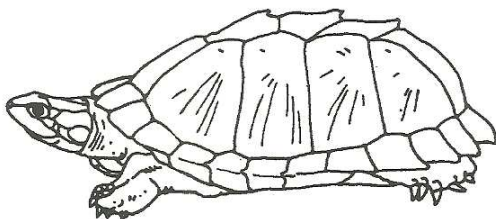

ตารางที่ ๒ จำนวนและขนาดไข่ของการวางไข่แต่ละครั้งของเต่าบางชนิด

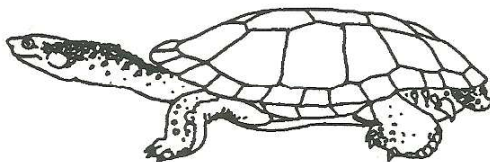
ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	จำนวนไข่ (ฟอง)	ขนาด (มิลลิเมตร)
เต่านา	<i>Malayemys subtrijuga</i>	5-10	22x42
เต่าหวาย	<i>Heosemys grandis</i>	7-9	32x55
เต่าบัว	<i>Hieremys annandalii</i>	5-8	30x50
เต่าหับ	<i>Cuora amboinensis</i>	3-5	33x40
เต่าปากเหลือง	<i>Melanochelys trijuga wiroti</i>	9-12	27x45
เต่าหัวยคอคลาย	<i>Cyclemys tcheponensis</i>	10-15	35x50
เต่าปูลู	<i>Platysternon megacephalum</i>	2-4	25x45
เต่าเหลือง	<i>Indotestudo elongata</i>	5-7	27x40
เต่าหกเหลือง	<i>Manouria emys emys</i>	5-8	38
	<i>Testudo graeca</i>	3-13	25x38
เต่ากัมแดง	<i>Trachymys scripta</i>	10-15	23x35
เต่าจัน	<i>Pyxidea mouhotii</i>	5-6	25x42
เต่ากะอาน	<i>Batagur baska baska</i>	30-50	35x55
เต่าตนุ	<i>Chelonia mydas</i>	65-200	38
ตะพาบน้ำ	<i>Amyda cartilaginea</i>	7-30	31
ตะพาบมันลาย	<i>Chitra chitra</i>	60-110	35

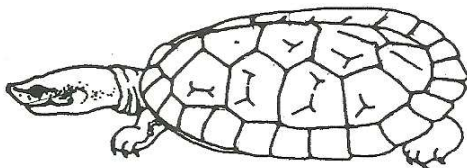
ลักษณะของเต่าปัจจุบันบางชนิด

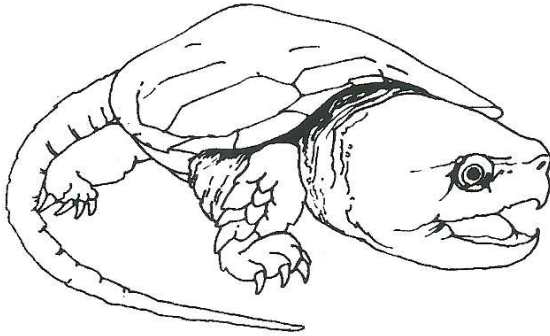
ภาพที่ ๗ Pelomedusidae: *Pelusios sinuatus*

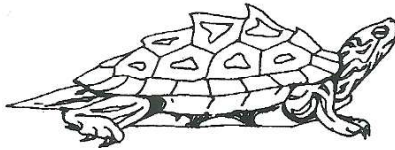
ภาพที่ ๘ Chelidae: *Platemyis pallidipectoris*

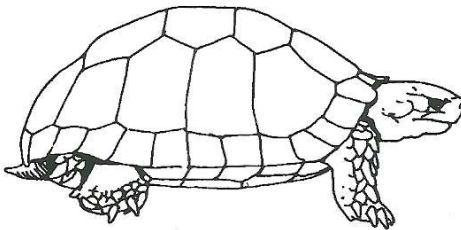
ภาพที่ ๙ Dermatemydidae: *Dermatemyis mawii*

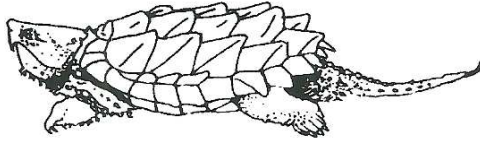
ภาพที่ ๑๐ Platysternidae: *Platysternon megacephalum*

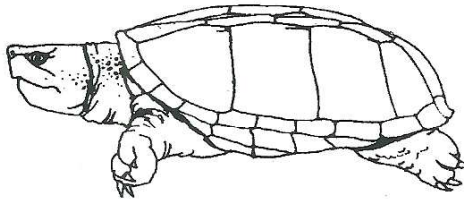
ภาพที่ ๑๑ Emydidae: *Graptemys oculifera*

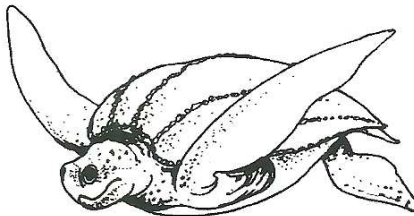
ภาพที่ ๑๒ Testudinidae: *Manouria emys*

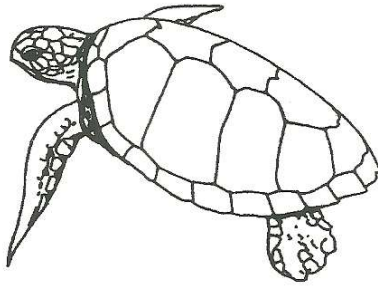
ภาพที่ ๑๓ Chelydridae: *Macrolemys temminckii*

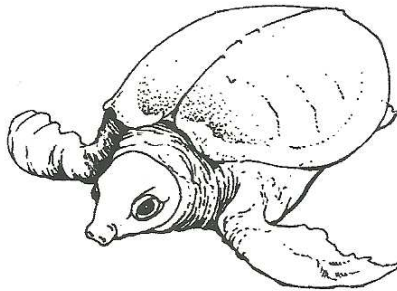
ภาพที่ ๑๔ Kinosternidae: *Staurotypus salvinii*

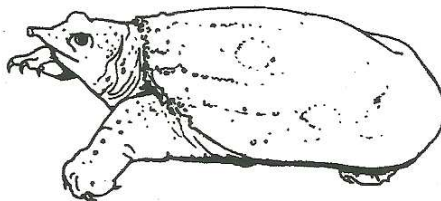
ภาพที่ ๑๕ Dermochelyidae: *Dermochelys coriacea*

ภาพที่ ๑๖ Cheloniidae: *Chelonia mydas*

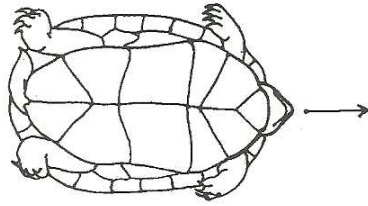

ภาพที่ ๑๗ Carettochelyidae: *Carettochelys insculpta*

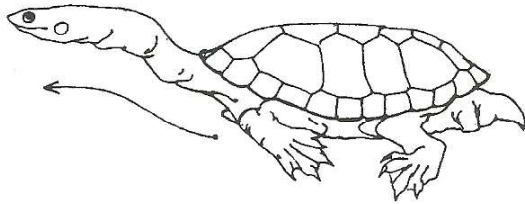

ภาพที่ ๑๘ Trionychidae: *Amyda cartilaginea*

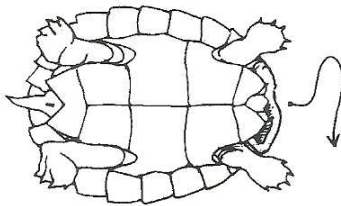
ลักษณะแตกต่างของลำคอ

ภาพที่ ๑๙ ลักษณะลำคอแบบหดตรง Common-necked: *Kinosternon hirtipes*

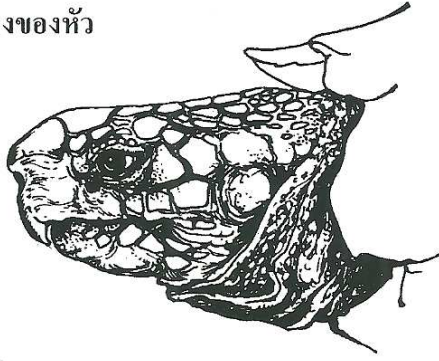
ภาพที่ ๒๐ ลักษณะลำคอแบบคอง Snake-necked: *Chelodina siebenrocki*

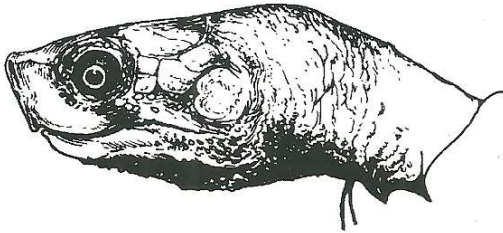
ภาพที่ ๒๑ ลักษณะลำคอแบบคอพับ Side-necked: *Podocnemis unifilis*

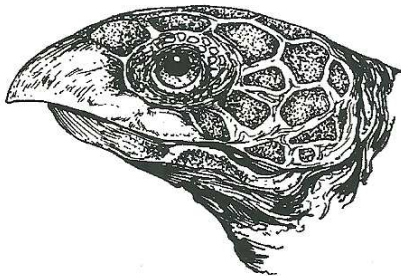
ลักษณะแตกต่างของหัว

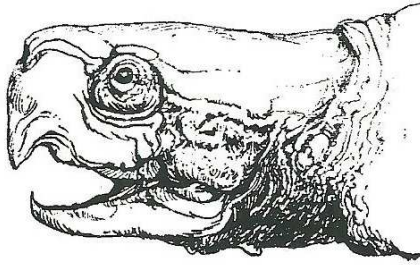
ภาพที่ ๒๒ ลักษณะหัวของเต่าหก *Manouria emys*

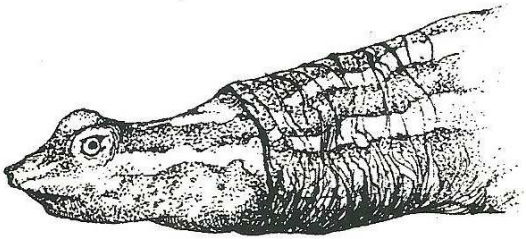
ภาพที่ ๒๓ ลักษณะหัวของเต่าแดง *Cyclonemys dentata*

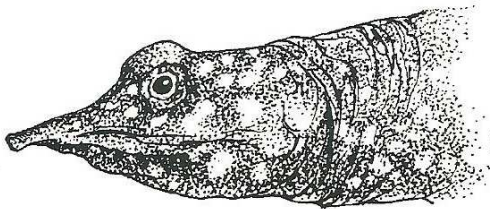
ภาพที่ ๒๔ ลักษณะหัวของกระ *Eretmochelys imbricata*

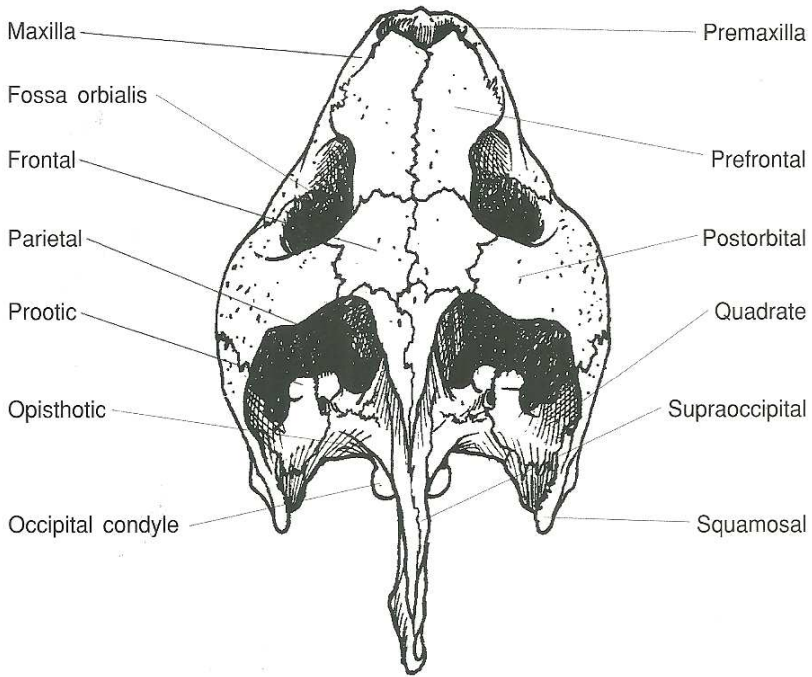
ภาพที่ ๒๕ ลักษณะหัวของเต่าปูลู *Platysternon megacephalum*

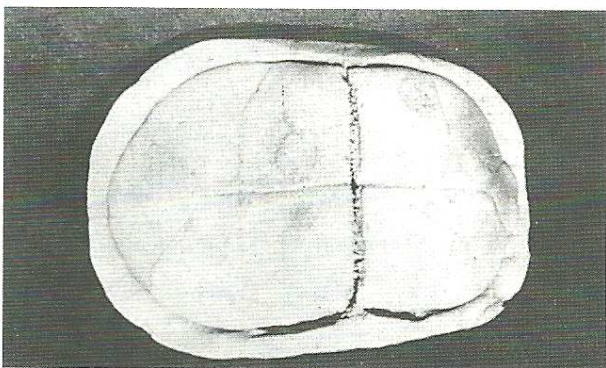
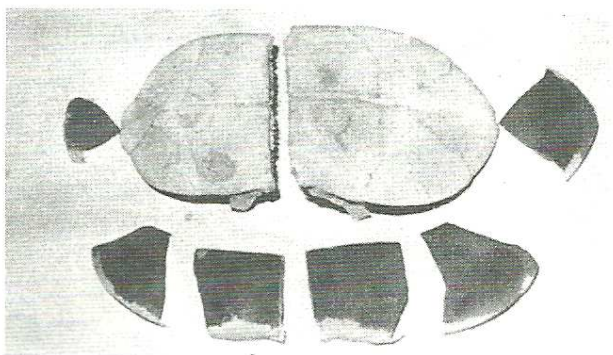
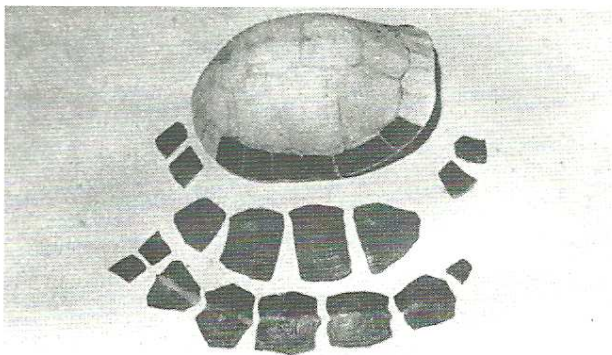
ภาพที่ ๒๖ ลักษณะหัวของตะพาบมันลาย *Chitra chitra*

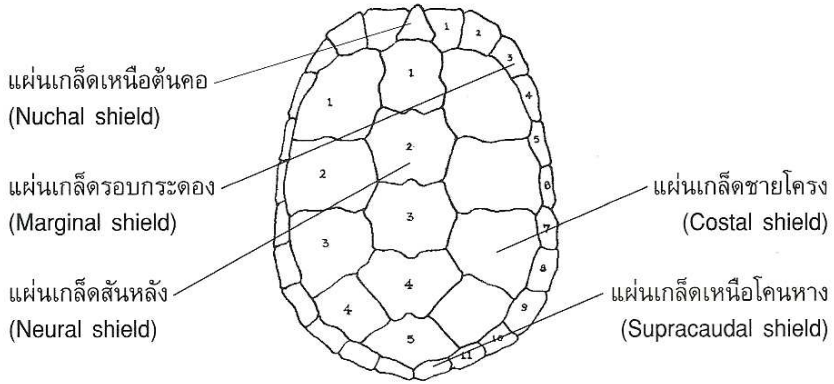
ภาพที่ ๒๗ ลักษณะหัวของตะพาบสวน *Amyda cartilaginea*

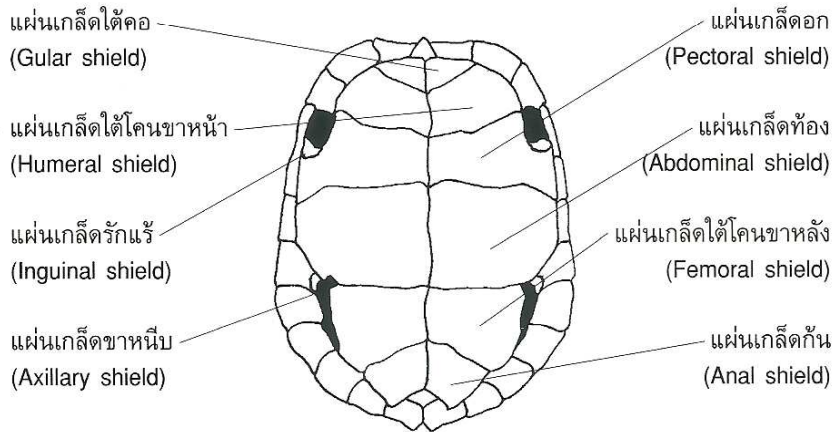
ภาพที่ ๒๘ ส่วนประกอบกะโหลกด้านบนของเต่าหูก *Manouria emys*

ภาพที่ ๒๙ แผ่นเกล็ดและแผ่นกระดูกของกระดองเต่าหับ *Cuora amboinensis*

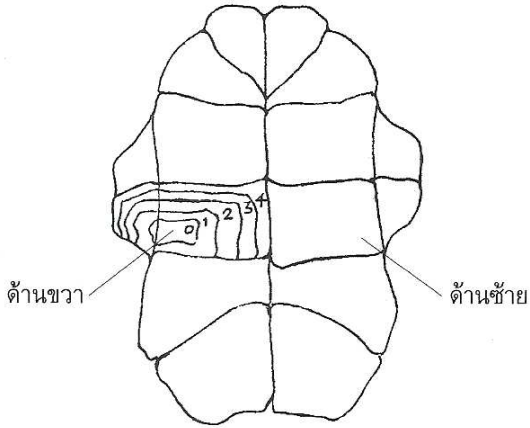
กระดองหลัง
(Carapace)

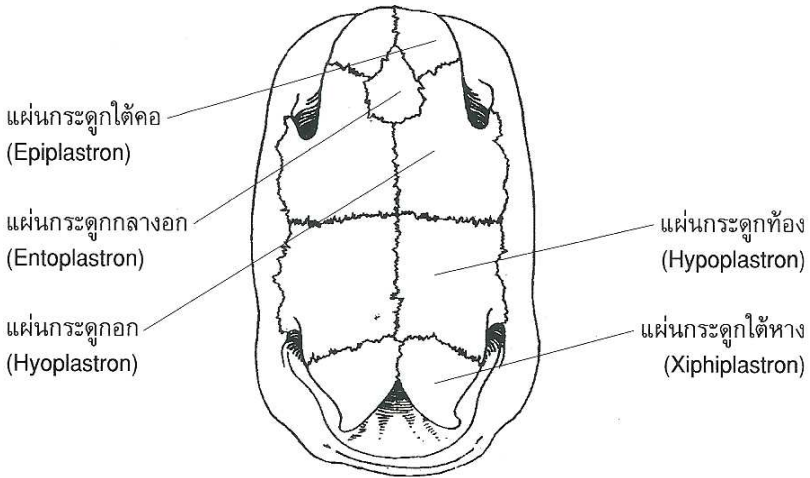
กระดองท้อง
(Plastron)

ภาพที่ ๓๐ แผ่นเกล็ดกระดองหลังและกระดองท้องของเต่า *Malayemys subtrijuga*

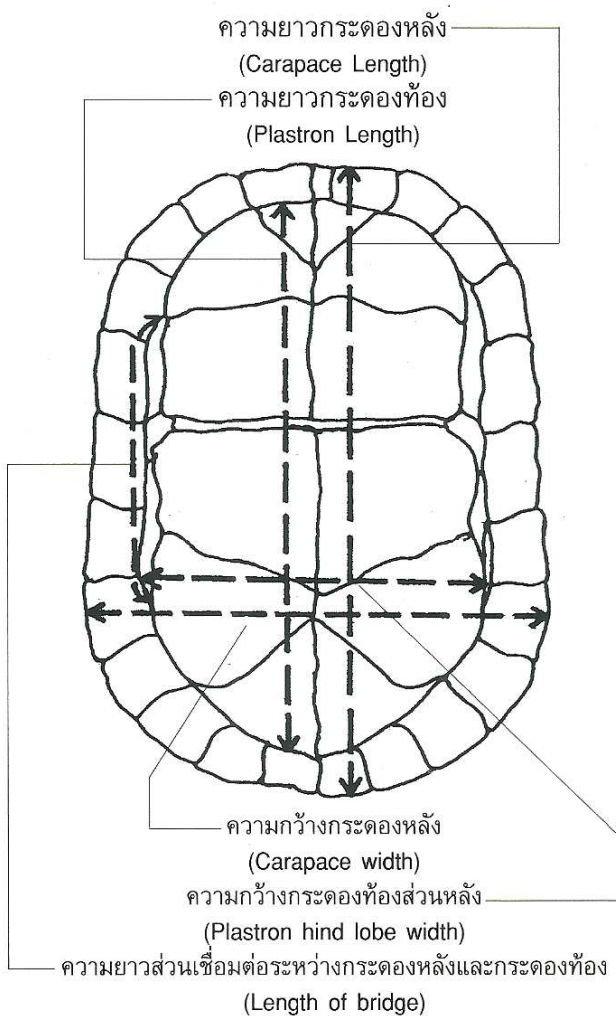

ภาพที่ ๓๑ ลายชั้นที่แผ่นเกล็ดท้องซึ่งนิยมใช้ประมาณอายุเต่า
(๐=แรกเกิด, 1-4=จำนวนปี)

ภาพที่ ๓๒ แผ่นกระดูกกระดูกท้องของเต่าเหลือง *Indotestudo elongata*

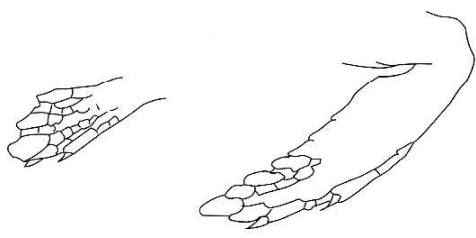
ภาพที่ ๓๓ การวัดขนาดของกระดองเต่า (กระดองเต่าหับ *Cuora amboinensis*)

เต้าน้ำจืด

เต่าบก

เต่าทะเล

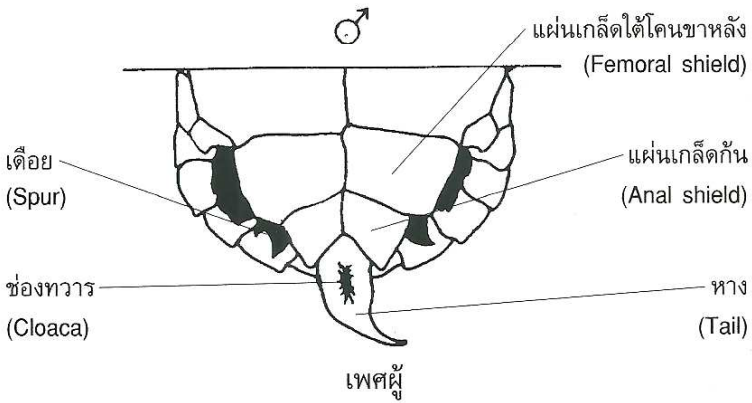
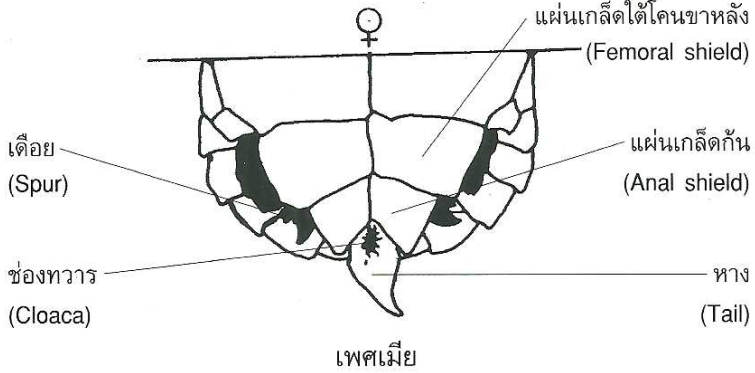

ตะพาบ

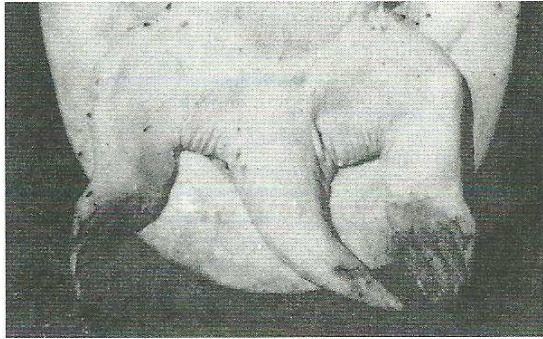
ขาหลัง

ขาหน้า

ภาพที่ ๓๔ ลักษณะแตกต่างของขาหน้าและขาหลังในเต่าประเภทต่างๆ

ภาพที่ ๓๕ ลักษณะแตกต่างของความยาวหางระหว่างเพศผู้และเพศเมีย

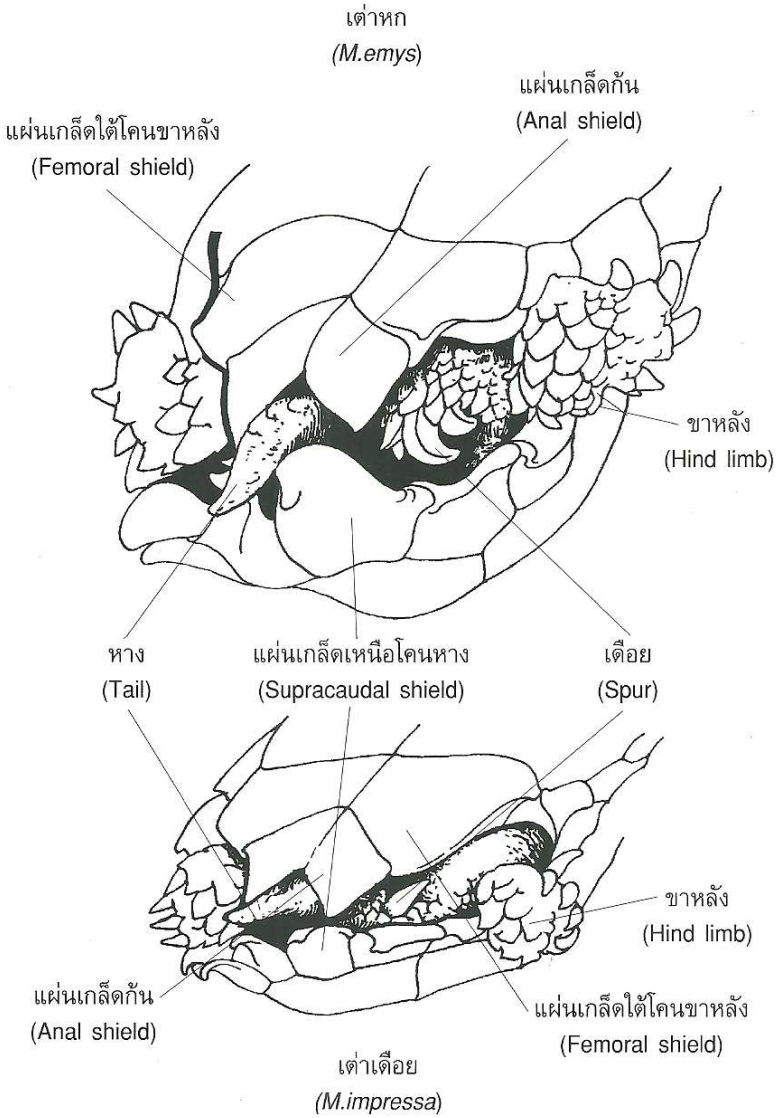

ภาพที่ ๓๖ ช่องทวารและหางของตะพาบหัวกบ *Pelochelys cantorii* เพศผู้

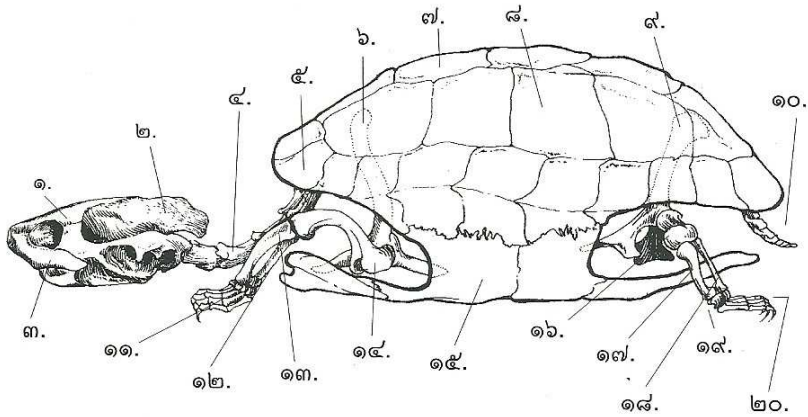

ภาพที่ ๓๗ เต่าหก *Manouria emys* ขณะผสมพันธุ์

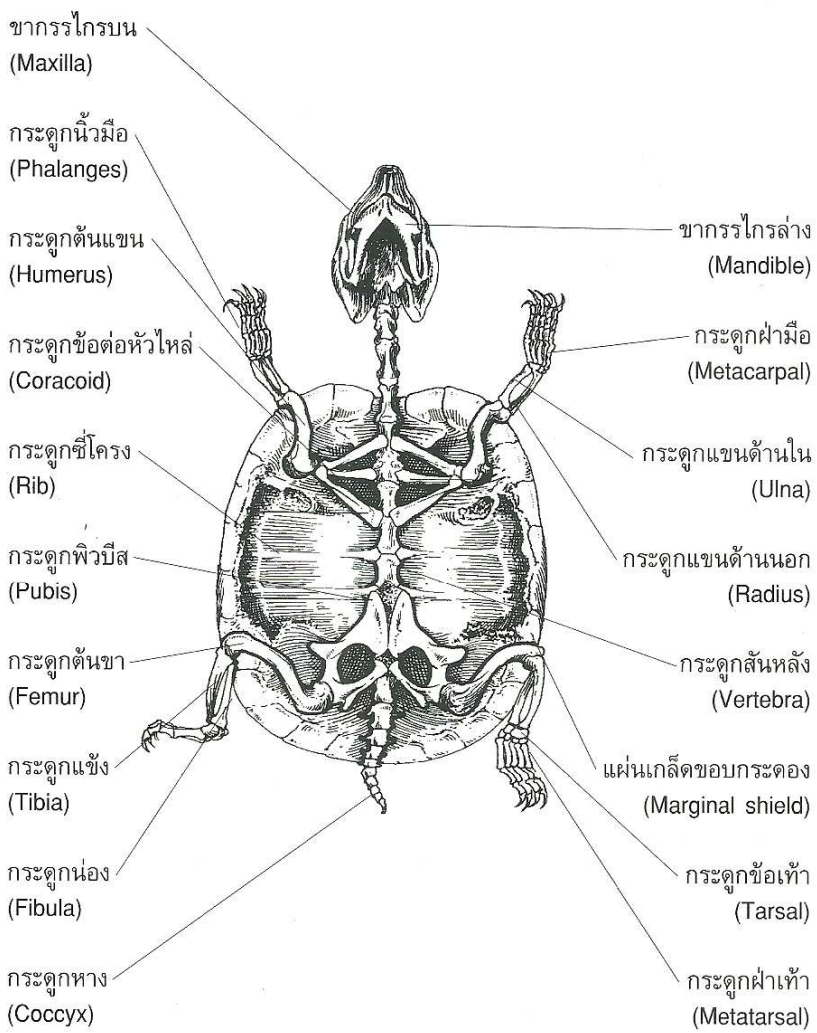

ภาพที่ ๓๘ ลักษณะแตกต่างของเตี๋ยระหว่างเต่าหก *Manouria emys*
และ เต่าเตี๋ย *Manouria impressa*

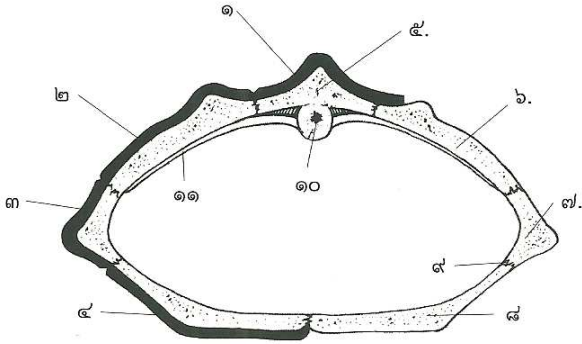

๑. กระดูกกะโหลกด้านบนส่วนหน้า (Frontal)	๑๑. กระดูกข้อมือ (Carpal)
๒. กระดูกกะโหลกด้านบนส่วนท้าย (Supraoccipital)	๑๒. กระดูกแขนด้านนอก (Radius)
๓. ขากรรไกรบน (Maxilla)	๑๓. กระดูกแขนด้านใน (Ulna)
๔. กระดูกสันหลังช่วงคอ (Cervical vertebra)	๑๔. กระดูกต้นแขน (Humerus)
๕. แผ่นเกล็ดขอบกระดอง (Marginal shield)	๑๕. แผ่นเกล็ดอก (Pectoral shield)
๖. กระดูกข้อต่อหัวไหล่ (Coracoid)	๑๖. กระดูกต้นขา (Femur)
๗. แผ่นเกล็ดสันหลัง (Neural shield)	๑๗. กระดูกแข้ง (Tibia)
๘. แผ่นเกล็ดชายโครง (Costal shield)	๑๘. กระดูกน่อง (Fibula)
๙. กระดูกอิซเชียม (Ischium)	๑๙. กระดูกฝ่าเท้า (Metatarsal)
๑๐. กระดูกหาง (Coccyx)	๒๐. กระดูกนิ้ว (Phalanges)

ภาพที่ ๓๙ โครงกระดูกด้านข้างของเต่านา *Malayemys subtrijuga*

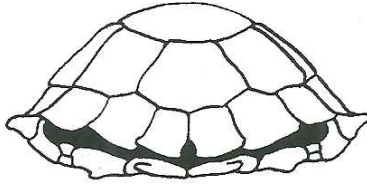

ภาพที่ ๔๐ โครงกระดูกภายในกระดองของเต่านา *Malayemys subtrijuga*

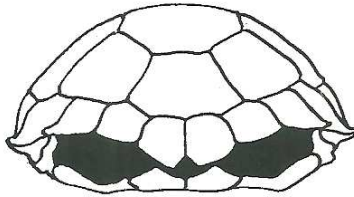
๑. แผ่นเกล็ดสันหลัง (Neural shield)
๒. แผ่นเกล็ดชายโครง (Costal shield)
๓. แผ่นเกล็ดขอบกระดอง (Marginal shield)
๔. แผ่นเกล็ดท้อง (Abdominal shield)
๕. แผ่นกระดูกสันหลัง (Neural plate)
๖. แผ่นกระดูกชายโครง (Costal plate)
๗. แผ่นกระดูกขอบกระดอง (Marginal plate)
๘. แผ่นกระดูกท้อง (Hypoplastron)
๙. ร่องระหว่างแผ่นกระดูก (Plate suture)
๑๐. กระดูกสันหลัง (Vertebral column)
๑๑. กระดูกซี่โครง (Rib)

ภาพที่ ๕๑ ภาพตัดขวางกระดองส่วนกลางของเต่านา *Malayemys subtrijuga*

เต่าหกเหลือง

Manouria emys emys

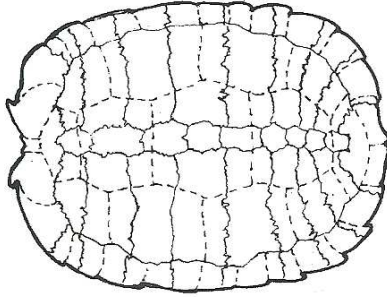

เต่าหกดำ

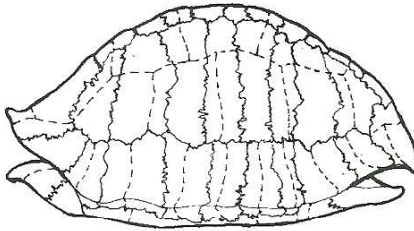
Manouria emys phayrei

ภาพที่ ๔๒ ความแตกต่างทางสัณฐานวิทยาของด้านท้ายของ
กระดองเต่าหกเหลือง *Manouria emys emys* และ เต่าหกดำ *Manouria emys phayrei*

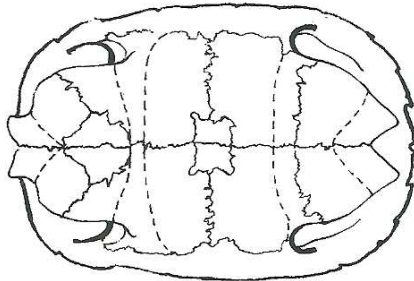

ด้านบน

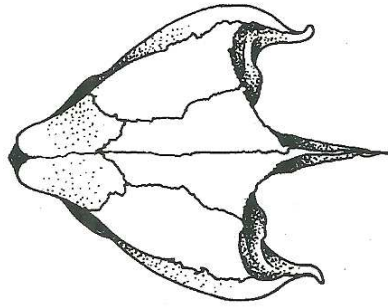

ด้านข้าง

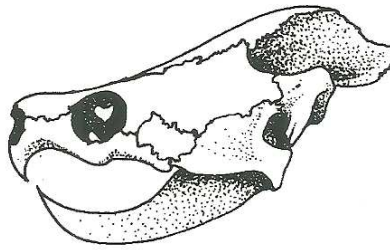

ด้านล่าง

ภาพที่ ๕๓ รอยต่อของแผ่นกระดูกและแผ่นเกล็ดของ
กระดองเต่าหกดำ *Manouria emys phayrei*

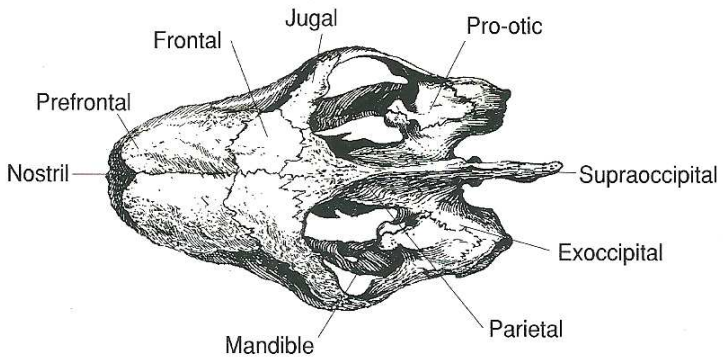

ด้านบน

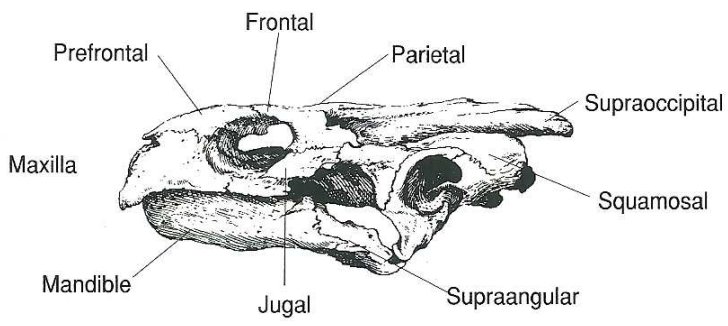

ด้านข้าง

ภาพที่ ๔๔ กะโหลกของเต่าปูลู *Platysternon megacephalum*

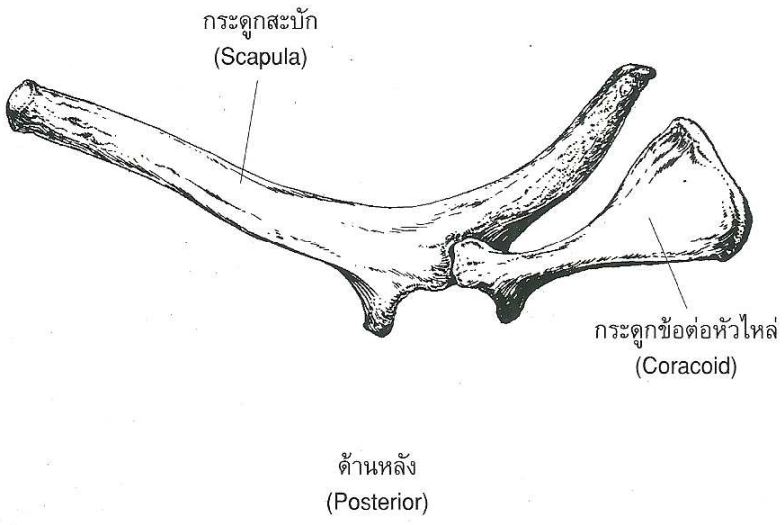

ด้านบน

ด้านข้าง

ภาพที่ ๔๕ ส่วนประกอบกะโหลกของเต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

ภาพที่ ๔๖ กระดูกไหล่ของเต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

ด้านหน้า
(Anterior)

ด้านข้าง
(Lateral)

ด้านใน
(Medial)

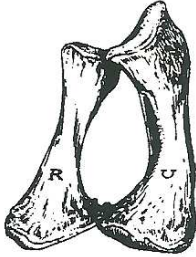
ด้านหลัง
(Posterior)

ภาพที่ ๔๗ กระดูกโคนขาหน้าข้างขวาของเต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

ด้านหน้า

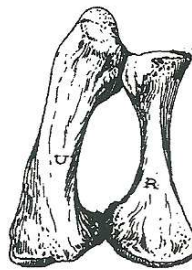
ด้านใน

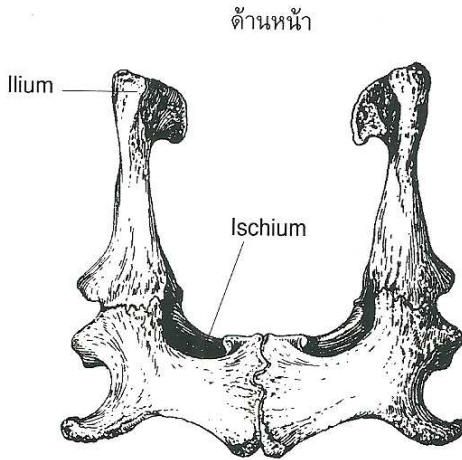
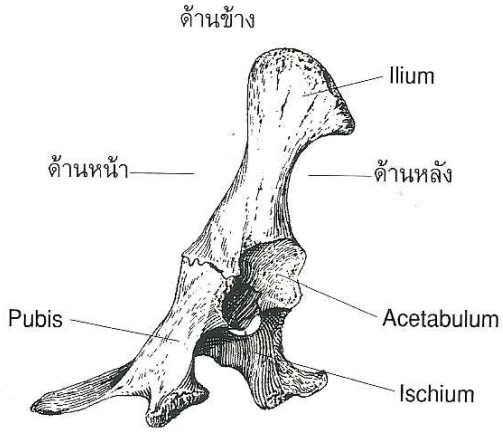
ด้านข้าง

ด้านหลัง

ภาพที่ ๔๘ กระดูกปลายขาหน้าข้างขวาของเต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

ภาพที่ ๔๙ ส่วนประกอบกระดูกเชิงกรานของเต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

ด้านหน้า

ด้านข้าง

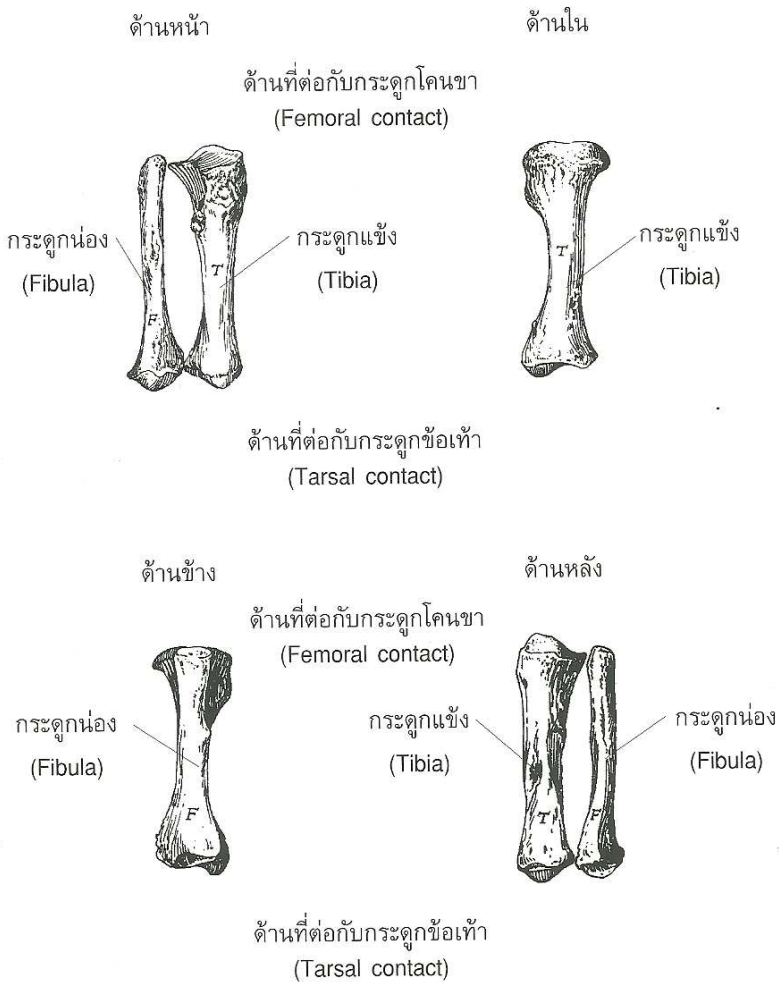
ด้านใน

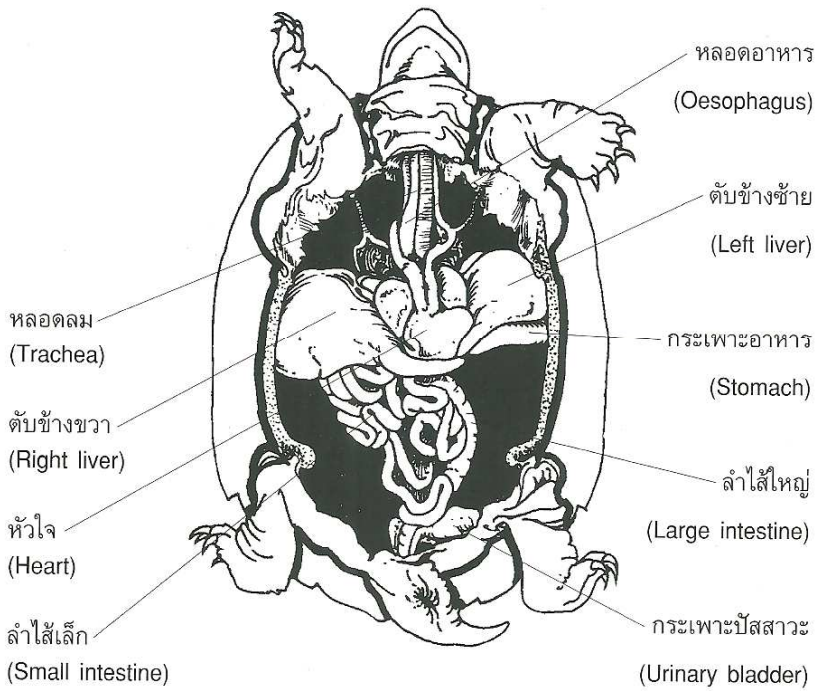
ด้านหลัง

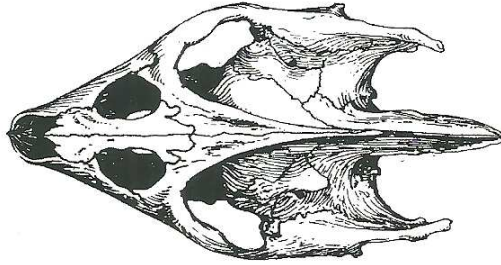
ภาพที่ ๕๐ กระดูกโคนขาหลังข้างขวาของเต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

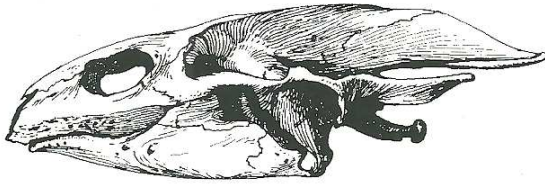
ภาพที่ ๕๑ กระดูกปลายขาหลังข้างขวาของเต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

ภาพที่ ๕๒ อวัยวะภายในของเต่าดำ *Siebenrockiella crassicollis*

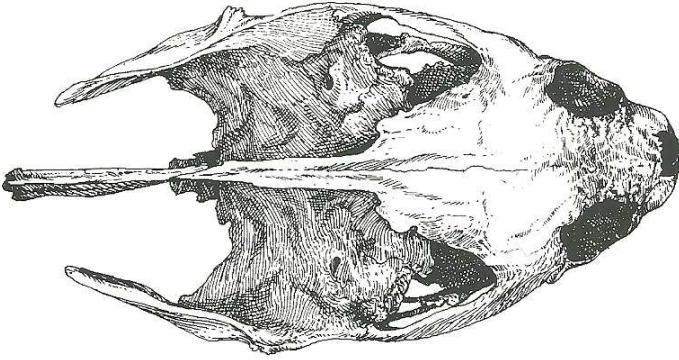
ด้านบน

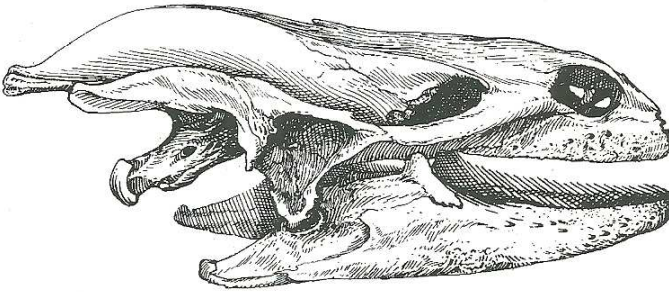
ด้านข้าง

ภาพที่ ๕๓ กะโหลกของตะพาบสวน *Amyda cartilaginea*

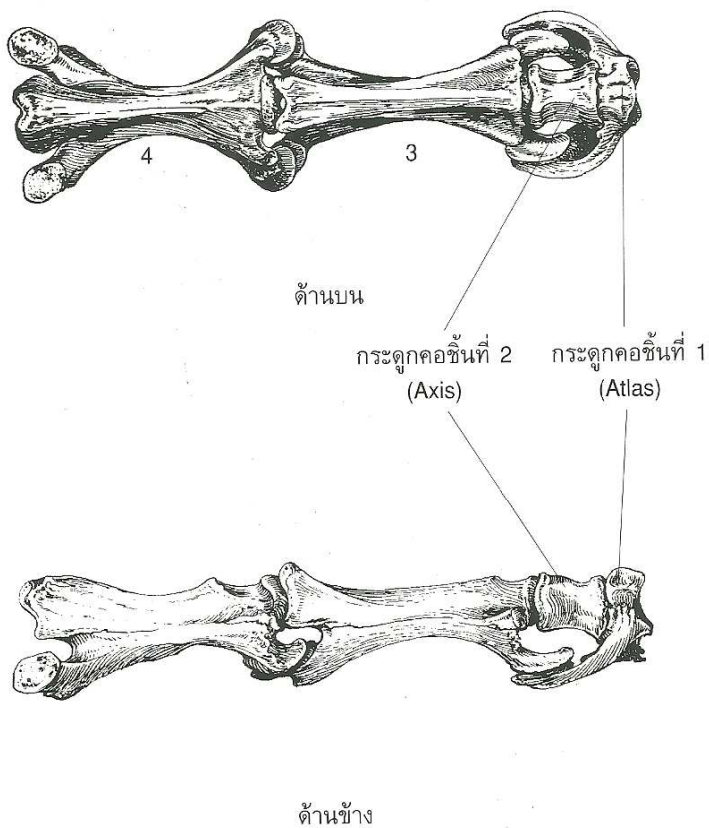

ด้านบน

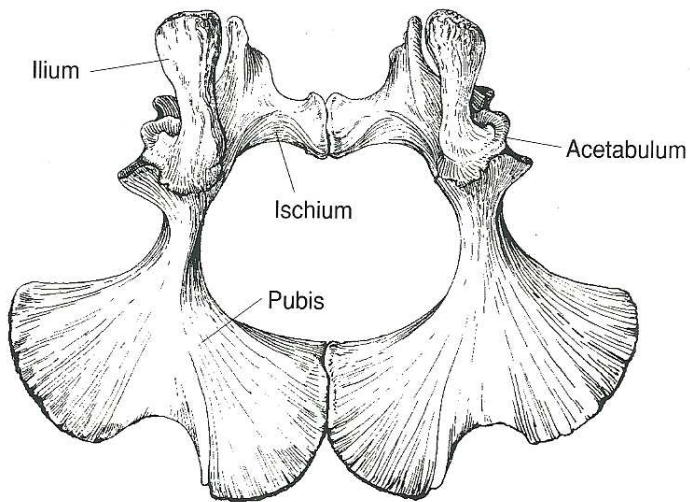

ด้านข้าง

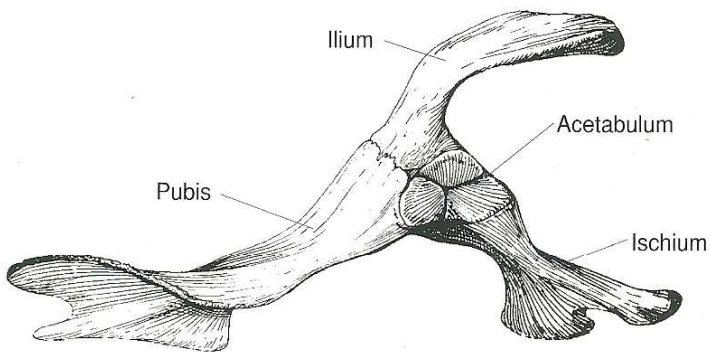
ภาพที่ ๕๔ กะโหลกของตะพาบหัวกบ *Pelochelys cantorii*

ภาพที่ ๕๕ กระดูกคอของเต่าพบบหัวกบ *Pelochelys cantorii*

ภาพที่ ๕๖ ส่วนประกอบกระดูกเชิงกรานด้านหน้าของ
ตะพาบหัวทาบ *Pelochelys cantorii*

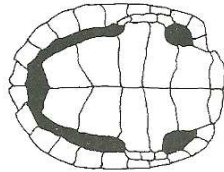
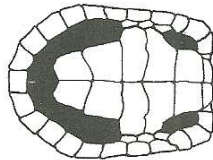
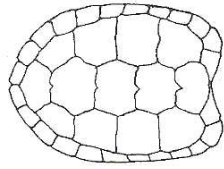
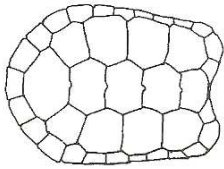
ภาพที่ ๕๗ ส่วนประกอบกระดูกเชิงกรานด้านข้างของ
ตะพาบหัวทาบ *Pelochelys cantorii*

เต่าในประเทศไทย

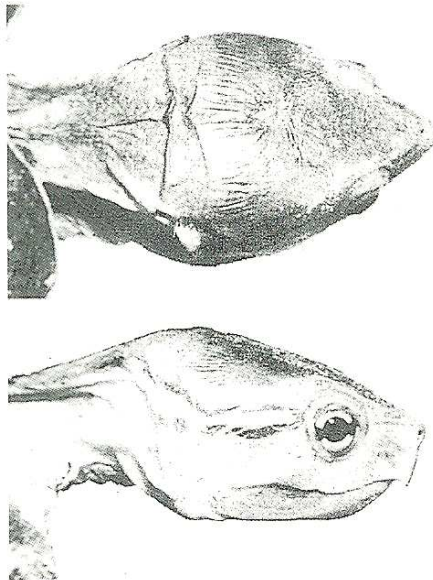
วงศ์เต่าปูลู
Family Platysternidae

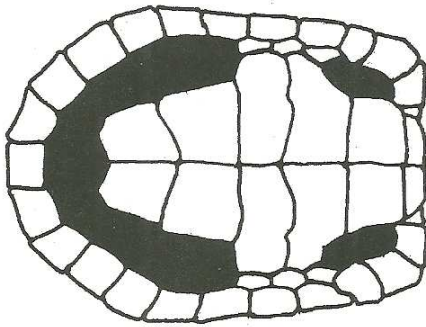
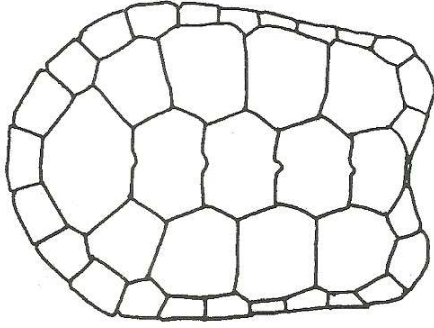
กระดองเต่าปูลูเหนือ
Platysternon megacephalum megacephalum

กระดองเต่าปูลู
Platysternon megacephalum peguense

ภาพที่ ๕๘ หัวเต่าปูลูเหนือ *Platysternon megacephalum megacephalum*

ภาพที่ ๖๐ กระจกเต่าปลูเหนือ *Platysternon megacephalum megacephalum*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าปูลูเหนือ
Chinese Big-headed Turtle
Platysternon megacephalum
megacephalum Gray, 1831

ลักษณะทั่วไป

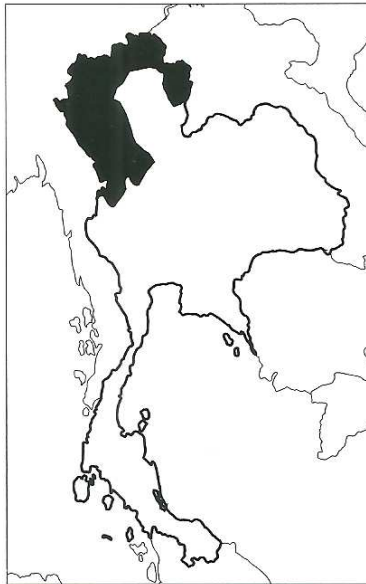
ความยาวกระดองหลัง	๑๕ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๑๓ เซนติเมตร (แคบและสั้นกว่ากระดองหลัง)
น้ำหนัก	๐.๔ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชิ้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชิ้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๙ ชิ้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้และแผ่นเกล็ดขาหนีบ	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	๓ ชิ้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชิ้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๑ ชิ้น

ลักษณะทั่วไปคล้ายกับเต่าปูลู *P. m. peguense* แต่จะมีขนาดเล็กกว่า มีสันรูปร่างแบนแผ่นเกล็ดกระดองหลัง มีลายสีส้มเห็นชัดที่ส่วนกลางของกระดองท้องในฤดูสืบพันธุ์

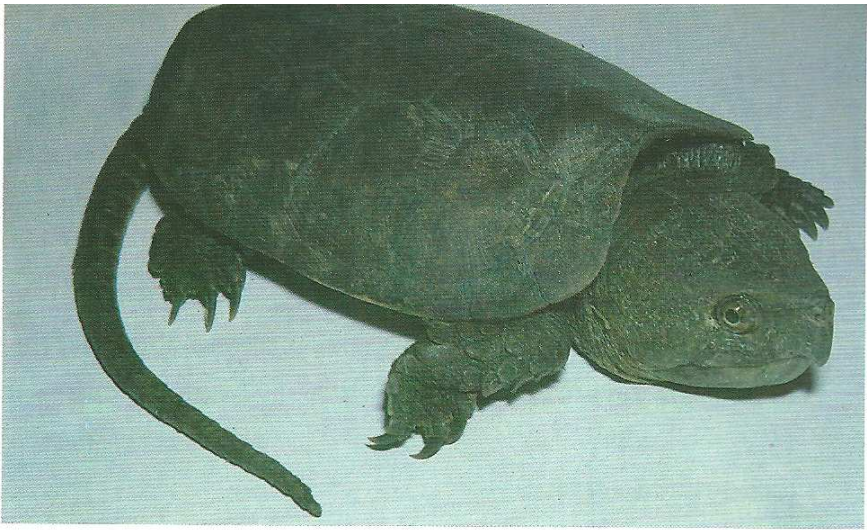
กระดองหลังสีน้ำตาล กระดองท้องสีส้มอ่อน หัวและหางสีน้ำตาลอมส้ม หน้
สีเหลืองครีม

ขอบเขตการแพร่กระจาย

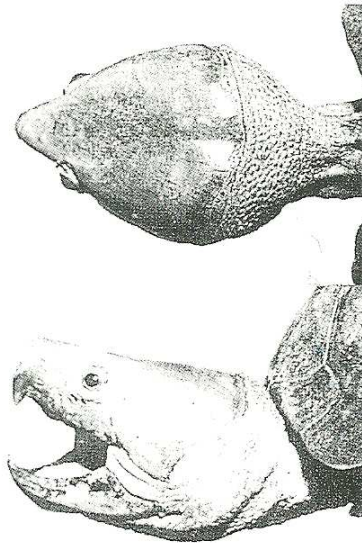
ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และพบที่จีน
ไต้หวัน ฮังกง ตอนเหนือของอินโดจีน และพม่า

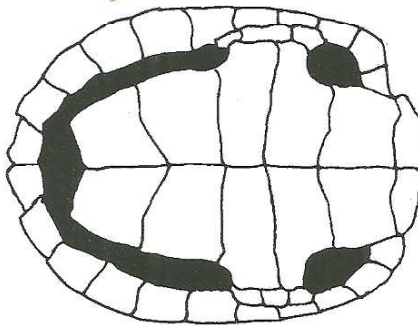
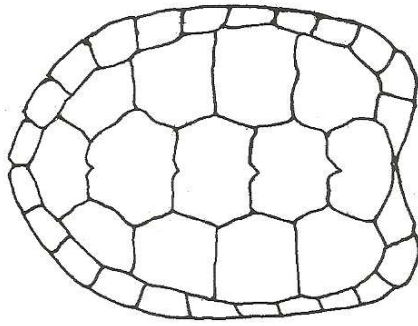
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๖๑ เต่าปูลู *Platysternon megacephalum peguense*

ภาพที่ ๖๒ หัวเต่าปูลู *Platysternon megacephalum peguense*

ภาพที่ ๖๓ กระดองเต่าปูลู *Platysternon megacephalum peguense*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าปูลู
Siamese Big-headed Turtle
Platysternon megacephalum
peguense Gray, 1870

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๒๐ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๑๕ เซนติเมตร (แคบและสั้นกว่ากระดองหลัง)
น้ำหนัก	๐.๕ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	ไม่มี
แผ่นเกล็ดขาหนีบ	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	๓ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
แผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

กระดองหลังค่อนข้างแบน หัวใหญ่ จงอยปากแหลมคล้ายปากนกแก้ว หดหัวเข้ากระดองได้ไม่เต็มที่ ขาใหญ่และหดเข้ากระดองไม่ได้ เท้ามีเล็บเหมาะสำหรับปีนขอนไม้และก้อนหิน หางยาวกว่าความยาวกระดองหลังเล็กน้อยและมีเกล็ดรูปกลมหุ้ม หางพับเข้าด้านข้างกระดองได้เมื่ออยู่นิ่ง มีเดือยแหลมขนาดเล็กบริเวณขา รอบๆ รูทวาร และที่โคนหาง

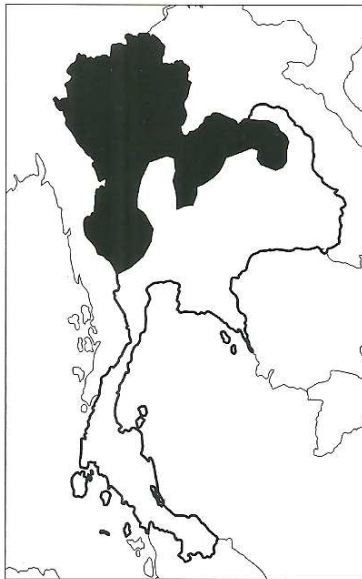
เต่าปูลูมีนิสัยดุถ้าจับเต่าปูลูที่กระดองหลังมันอาจยึดคอมมากที่สุดได้ตั้งนั้นจึงมักจับที่หางซึ่งมีความแข็งแรงและไม่เป็นอันตรายต่อมันเต่าปูลูอาศัยอยู่ในลำธารบนภูเขาในน้ำไหลและเย็น กินเนื้อเป็นอาหารหลัก ได้แก่ ปลา ปู หอย และกุ้ง

สี

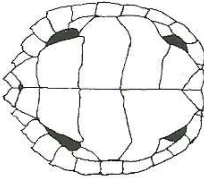
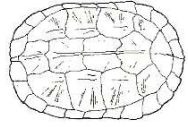
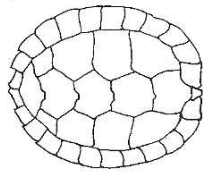
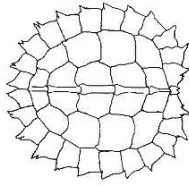
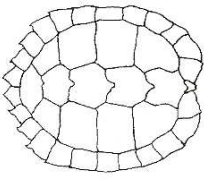
กระดองหลังสีน้ำตาลดำ กระดองท้องสีเหลืองและมีจุดสีน้ำตาล ลูกเต่าปูลูมีหัวสีส้มและจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำเมื่อโตเต็มที่ หางสีน้ำตาล ได้ท้องออกสีส้ม หนังสีครีมถึงส้ม

ขอบเขตการแพร่กระจาย

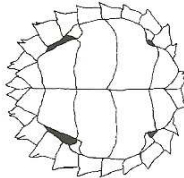
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (เลย เพชรบูรณ์ และสกลนคร) และอินโดจีน และภาคตะวันตก (กาญจนบุรี)

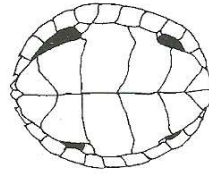
■ บริเวณที่พบ

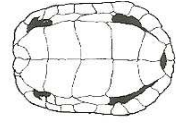
กระดองเต่าหาย
Heosemys grandis

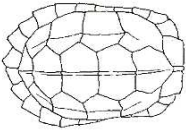
กระดองเต่าจักร
Heosemys spinosa

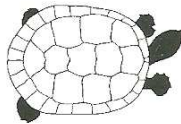
กระดองเต่าห้วยคตสาย
Cyclemys tcheponensis

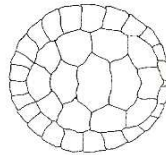
กระดองเต่าปากเหลือง
Melanochelys trijuga wiroti

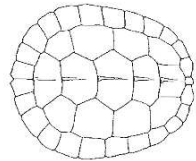
กระดองเต่าจีน
Pyxidea mouhotii

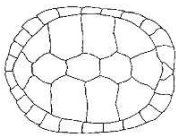
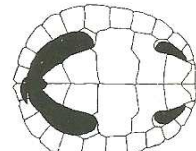
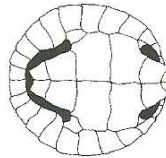
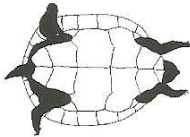
กระดองเต่ากระฮาน
Batagur baska baska

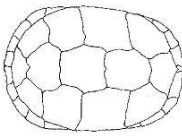
กระดองเต่าจาม
Batagur baska ranongensis

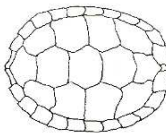
กระดองเต่าลายตีนเป็ด
Callagur borneoensis

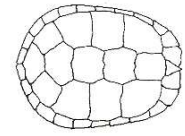
กระดองเต่าดำ
Siebenrockiella crassicollis

กระดองเต่าหับ
Cuora amboinensis

กระดองเต่าแดง
Cyclemys dentata

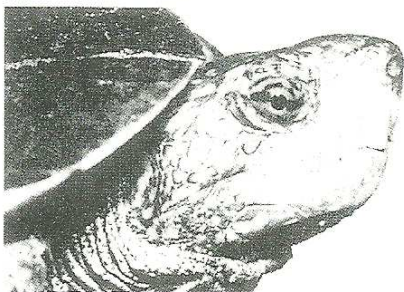
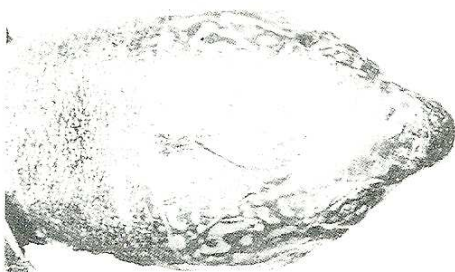

กระดองเต่านา
Malayemys subtrijuga

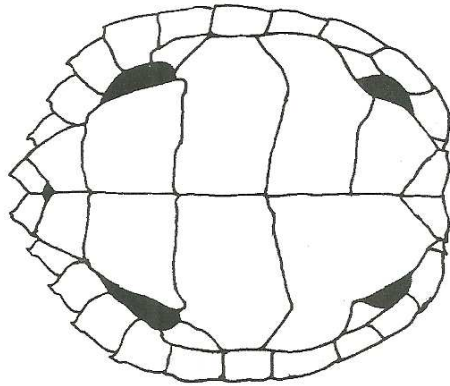
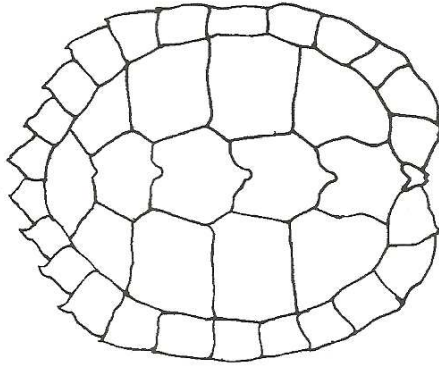
วงศ์เต่าน้ำจืด
Family Emydidae

ภาพที่ ๖๔ เต่าห้วย *Heosemys grandis*

ภาพที่ ๖๕ หัวเต่าห้วย *Heosemys grandis*

ภาพที่ ๖๖ กระดองเต่าหวาย *Heosemys grandis*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ(อังกฤษ)

ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าหวาย
Orange-headed Temple
Terrapin
Heosemys grandis
(Gray, 1860)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๔๕ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๔๐ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๑๒ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๑ ชั้น

มีสันหนาเป็นเส้นกลางบนแผ่นเกล็ดสันหลังทุกแผ่น แผ่นเกล็ดขอบกระดอง ๔ แผ่นถัดจากแผ่นเกล็ดโคนหางลักษณะเป็นซี่ อาศัยในแม่น้ำ ลำธาร และหนองบึง อาหารหลักได้แก่ พืช มักพบอยู่ในน้ำมากกว่าบนบก เป็นชนิดที่เคยพบมากในประเทศไทย และคนไทยชอบนำมาปล่อยในวัด ดังนั้นจึงมักถูกขนานนามว่า “เต่าวัดหัวแดง”

๓

กระดองหลังสีน้ำตาล กระดองท้องสีเหลืองอ่อน และมีเส้นลายรัศมีสีน้ำตาล บนแผ่นเกล็ดด้านท้องทุกแผ่นรวมทั้งด้านข้างของแผ่นเกล็ดขอบกระดอง หัวสีน้ำตาลอ่อนมีจุดสีส้ม ขาสีน้ำตาล หน้งสีขาวนวล

ขอบเขตการแพร่กระจาย

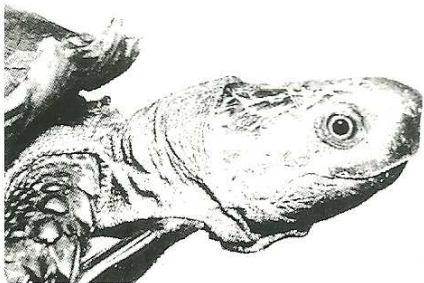
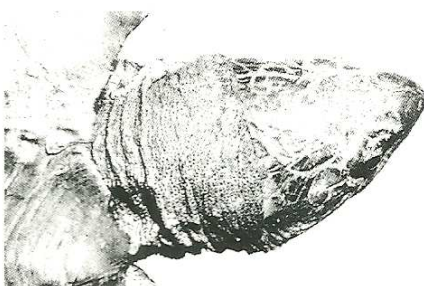
ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศไทย และพบที่พม่า มาเลเซีย และอินโดจีน

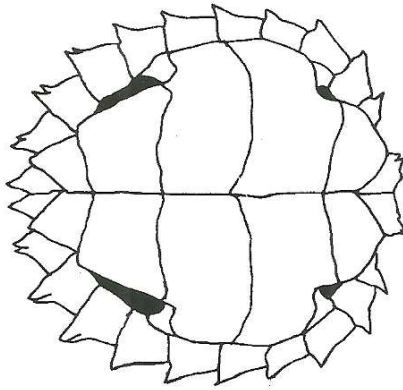
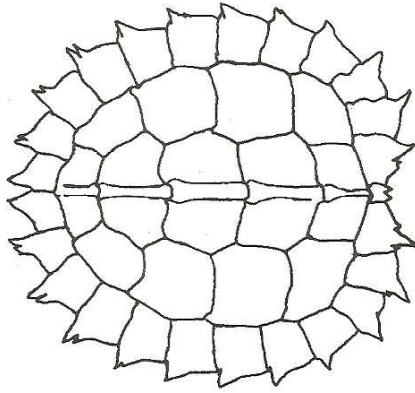
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๖๗ เต่าจักร *Heosemys spinosa*

ภาพที่ ๖๘ หัวเต่าจักร *Heosemys spinosa*

ภาพที่ ๒๙ กระดองเต่าจิ้งกร *Heosemys spinosa*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าจักร
Spiny Terrapin
Heosemys spinosa
(Gray, 1831)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๒๐ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๑๘ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๐.๕ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

มีสันหนาเป็นเส้นกลางแผ่นเกล็ดสันหลังทุกแผ่น และมีตุ่มหลายตุ่มบนแผ่นเกล็ดชายโครงแต่ละแผ่น ลูกเต่ามีแผ่นเกล็ดขอบกระดองแต่ละชั้นเป็นหนามแหลม ๑ หนาม ยกเว้น แผ่นเกล็ดขอบกระดองที่ ๔ และ ๕ จะมี ๒ หนามซึ่งหนาม (จักร) ที่ปรากฏในลูกเต่าจะค่อย ๆ หายไปเมื่อโตเต็มที่ ขาหน้าไม่มีพังผืด

เต่าจักรอาศัยอยู่ในที่เย็นและชื้น ไม่ค่อยลงน้ำ ถ้าเลี้ยงในน้ำจะตาย แต่ถ้าเลี้ยงในที่ร่มเย็นและมีความชื้นสูง และมีถาดใส่น้ำสะอาดไว้ให้ดื่มจะเลี้ยงไว้ได้นานมาก ผู้เขียนเคยทดลองเลี้ยงลูกเต่าจักรขนาดความยาวกระดองหลังประมาณ ๒ นิ้ว พบว่าลูกเต่าเติบโตขึ้นมีความยาว ๔.๘ นิ้ว ภายใน ๓ ปี และ ๕.๕ นิ้ว ใน ๕ ปี เต่าจักรกินพืชและผลไม้เป็นอาหาร

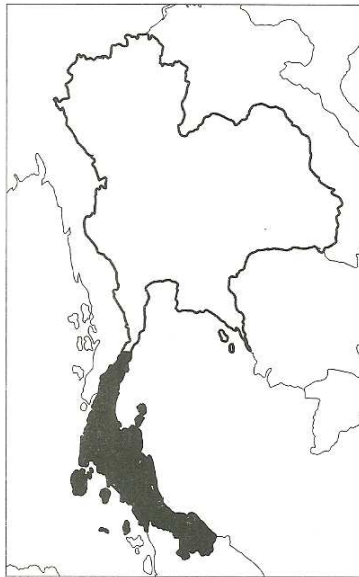
เต่าจักรนิสสัยไม่ดุ เคลื่อนที่ช้าและงุ่มง่าม ชอบซุกอยู่ในใต้กองใบไม้และกอหญ้าและอยู่หนึ่งๆ เป็นเวลาหลายวันจะออกมาเฉพาะเมื่อหาอาหาร มักกินอาหารในตอนเช้าตรู่เมื่อมีอากาศเย็นขณะมีน้ำค้างอยู่บนใบไม้และใบหญ้า

ล

กระดองหลังสีน้ำตาลแดง กระดองท้องและด้านข้างแผ่นเกล็ดขอบกระดองออกสีเหลืองหรือสีส้ม และมีเส้นลายสีน้ำตาลดำ ขาสีน้ำตาลดำ เกล็ดลำตัวออกสีชมพูอ่อน ผิวสีน้ำตาลเทา หัวสีน้ำตาล

ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคใต้ของประเทศไทย (ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ยะลา และนราธิวาส) นอกจากนี้พบที่มาเลเซีย สุมাত্রา และบอร์เนียว

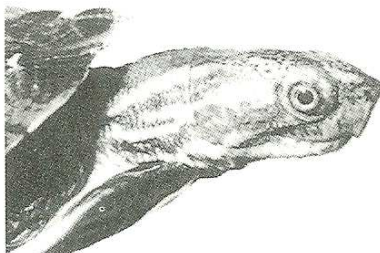
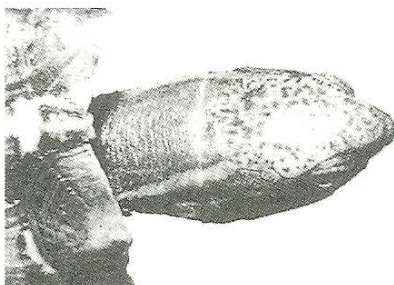

■ บริเวณที่พบ

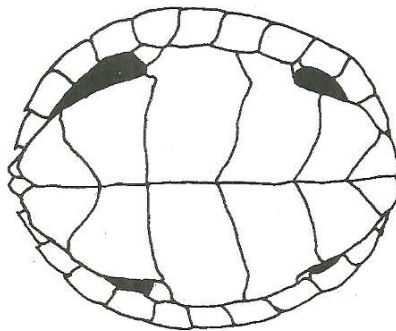
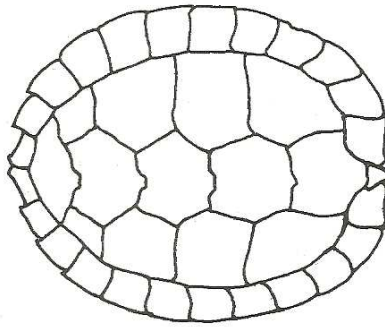

ภาพที่ ๗๐ เต่าหัวคอดลาย *Cyclemys tcheponensis*

ภาพที่ ๗๑ หัวเต่าหัวคอดลาย *Cyclemys tcheponensis*

ภาพที่ ๗๒ กระดองเต่าหัวยคอฉาย *Cyclemys tcheponensis*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าหัวยคอลาย
Stripe-necked Terrapin
Cyclemys tcheponensis
(Bourret, 1939)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๒๒ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๒๒ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๑ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

กระดองท้องมีลักษณะเป็นบานพับอยู่ด้านหน้าของส่วนต่อของกระดองหลัง และกระดองท้อง (bridge) ทำให้กระดองท้องส่วนหน้าและส่วนหลังสามารถขยับได้เล็กน้อย อย่างไรก็ตามไม่สามารถเปิดและปิดได้สนิทเหมือนเต่าหับ มีเอ็นยึดหนาบริเวณแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง กลางแผ่นเกล็ดสันหลังมีสันปรากฏเล็กน้อย แผ่นเกล็ดชายโครงค่อนข้างยาวไปทางด้านขอบกระดอง แผ่นเกล็ดเหนือต้นคอมีขนาดเล็กมาก มีแผ่นเกล็ดใต้คอยื่นออกไปด้านหน้า ยาวกว่าแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ

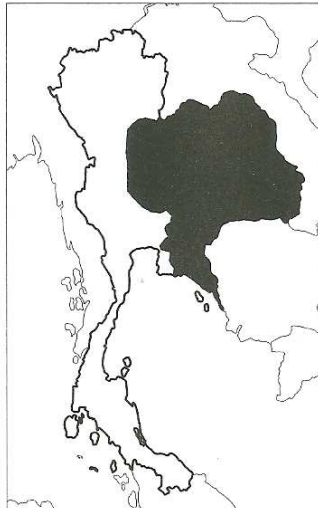
เต่าหัวยคอลายอาศัยอยู่ตามลำธารในที่สูง เป็นเต่าที่วิ่งไวกแต่จะเชื่องถ้า
นำมาเลี้ยง อาศัยอยู่ในน้ำและบนบกเท่าๆ กัน กินพืช ผักผลไม้ และเนื้อสัตว์
เป็นอาหาร ลักษณะเด่นคือ มีลายเส้นหรือแถบน้ำตาลดำตามความยาวของลำคอ

สี

ลูกเต่าและเต่าที่โตเต็มวัยจะมีความแตกต่างกันมาก โดยลูกเต่ามีกระดอง
หลังสีน้ำตาลแดงและสีน้ำตาลออกเขียว กระดองท้องสีชมพูและมีจุดหรือแถบ
สีน้ำตาล หัวน้ำตาลแดง คอสีส้มและมีเส้นลายสีน้ำตาล ส่วนเต่าโตเต็มวัย
กระดองหลังสีเทาดำ กระดองท้องสีเหลือง ไม่มีลวดลาย หัวสีออกเขียวเหลือง
มีจุดสีดำ ขาสีเทา ผิวหนังสีขาวนวล

ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคเหนือ ภาคกลางตอนเหนือ ภาคตะวันออกของประเทศไทย (ตาก
กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ นครราชสีมา นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา)
และอินโดจีน

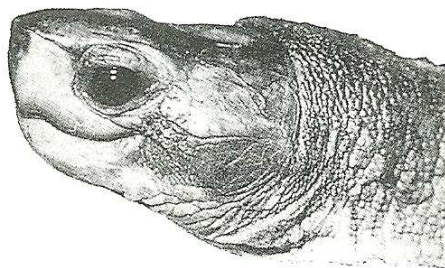
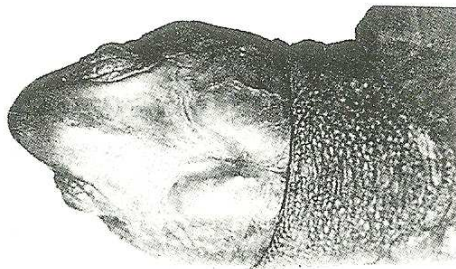

■ บริเวณที่พบ

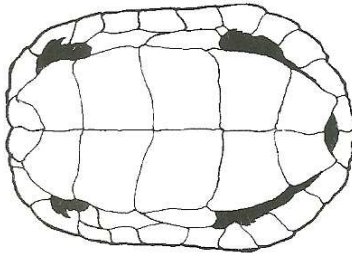
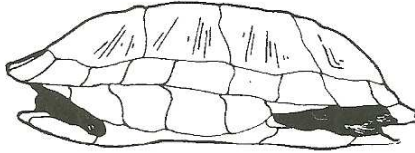
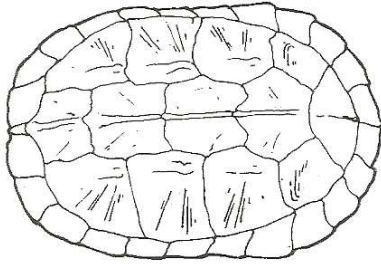

ภาพที่ ๗๓ เต่าปากเหลือง *Melanochelys trijuga wiroti*

ภาพที่ ๗๔ หัวเต่าปากเหลือง *Melanochelys trijuga wiroti*

ภาพที่ ๗๕ กระดองเต่าปากเหลือง *Melanochelys trijuga wiroti*

ชื่อสามัญ (ไทย)

เต่าปากเหลือง

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

Wiro's Terrapin

Yellow-lipped Terrapin

ชื่อวิทยาศาสตร์

Melanochelys trijuga wiroti
(Reimann)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๒๕ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๒๔ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๒ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ซิ่น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ซิ่น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ซิ่น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ซิ่นหรือไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหน้า	มีขนาดเล็กมาก
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ซิ่น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ซิ่น

กระดองหลังมีสันยาวด้านบนและด้านข้าง แผ่นเกล็ดเหนือต้นคอมีขนาดเล็กมาก

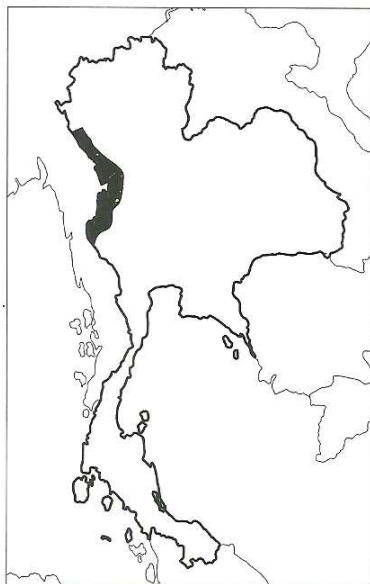
เป็นเต่าที่พบน้อยมากในประเทศไทย ผู้เขียนมีความเห็นว่าน่าจะเป็นชนิดย่อยของเต่าปากเหลืองที่พบในอินเดีย อาศัยในแม่น้ำและหนองบึงริมชายป่า กินพืชเป็นอาหารหลัก ว่องไว อาศัยอยู่ทั้งบนบกและในน้ำพองๆ กัน ถ้านำมาเลี้ยงจะเชื่อง และติดตามคนเลี้ยงเพื่อรอคอยอาหาร ตัวเมียเล็กกว่าตัวผู้ ในฤดูสืบพันธุ์จะวางไข่ ๓ ชุด ๆ ละ ๗-๑๐ ใบ ไข่มีเปลือกแข็งรูปร่างกลมและยาว

๓

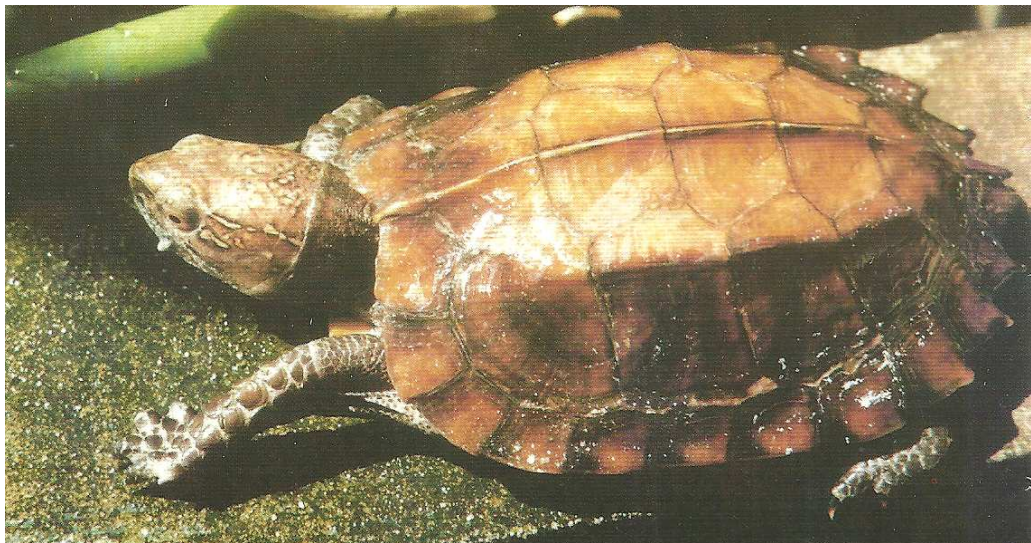
กระตองหลังสีน้ำตาล ไม่มีลวดลาย กระตองท้องสีดำ หัวสีน้ำตาลไหม้ ริม
ฝีปากบนและล่างมีสีออกเหลือง ผิวหนังสีขาวนวล

ขอบเขตการแพร่กระจาย

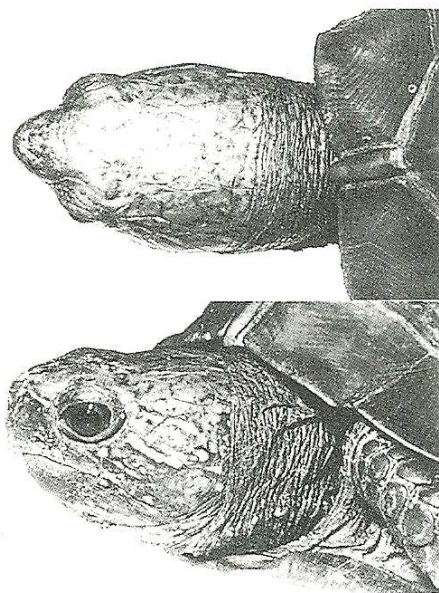
พบเฉพาะที่ชายแดนไทย - พม่า ในจังหวัดตากและแม่ฮ่องสอน

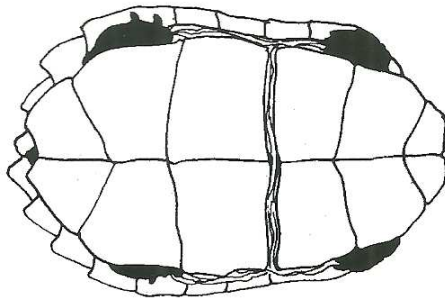
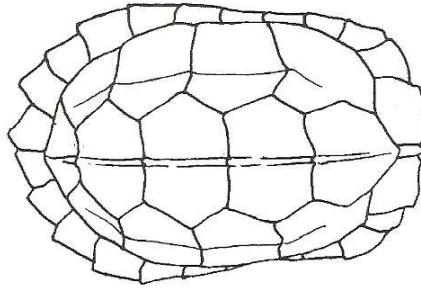
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๗๖ เต่าจัน *Pyxidea mouhotii*

ภาพที่ ๗๗ หัวเต่าจัน *Pyxidea mouhotii*

ภาพที่ ๗๘ กระดองเต่าจีน *Pyxidea mouhotii*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าจัน
Keel-backed Terrapin
Pyxidea mouhotii
(Gray, 1862)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๑๗ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๑๗ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๐.๕ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๑ ซี่น

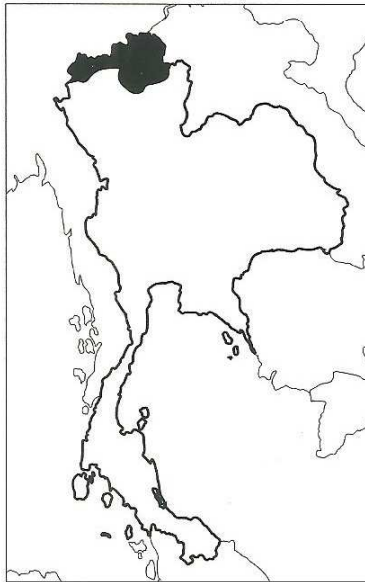
แผ่นเกล็ดเหนือต้นคอมีขนาดเล็กมาก แผ่นเกล็ดใต้คอยื่นออกไปข้างหน้า ยาวกว่าแผ่นเกล็ดเหนือลำคอ มีบานพับระหว่างแผ่นเกล็ดดอกและแผ่นเกล็ดท้อง กระดองล่างส่วนหน้าพับได้ กระดองหลังโค้งสูงและมีสันอยู่กลางแผ่นเกล็ดสันหลัง ส่วนบนของแผ่นเกล็ดชายโครงหักมุมลงมายังด้านขอบกระดองทำให้กระดองหลังดูคล้ายกับหลังคา

เต่าจันไม่อาศัยในน้ำ จัดเป็นกลุ่มของเต่าน้ำจืดที่อาศัยบนบกแต่ไม่จัดอยู่ในครอบครัวเต่าบก เต้าหน้าและเต้าหลังไม่มีพังผืด

กระดองหลังมีสีน้ำตาลแดง กระดองท้องสีเหลือง หัวสีน้ำตาลหรือส้มและมีจุดสีน้ำตาลแดง ขาดำ หนึ่งดำ

ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคเหนือของประเทศไทย (เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน) และพบที่เมืองอัสสัม ประเทศอินเดีย เมืองไหหลำ ประเทศจีน และอินโดจีน

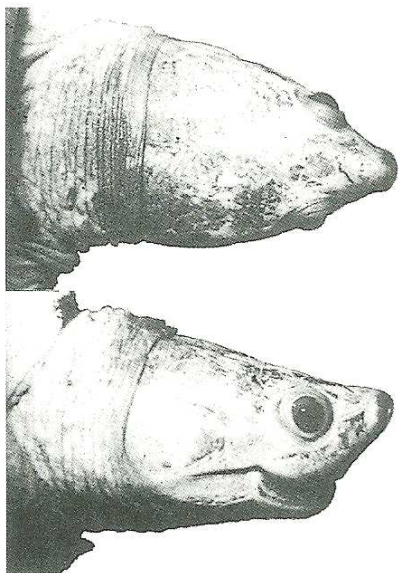

■ บริเวณที่พบ

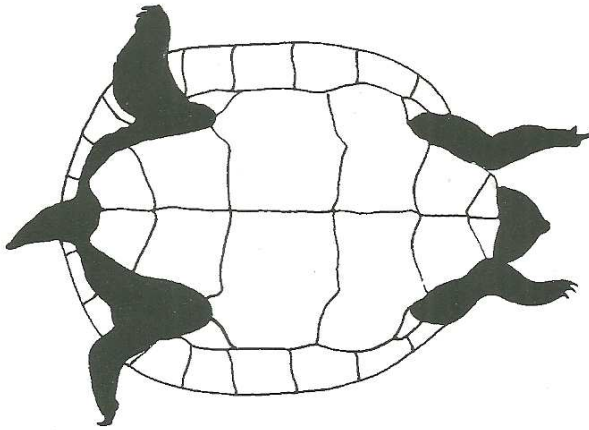
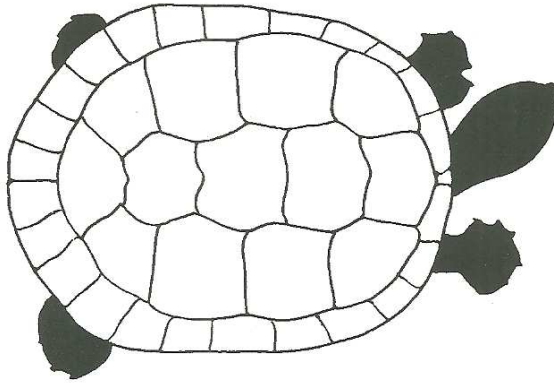

ภาพที่ ๗๙ เต่ากะอาน *Batagur baska baska*

ภาพที่ ๘๐ หัวเต่ากะอาน *Batagur baska baska*

ภาพที่ ๘๑ กระดองเต่ากะอาน *Batagur baska baska*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าชะอาน
Salt-water Terrapin
Four-toed Terrapin
Batagur baska
(Gray, 1830)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๖๕ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๖๒ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๒๑ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหน้า	๑ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชื้น

แผ่นเกล็ดกระดองท้องใต้คอ (gular) มีขนาดเล็กมาก แผ่นเกล็ดดอกและแผ่นเกล็ดท้องมีขนาดใหญ่ แผ่นเกล็ดขาหน้า ขาหลัง และเหนือทวาร ค่อนข้างแคบ แผ่นเกล็ดขาหน้ามีขนาดใหญ่

กระดองรูปไข่ แผ่นเกล็ดเหนือต้นคอมีขนาดเล็ก แผ่นเกล็ดสันหลังชื้นที่สองมีสันนูนเล็กน้อย ชื้นอื่นเรียบ ปลายจงกอนชื้น เกล็ดคอขนาดเล็ก ขามีพังผืด และเท้าหน้ามี ๔ เล็บ

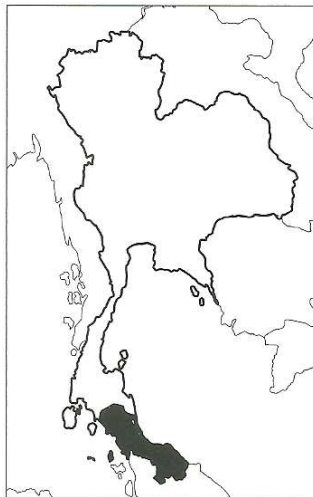
เต่ากระอันจัดเป็นเต่าที่อาศัยอยู่ในน้ำกร่อยบริเวณปากแม่น้ำใหญ่ในเอเชีย เป็นชนิดที่หายาก ว่ายน้ำเร็วและว่องไว ตัวเมียวางไข่ตอนกลางคืนบนหาดทราย ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม หลุมไข่ลึกประมาณ ๘ นิ้ว กว้างประมาณ ๑๒-๑๗ นิ้ว ขึ้นอยู่กับขนาดของแม่เต่า ไข่เต่าแต่ละชุดมีจำนวน ๒๐-๕๐ ฟอง ไข่รูปทรงกระบอกปลายมน ขนาด ๔.๕ x ๗ เซนติเมตร และใช้เวลาในการฟักประมาณ ๗๐ วัน

สี

กระดองหลังสีเขียวมะกอกอมเทา กระดองท้องสีขาวนวล หัวสีเทาขาว ริมฝีปากเหลือง ตัวผู้มีเส้นแถบสีเหลืองรอบตา สีตัวอาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างในฤดูสืบพันธุ์

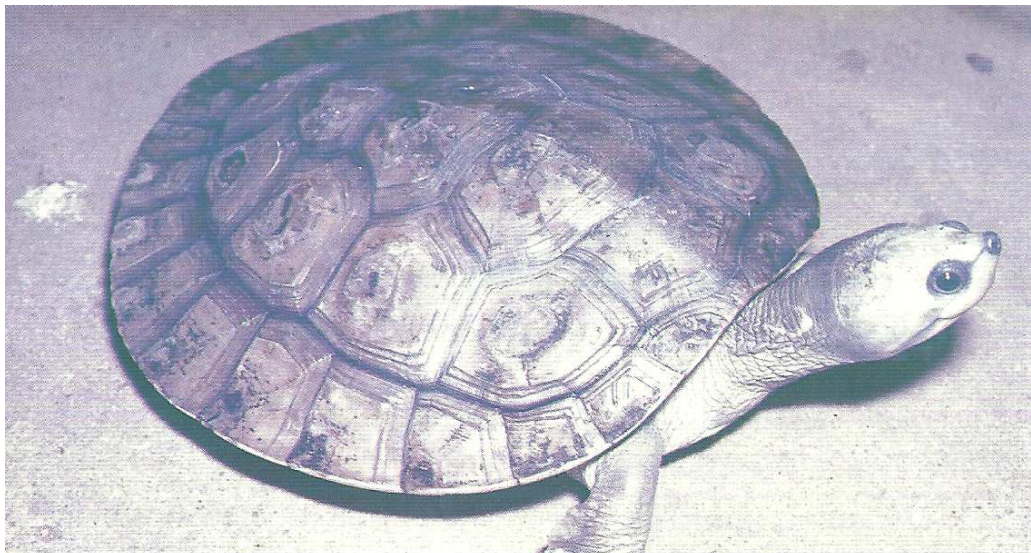
ขอบเขตการแพร่กระจาย

ในประเทศไทยพบที่ อำเภopakพูน จังหวัดพัทลุง อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา และอำเภอละงู จังหวัดสตูล และพบที่อินเดีย พม่า และมาเลเซีย

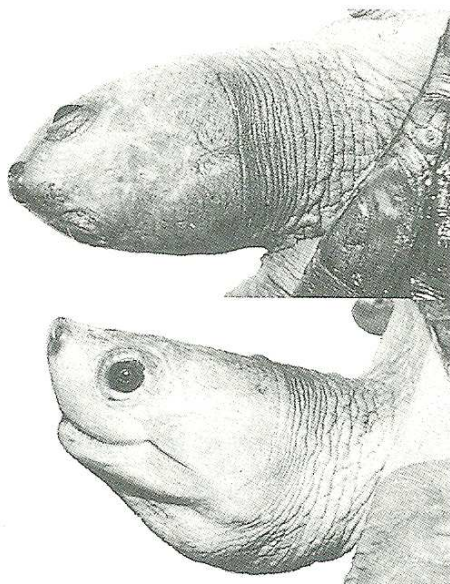

■ บริเวณที่พบ

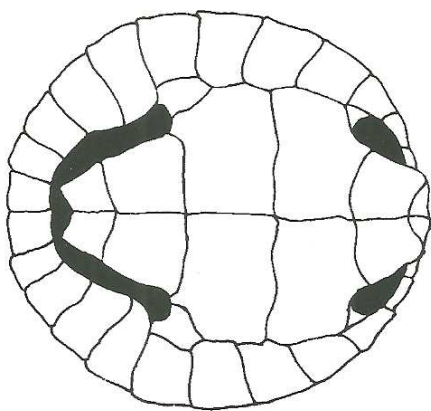
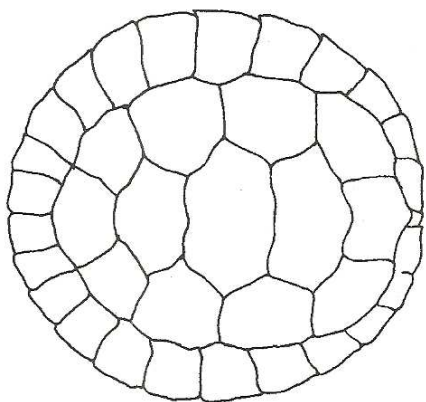

ภาพที่ ๘๒ เต่าจาม *Batagur baska ranongensis*

ภาพที่ ๘๓ หัวเต่าจาม *Batagur baska ranongensis*

ภาพที่ ๘๔ กระดองเต่าจันทน์ *Batagur baska ranongensis*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าจาน
Ranong Salt-water Terrapin
Batagur baska ranongensis
Nutaphand, 1979

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๕๐ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๔๕ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๑๒ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

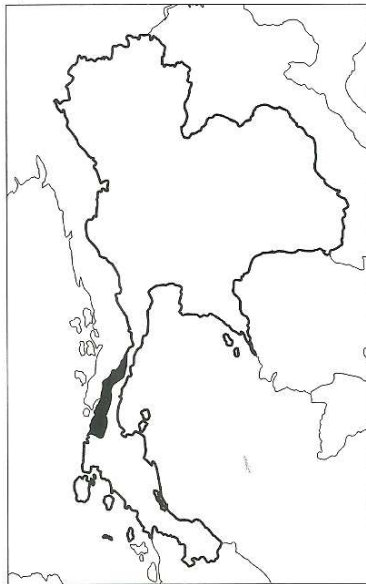
แผ่นเกล็ดกระดองท้องใต้คอมีขนาดเล็ก แผ่นเกล็ดต้นขาหน้า ขาหลัง และเหนือทวารค่อนข้างแคบ แผ่นเกล็ดดอกและท้องมีขนาดใหญ่ ส่วนปลายของแผ่นเกล็ดใต้คอและแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอยื่นไปข้างหน้าในระดับเดียวกับกระดองหลังแบนและกลม ปลายจมูกคล้ายเต่ากระอาน

กระดองหลังสีเทาดำ หัวและขาสีเทาขาว กระดองท้องสีขาวนวล

ขอบเขตการแพร่กระจาย

ผู้เขียนมีความเห็นว่าน่าจะเป็นชนิดย่อยของเต่ากะอาน เป็นสายพันธุ์ที่หายาก พบแห่งเดียวที่ปากแม่น้ำจันทระนอง ในระยะเวลา ๕ ปีที่เคยทำการสำรวจ พบตัวเต็มวัยเพียง ๓ ตัว และพบกระดองหลัง ๒ กระดอง ซึ่งชาวบ้านใช้เป็นภาชนะใส่อาหารของไก่ นอกจากนี้ผู้เขียนเคยเห็นลูกเต่าที่เพิ่งฟักออกจากไข่ ซึ่งมีตัวกลมและแบน

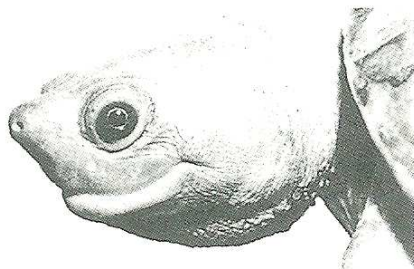
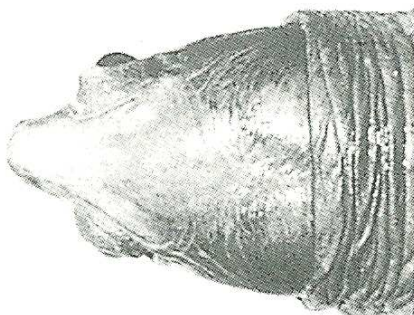
หมายเหตุ *B. b. ranongensis* นี้อาจไม่ใช่เป็นชนิดย่อยของ *B. baska* เนื่องจากมีลักษณะรูปร่างและพฤติกรรมคล้ายคลึงกันมาก เพียงแต่มีรูปร่างกระดองที่แตกต่างไปจาก *B. baska* คือ กลมและแบน

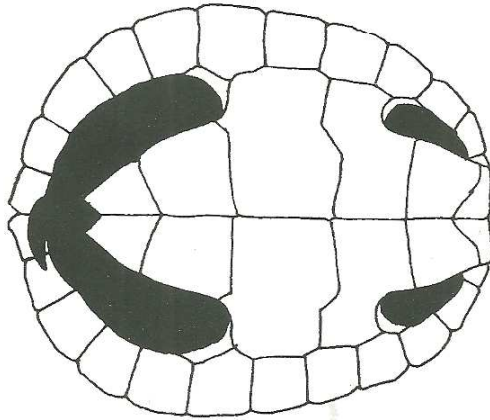
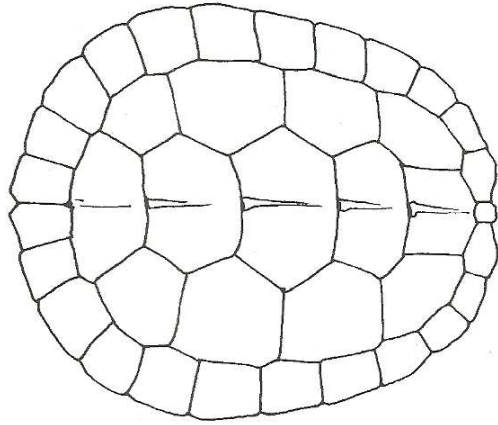
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๘๕ เต่าลายตีนเป็ด *Callagur borneoensis*

ภาพที่ ๘๖ หัวเต่าลายตีนเป็ด *Callagur borneoensis*

ภาพที่ ๘๗ กระดองเต่าลายตีนเบ็ด *Callagur borneoensis*

ชื่อสามัญ (ไทย)

เต่าลายตีนเป็ด

เต่าจมูกแหลมบอร์เนียว

เต่าหัวแดง

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

Painted Batagur Terrapin

Saw-jawed Terrapin

Callagur borneoensis

(Schlegel and Muller, 1844)

ชื่อวิทยาศาสตร์

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง

๖๐ เซนติเมตร

ความยาวกระดองท้อง

๕๘ เซนติเมตร

น้ำหนัก

๑๗ กิโลกรัม

จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง

๕ ชั้น

(มีสันหนาปรากฏทุกชั้น)

จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง

๔ ชั้น

จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง

๑๑ ชั้น

จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้

๑ ชั้น

จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ

๑ ชั้น

จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง

ไม่มี

จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ

๑ ชั้น

จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง

๒ ชั้น

เป็นเต่าที่อาศัยอยู่ในน้ำกร่อยชนิดหนึ่งที่หายากมากในประเทศไทย บางครั้งพบว่ายเข้ามาในแม่น้ำลิกเข้ามาในแผ่นดิน ทำให้หลายคนคิดว่ามีวัฏจักรชีวิตที่เกี่ยวข้องกับน้ำจืดด้วย ชอบอยู่ในน้ำลิก เทำมีพังผืดหุ้มหนา เทำหน้ามี ๕ เล็บ เทำหลังมี ๔ เล็บ

เป็นเต้าที่สวยงามมากชนิดหนึ่งเต้าเพศเมียมีกระดองหลังสีน้ำตาลอ่อนและมีแถบสีดำเป็นริ้วๆ ตามความยาวกระดอง หัวสีน้ำตาล ขาสีเทา กระดองท้องสีขาวหรือครีม เต้าเพศผู้มีกระดองหลังสีเทาอ่อนและมีแถบสีดำเป็นริ้วๆ ๓ แถบตามความยาวกระดอง ขอบกระดองมีลายดำ หัวสีเทา มีแถบสีชมพูอยู่ส่วนบนของหัวและมีแถบสีดำเล็กๆ ด้านข้าง ขาหน้าและขาหลังสีเทาดำ กระดองท้องสีครีม

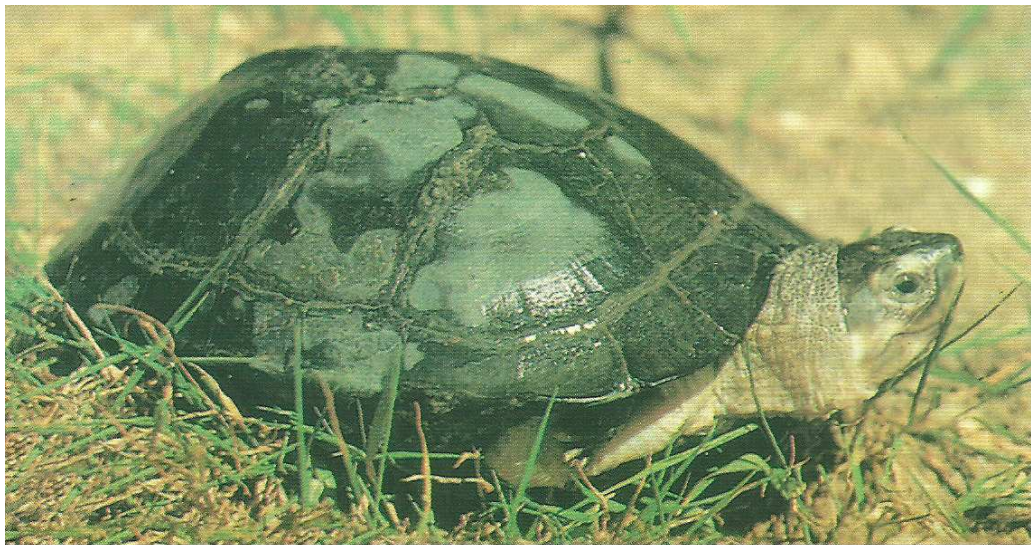
ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย (นราธิวาส และปัตตานี) และพบที่มาเลเซีย สุมาตรา และบอร์เนียว

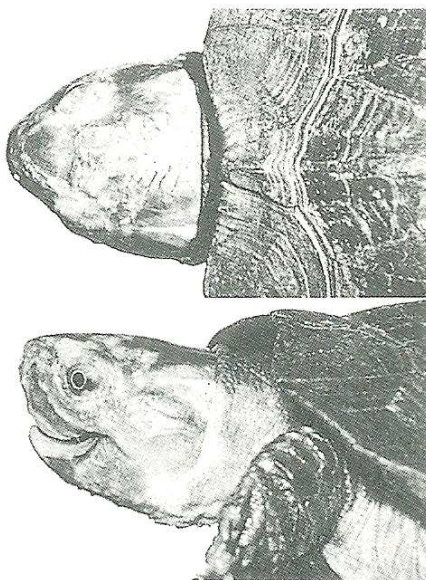

■ บริเวณที่พบ

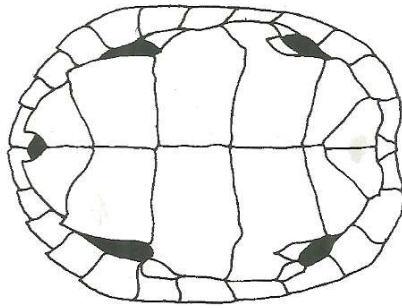
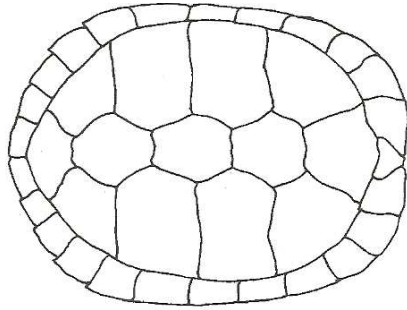

ภาพที่ ๘๘ เต่าดำ, เต่าแก้มขาว *Siebenrockiella crassicollis*

ภาพที่ ๘๙ หัวเต่าดำ *Siebenrockiella crassicollis*

ภาพที่ ๘๐ กระดองเต่าดำ *Siebenrockiella crassicollis*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

เต่าดำ เต่าแก้มขาว

Black Terrapin

Thick-headed Turtle

Siebenrockiella crassicollis

(Gray, 1831)

ชื่อวิทยาศาสตร์

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๑๗ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๑๕ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๐.๔ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ซี่น

แผ่นเกล็ดต้นขาหน้ามีขนาดเล็ก แผ่นเกล็ดขอบกระดองซี่นที่ ๔ นับจากแผ่นเกล็ดเหนือโคนหางยื่นออกไปมากกว่าแผ่นเกล็ดขอบกระดองซี่นอื่น

เต่าดำอาศัยหรือซุกตัวใต้นานในดินโคลนใต้แม่น้ำและลำคลอง กินหอยและกุ้งใต้น้ำ รวมทั้งซากพืช เต่าดำมีกลิ่นค่อนข้างเหม็น ชาวบ้านมักเรียกในอีกชื่อหนึ่งว่า “เต่าเหม็น” เต่าดำมักจะขึ้นมาบนผิวน้ำและบนบกในช่วงเวลากลางคืนเพื่อหาอาหาร สืบพันธุ์และวางไข่บนบก

๑๘

กระตองหลังสีดำ กระตองท้องสีดำปนครีม ขาดำ หัวดำหรือเทาดำ มีจุดสีขาวเหนือตา หนังสือขาวนวล

ขอบเขตการแพร่กระจาย

ทุกภาคของประเทศไทย แต่พบมากทางภาคกลางและภาคใต้ นอกจากนี้พบที่อินเดีย อินโดจีน มาเลเซีย สุมาตรา ชวา บอร์เนียว และฟิลิปปินส์

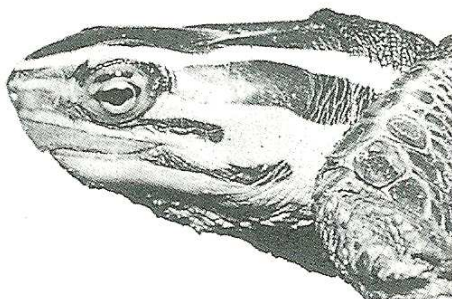
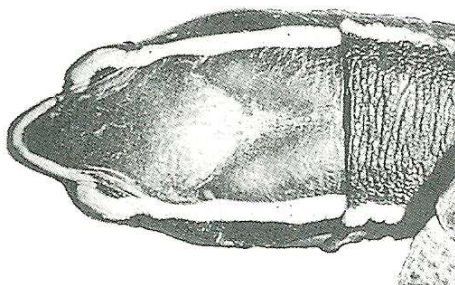

■ บริเวณที่พบ

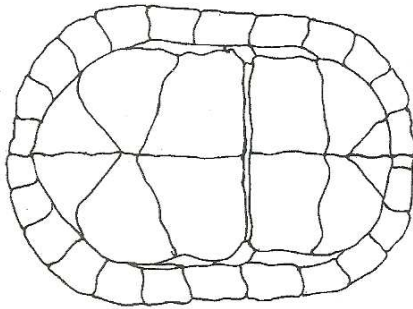
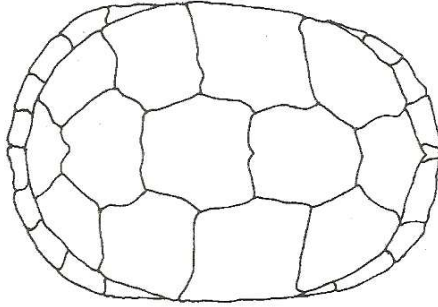

ภาพที่ ๙๑ เต่าหับ *Cuora amboinensis*

ภาพที่ ๙๒ หัวเต่าหับ *Cuora amboinensis*

ภาพที่ ๘๓ กระดองเต่าหับ *Cuora amboinensis*

ชื่อสามัญ (ไทย)

เต่าหับ

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

Siamese Box Terrapin

Malayan Box Terrapin

ชื่อวิทยาศาสตร์

Cuora amboinensis

(Daudin, 1802)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๑๘ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๑๘ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๑.๖ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

กระดองหลังโค้งสูง กระดองล่างมีบานพับ แบ่งเป็น ๒ ชั้น ปิด-เปิดได้ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง จึงเป็นเต่าชนิดเดียวที่พบในประเทศไทยที่สามารถหดหัวขา และหางเข้าในกระดองได้สนิท

เต่าหับอาศัยอยู่ในคลอง ลำธาร และหนองบึง ทั่วประเทศ อาศัยอยู่ทั้งบนบกและในน้ำก้ำกึ่งกัน กินทั้งพืชและสัตว์เป็นอาหาร ได้แก่ พืชน้ำ หอย กุ้ง รวมทั้งพืชบกและเห็ด เวลาพักจะซุกตัวเงียบๆ อยู่ในกอหญ้าเป็นเวลาหลายวัน ผสมพันธุ์ในน้ำ วางไข่บนบก และวางไข่หลายครั้งในหนึ่งปี ไข่ครั้งละ ๒-๓ ใบ ไข่มีขนาดใหญ่กว่าเต่าชนิดอื่นที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

กระดองหลังสีน้ำตาลหรือน้ำตาลดำ กระดองท้องสีเหลืองนวลหรือครีม และมีจุดสีดำที่มุมของแผ่นเกล็ดทุกแผ่น ขาสีเทา หน้างสีขาวย หัวส่วนบนสีดำและมีเส้นสีเหลืองยาวพาดจากปลายจมูกผ่านเหนือต้ามายังส่วนคอ อีกเส้นหนึ่งพาดยาวจากปลายจมูกผ่านริมฝีปากบน ตา หู และคอ ริมฝีปากล่างสีเหลือง

ขอบเขตการแพร่กระจาย

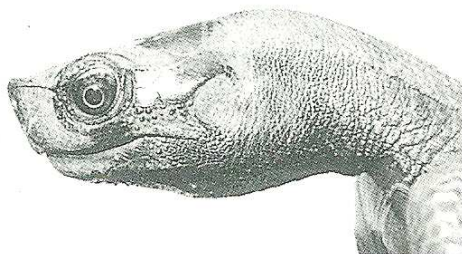
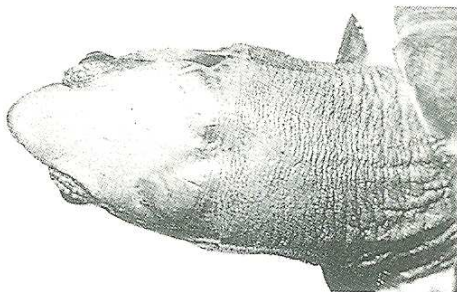
พบบ่อยทางภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย และพบที่อินเดีย อินโดจีน มาเลเซีย สุมาตรา ชวา บอร์เนียว และฟิลิปปินส์

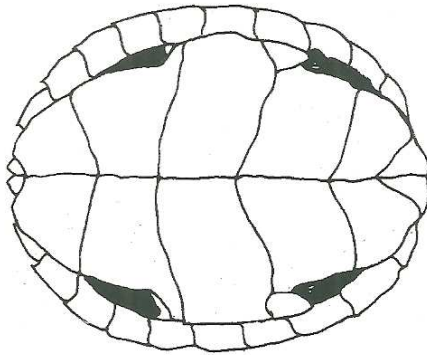
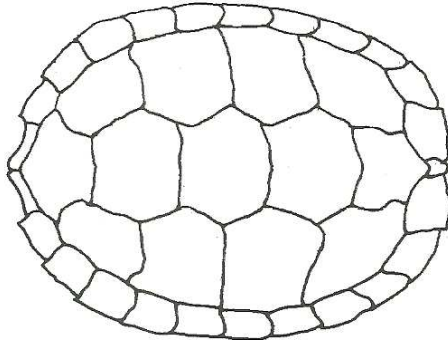
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๙๔ เต่าแดง, เต่าโบไม้ *Cycllemys dentata*

ภาพที่ ๙๕ หัวเต่าแดง *Cycllemys dentata*

ภาพที่ ๙๖ กระดองเต่าแดง *Cyclemys dentata*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าแดง เต่าใบไม้
Brown Stream Terrapin
Asiatic Leaf Terrapin
Cyclemys dentata
(Gray, 1831)

ลักษณะทั่วไป

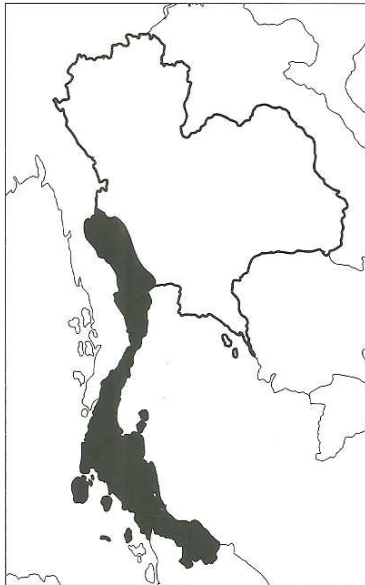
ความยาวกระดองหลัง	๒๓ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๒๑ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๑.๕ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

เป็นเต่าน้ำจืด พบมากในภาคใต้ อาศัยอยู่ตามลำธารตามที่สูงและบริเวณใกล้ภูเขา นิสัยไม่ดุ ว่องไว ปีนป่ายเก่ง ถ้านำมาเลี้ยงตั้งแต่เล็กๆ จะเชื่องและติดตามผู้เลี้ยงเพื่อขออาหาร ตัวเมียอย่างเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุประมาณ ๗-๑๐ ปี และวางไข่ ๔-๕ ครั้งต่อปี ไข่แต่ละชุดมีจำนวน ๑๐-๒๐ ใบ กินอาหารได้หลายอย่างทั้งพืชและเนื้อสัตว์

กระตองหลังสีน้ำตาลหรือน้ำตาลแดง กระตองท้องสีน้ำตาลอ่อน มีลาย
สีน้ำตาลดำ ขาและหัวสีน้ำตาล หนั่งสีขาว

ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคใต้ของประเทศไทย (ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี ชุมพร สุราษฎร์ธานี
นครศรีธรรมราช และตรัง) และพบที่ประเทศพม่า มาเลเซีย และฟิลิปปินส์

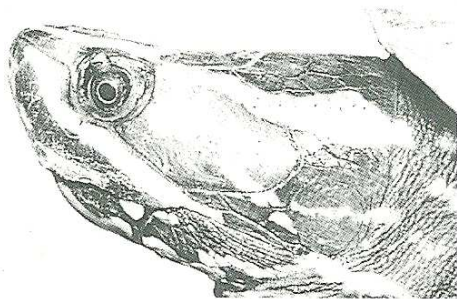
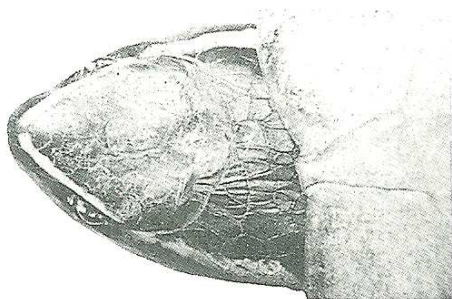

■ บริเวณที่พบ

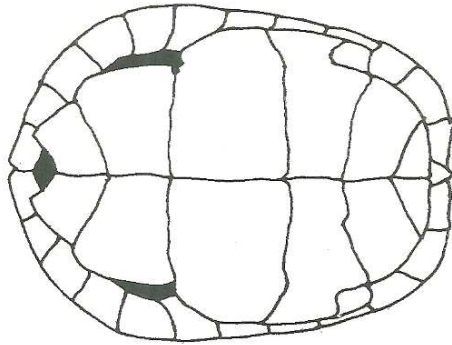
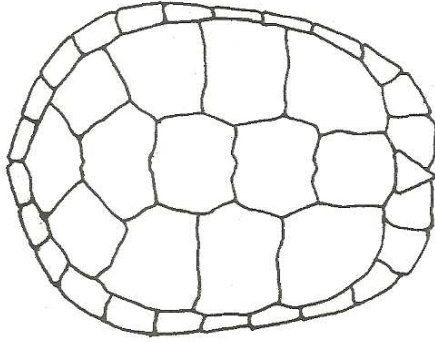

ภาพที่ ๙๗ เต่านา *Malayemys subtrijuga*

ภาพที่ ๙๘ หัวเต่านา *Malayemys subtrijuga*

ภาพที่ ๘๘ กระดองเต่านา *Malayemys subtrijuga*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่านา
Malayan Snail-eating Terrapin
Three-ridged Terrapin
Malayemys subtrijuga
(Schlegel and Müller, 1844)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๑๗ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๑๖ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๐.๖ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

กระดองหลังมีสันนูนเป็นเส้นขนานกันจากส่วนหน้าไปยังส่วนท้ายเห็นชัดบนแผ่นเกล็ดสันหลังและแผ่นเกล็ดชายโครง หัวมีขนาดใหญ่

เต่านาอาศัยอยู่ในหนองบึง และแม่น้ำ กินสัตว์น้ำเป็นอาหาร ได้แก่ หอย กุ้ง ปู ตัวอ่อนแมลง และปลาขนาดเล็ก ในธรรมชาติเต่านาจะมีการเจริญพันธุ์ได้ดี มีการแพร่กระจายทั่วประเทศและเป็นที่รู้จักกันดี แต่ถ้านำมาเลี้ยงจะพบว่าเลี้ยงให้รอดได้ยากมาก ในธรรมชาติส่วนใหญ่พบเต่านาในหนองบึง และตามไร่นา ชาวบ้านจึงนิยมเรียกว่า “เต่านา”

๘๗

กระดองหลังสีน้ำตาลอ่อน ที่ขอบของแผ่นเกล็ดขอบกระดองมีสีแต้มเหลือง กระดองท้องสีเหลืองนวล และมีจุดสีดำที่บริเวณมุมของแผ่นเกล็ดกระดองท้อง แต่ละแผ่น หัวมีสีดำและมีเส้นลายสีขาวที่ส่วนบนของหัวและปาก และมีจุดหรือแถบสีขาวบริเวณแก้ม ขาและผิวหนังสีเทาดำ

ขอบเขตการแพร่กระจาย

ทุกภาคของประเทศไทย และพบที่ อินโดจีน มาเลเซีย และชวา

■ บริเวณที่พบ

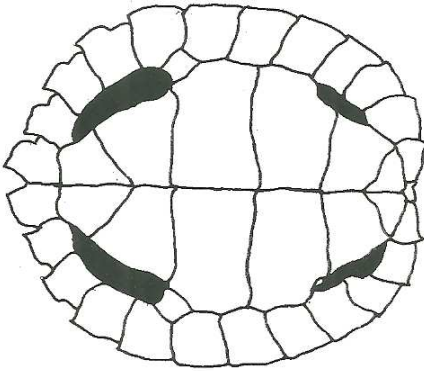
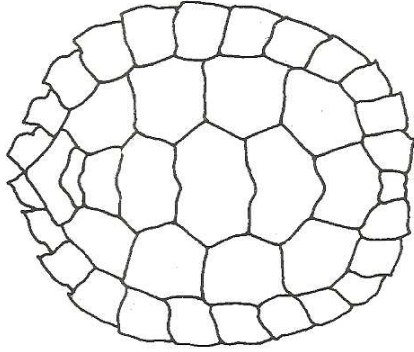

ภาพที่ ๑๐๐ เต่าทับทิม *Notochelys platynota*

ภาพที่ ๑๐๑ หัวเต่าทับทิม *Notochelys platynota*

ภาพที่ ๑๑๒ กระดองเต่าทับทิม *Notochelys platynota*

ชื่อสามัญ (ไทย)

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าทับทิม

Purple-bellied Terrapin

Spotted-shelled Terrapin

Notochelys platynota

(Gray, 1834)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๑๓ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๑๑ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๐.๔ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๖-๗ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ซี่น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ซี่น

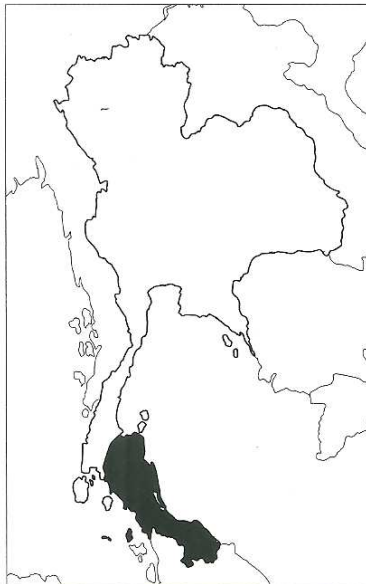
แผ่นเกล็ดดอกมีขนาดใหญ่ แผ่นเกล็ดสันหลังซี่ที่ ๔ และ ๕ ค่อนข้างสั้น (โดยเฉพาะซี่ที่ ๕) มีสันปรากฏบนแผ่นเกล็ดสันหลัง แผ่นเกล็ดสันหลังยาวกว่าแผ่นเกล็ดชายโครง ตัวเต็มวัยจะมีบานพับเป็นเอ็นยึดอยู่ระหว่างแผ่นเกล็ดดอกและท้อง ซึ่งแผ่นเกล็ดท้องมีขนาดกว้างกว่าแผ่นเกล็ดซี่อื่นในส่วนของกระดองล่าง etail และหลังมีพังผืดชัดเจน มีเล็บขนาดเล็กและยาว กระดองหลังและกระดองท้องนิ่ม

เต่าทับทิมอาศัยอยู่ตามลำธารบนภูเขาที่มีน้ำใสและเย็น มักซุกตัวอยู่ตามซอกหินและไม่ขึ้นมาอยู่บนบก กินกุ้ง หอย ลูกปลา รวมทั้งพืชน้ำเป็นอาหาร เป็นเต่าชนิดหนึ่งที่หายาก

ลูกเต่าทับทิมมีสีส้มหลายแบบ เช่น สีเหลืองทอง สีเขียวใบไม้ สีม่วง และสีน้ำตาลอ่อน ตัวเต็มวัยกระดองหลังสีน้ำตาลและมีจุดสีเขียวหรือสีดำ กระดองท้องและด้านใต้ของแผ่นเกล็ดขอบกระดองมีสีม่วง หัวสีน้ำตาลมีเส้นสีเหลืองที่หัวด้านบน ตา และข้างคอ ขาสีน้ำตาล

ขอบเขตการแพร่กระจาย

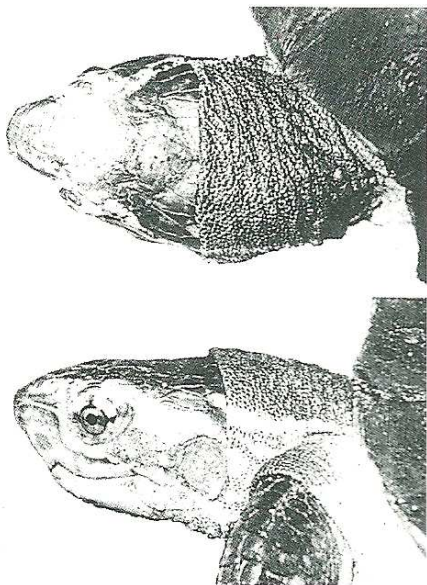
ภาคใต้ของประเทศไทย (สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช) และพบที่ มาเลเซีย สุมาตรา และบอร์เนียว

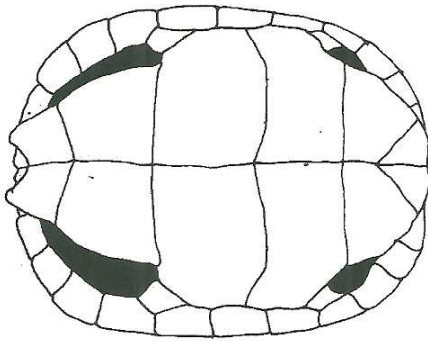
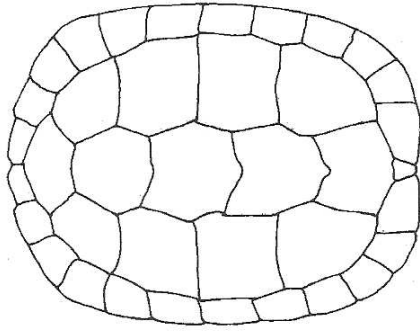
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๑๐๓ เต่าบัว, เต่าบึงหัวเหลือง, เต่าหม้อ *Hieremys annandalii*

ภาพที่ ๑๐๔ หัวเต่าบัว *Hieremys annandalii*

ภาพที่ ๑๐๕ กระดองเต่าบัว *Hieremys annandalii*

ชื่อสามัญ (ไทย)

เต่าบัว เต่า빙หัวเหลือง
เต่าหม้อ

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

Yellow-headed
Temple Terrapin
Annandale's Turtle

ชื่อวิทยาศาสตร์

Hieremys annandalii
(Boulenger, 1903)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๔๕ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๔๕ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๑๒ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

คนไทยมักนิยมนำเต่าบัวไปปล่อยในบ่อน้ำของวัด และเนื่องจากเต่าบัวเป็นเต่าที่กินพืชเป็นอาหารหลัก มีความทนทานและปรับตัวให้อยู่รอดได้ดี จึงสามารถทนอยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมของที่เลี้ยงได้เป็นเวลานาน

ลูกเต่าบัวมีรูปร่างลักษณะแตกต่างจากตัวเต็มวัยมากจนบางครั้งถูกเข้าใจผิดคิดว่าเป็นเต่าพันธุ์อื่น ขณะยังเล็กอยู่ลูกเต่าบัวจะมีรูปร่างคล้ายใบบัว ชาวบ้านจึงขนานนามว่า “เต่าบัว” แต่เมื่อเติบโตเป็นตัวเต็มวัยจะมีชื่อเรียกว่า “เต่าหม้อ”

ทั้งนี้อาจเนื่องจากถูกจับมาทำเป็นอาหารและมีขนาดใหญ่พอที่จะทำสตูได้เต็มหม้อก็เป็นได้

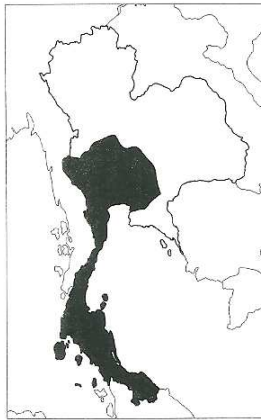
ลูกเต๋ามีกระดองหลังรูปร่างกลม แต่ลักษณะนี้จะเปลี่ยนแปลงเป็นรูปยาวเมื่อโตขึ้น และเมื่อโตเต็มที่กระดองท้องมีส่วนกว้างที่สุดบริเวณอกและมีความยาวใกล้เคียงกับกระดองหลัง นอกจากนี้แผ่นเกล็ดต้นขาหน้าค่อนข้างแคบ แต่แผ่นเกล็ดตรักแร้และแผ่นเกล็ดขาหนีบมีขนาดใหญ่ ขาแข็งแรง เข้ามี่พังผืดหุ้มหนาถึงส่วนของเล็บ

สี

ลูกเต๋ามีกระดองหลังสีเขียวเข้มและเปลี่ยนเป็นสีดำเมื่อโตเต็มที่ กระดองท้องสีเหลืองอ่อน ขามีสีเทาดำบริเวณด้านหน้าและมีสีเทาอ่อนบริเวณด้านหลัง หนังสีขาว หัวของลูกเต๋ามีสีเขียวอ่อนและมีเส้นแถบและจุดสีเหลือง ตัวเต็มวัยหัวสีเหลืองคล้ำ คอและคางสีขาวเทา

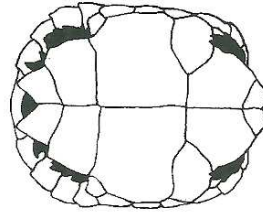
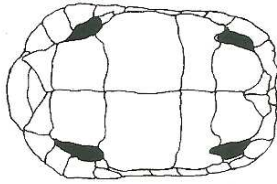
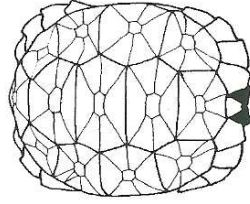
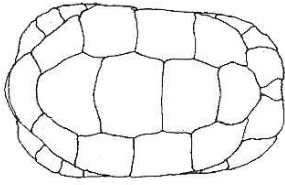
ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคกลางของประเทศไทย (กรุงเทพฯ นครปฐม อ่างทอง กาญจนบุรี อยุธยา) และพบที่ อินโดจีน และมาเลเซีย

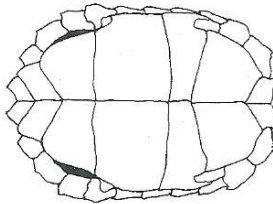
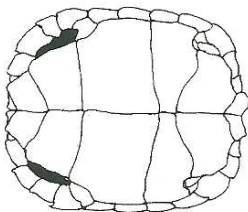
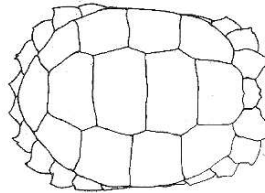
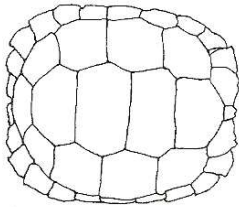
■ บริเวณที่พบ

กระดองเต่าเหลือง, เต่าเทียน, เต่าขี้ผึ้ง, เต่าขนง, เต่าเพ็ก
Indotestudo elongata

กระดองเต่าหกเหลี่ยม
Manouria emys emys

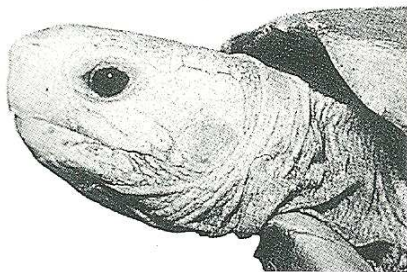
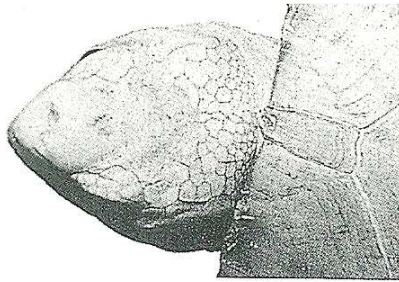
กระดองเต่าหกตัว
Manouria emys phayrei

กระดองเต่าเดี่ยว
Manouria impressa

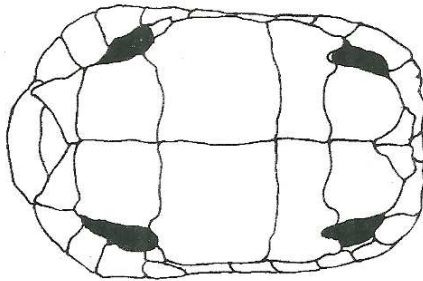
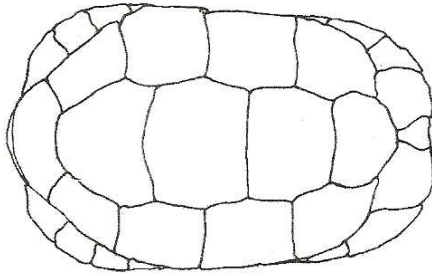
วงศ์เต่าบก
Family Testudinidae

ภาพที่ ๑๐๖ เต่าเหลือง, เต่าเทียน, เต่าขี้ผึ้ง, เต่าแขนง, เต่าเพ็ก *Indotestudo elongata*

ภาพที่ ๑๐๗ หัวเต่าเหลือง, เต่าเทียน, เต่าขี้ผึ้ง,
เต่าแขนง, เต่าเพ็ก *Indotestudo elongata*

ภาพที่ ๑๐๘ กระดองเต่าเหลือง, เต่าเทียน, เต่าขี้ผึ้ง,
เต่าแขนง, เต่าเพ็ก *Indotestudo elongata*

ชื่อสามัญ (ไทย)

เต่าเหลือง เต่าเทียน

เต่าขี้ผึ้ง เต่าแขนง เต่าเพ็ก

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

Yellow Tortoise

Elongate Tortoise

Pek Tortoise

ชื่อวิทยาศาสตร์

Indotestudo elongata

(Blyth, 1853)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๒๒ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๒๐ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๒ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๑ ชั้น

กระดองหลังโค้งสูง แผ่นเกล็ดท้องมีขนาดใหญ่ แผ่นเกล็ดรักแร้มีขนาดเล็ก แผ่นเกล็ดเหนือโคนหางใหญ่และงุ้มเข้าหาลำตัว ขาหน้าแข็งแรงและมีเกล็ดขนาดใหญ่ ปกคลุมส่วนหน้า ขาหลังคล้ายขาข้าง เท้าหน้าและเท้าหลังไม่มีพังผืดและมีเล็บแข็งแรง

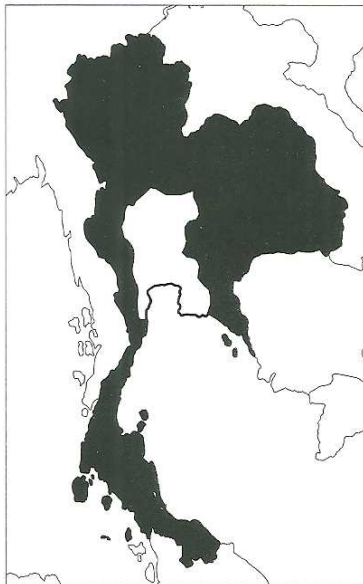
เต่าเหลืองอาศัยอยู่ในป่าที่สูงหรือที่ราบสูง เป็นเต่าบกชนิดที่พบได้มากที่สุดในประเทศไทย ไม่ลงไปอยู่ในน้ำ ชอบบริเวณที่มีอากาศเย็นและชื้น กินพืช เห็ด เป็นอาหารหลัก

๓

กระดองหลังมีสีเหลือง และมีจุดหรือแถบดำบนแผ่นเกล็ด เต่าเหลืองในภาคเหนือมีจุดหรือแถบสีดำบนกระดองหลังมากกว่าเต่าเหลืองที่พบทางภาคใต้ กระดองท้องมีสีเหลืองและมีจุดสีดำบริเวณตอนกลางของแผ่นเกล็ดทุกแผ่น หัวสีเหลือง ขาสีเทาดำปกคลุมด้วยเกล็ดสีเหลือง เล็บสีเหลืองหรือขาว

ขอบเขตการแพร่กระจาย

ทุกภาคของประเทศไทย ยกเว้นกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ที่อื่นพบที่ อัสสัม พม่า อินโดจีน และมาเลเซีย

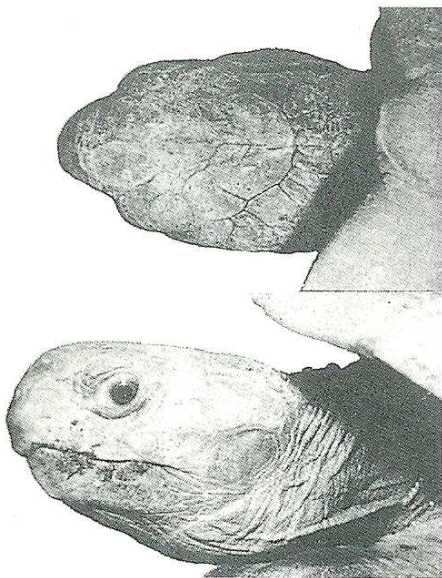

■ บริเวณที่พบ

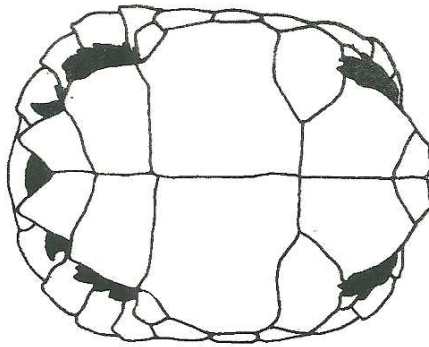
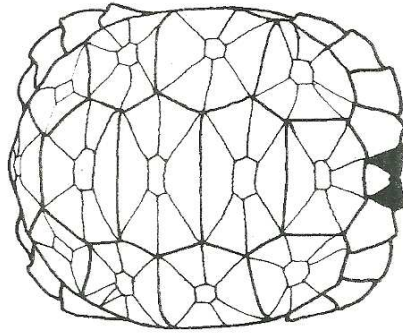

ภาพที่ ๑๐๙ เต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

ภาพที่ ๑๑๐ หัวเต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

ภาพที่ ๑๑๑ กระดองเต่าหกเหลี่ยม *Manouria emys emys*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าหกเหลืออง
Brown Giant Tortoise
Asiatic Giant Tortoise
Manouria emys emys
(Schlegel and Müller, 1844)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๔๗ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๔๘ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๓๑ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑-๓ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหน้า	๓-๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

แผ่นเกล็ดใต้คอยื่นออกไปด้านหน้ายาวกว่าแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ แผ่นเกล็ดต้นขาหน้ามีส่วนที่ติดกับแผ่นเกล็ดท้อง เนื่องจากแผ่นเกล็ดอกมีขนาดเล็กและไม่ยื่นมาถึงเส้นกลางกระดองท้อง แผ่นเกล็ดอกมีขนาดใหญ่ แผ่นเกล็ดรักแร้ ๑ ชั้นมีขนาดใหญ่ ชั้นอื่นมีขนาดเล็ก

กระดองเต่าหกเหลือองมีลักษณะคล้ายเซลลูลอยด์ (celluloid) ส่วนหน้าของขาหน้ามีเกล็ดขนาดใหญ่ปกคลุม ขาหลังไม่มีเกล็ดขนาดใหญ่และมีลักษณะคล้ายขาข้าง มีเพียงจำนวน ๑-๒ เดี่ยว ซึ่งมีรูปร่างกลมกว่าเดี่ยวของเต่าหกดำ แผ่นเกล็ดขอบกระดองจะโค้งไปทางด้านหลังของกระดองหลัง

๕

กระดองหลังสีน้ำตาลเข้ม กึ่งกลางของแผ่นเกล็ดท้องและแผ่นเกล็ดชายโครงเหลือง แผ่นเกล็ดขอบกระดองสีน้ำตาลและตอนปลายโปร่งแสง กระดองท้องสีเขียวเหลือง เกล็ดที่ขา เล็บ และเดือยออกสีเหลืองและเป็นมันวาว

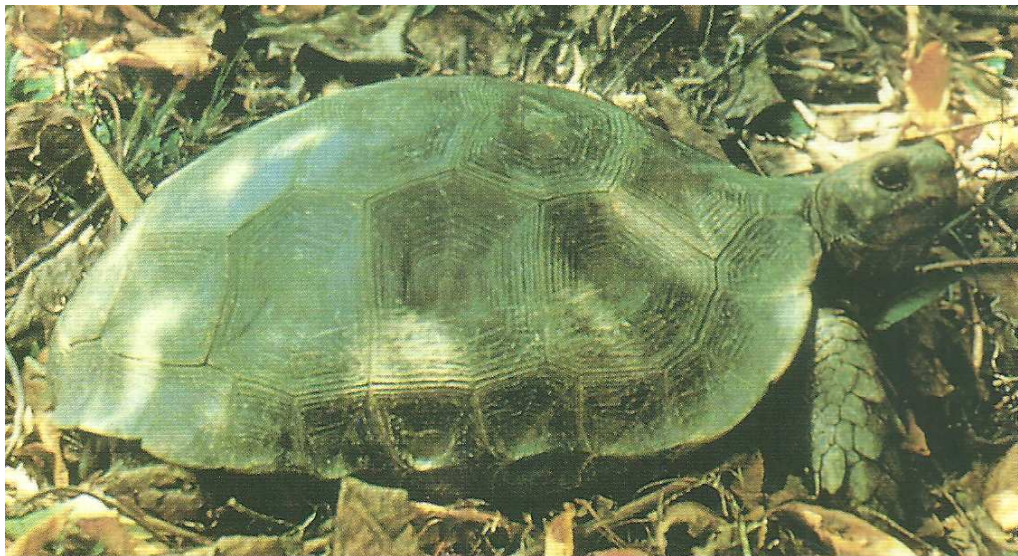
ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคใต้ของประเทศไทย (พบที่ระนอง และนครศรีธรรมราช) ที่อื่นพบที่ มาเลเซีย สุมาตรา และอินโด-ออสเตรเลีย

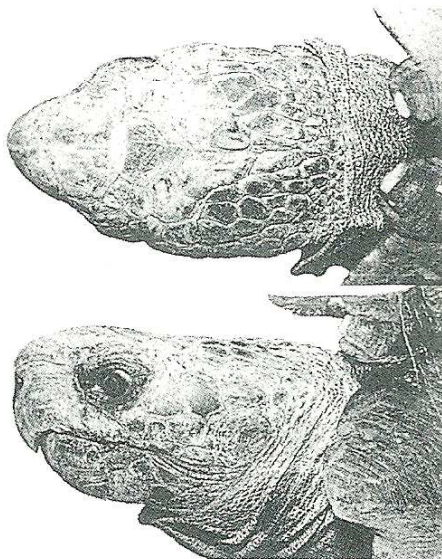

■ บริเวณที่พบ

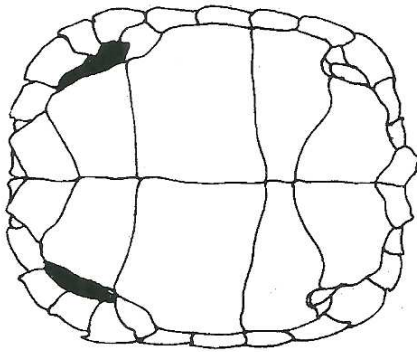
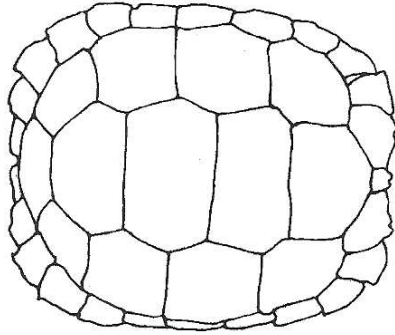

ภาพที่ ๑๑๒ เต่าหกดำ *Manouria emys phayrei*

ภาพที่ ๑๑๓ หัวเต่าหกดำ *Manouria emys phayrei*

ภาพที่ ๑๔ กระดองเต่าหกตัว *Manouria emys phayrei*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าหกดำ
Black Giant Tortoise
Manouria emys phayrei
(Blyth, 1853)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๖๐ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๔๓ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๓๗ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหน้า	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑-๒ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

แผ่นเกล็ดใต้คอมีขนาดเล็ก แผ่นเกล็ดดอกยาวมาบรรจบกันที่เส้นแบ่งกลางกระดองท้อง กระดองหลังโค้งสูง เมื่อโตเต็มทีแผ่นเกล็ดขอบกระดองจะหนาขึ้นมากกว่าเมื่อมีขนาดเล็ก

เต่าหกดำเป็นเต่าบกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดที่พบในประเทศไทยและในทวีปเอเชีย อาศัยอยู่ในป่าที่ดิบชื้นเขาสูง ชาวบ้านเรียกว่า “เต่าหก” เนื่องจากมีเตี้ยขนาดใหญ่อยูระหว่างโคนขาหลังและโคนหาง ดูเสมือนว่ามีขาเพิ่มขึ้นมาอีก ๑ คู่ หลังจากกินอาหารแล้วเต่าหกมักขุดหลุมตื้นๆ ใต้กองใบไม้และกองดินที่ชื้น และซุกตัวอยู่เป็นเวลานาน ถ้านำเต่าหกมาเลี้ยงไว้ในที่เลี้ยงที่เป็นพื้นซีเมนต์และแห้งจะตาย ดังนั้นหากนำมาพักหรือเลี้ยงไว้ในที่ดังกล่าวแม้เป็นการชั่วคราว

ผู้เลี้ยงต้องคอยฉีดน้ำหรือให้ความชื้นแก่มันอย่างสม่ำเสมอ

เต่าหกดำอาจมีอายุยืนมากกว่า ๑๐๐ ปี ถ้าได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี ซึ่งจะมีอายุยืนกว่าผู้เป็นเจ้าของ ในธรรมชาติอาจพบเต่าหกเดินหากินอยู่ตามริมลำธารตื้นๆ บนเขา อาหารหลักของเต่าหกได้แก่ พืช เช่น บอน บัว หน่อไม้ เป็นต้น

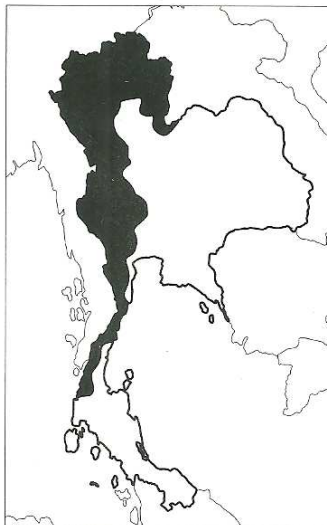
หัวของเต่าหกใหญ่และมีขากรรไกรแข็งแรง ขาแข็งแรงมาก ส่วนด้านท้ายของขาหน้าปกคลุมด้วยเกล็ดหนา ขาหลังคล้ายขาข้าง มีเล็บขนาดใหญ่ เดี่ยวมีขนาดใหญ่และแข็งแรงเหมือนเขาสัตว์

สี่

กระดองหลังและกระดองท้องสีดำ หัวสีเทา ขาสีน้ำตาลดำ เล็บดำ เกล็ดบริเวณขาหน้าสีดำ หนั่งสีเทาน้ำตาล

ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคเหนือ (ตาก) ภาคตะวันตก (กาญจนบุรี) นอกจากนั้นพบที่อัสสัม พม่า

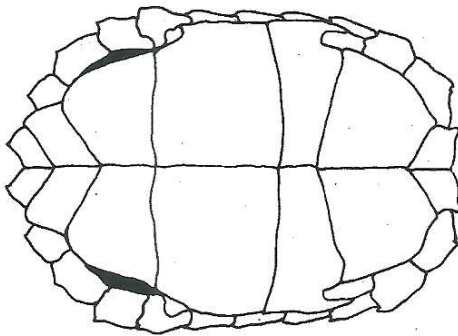
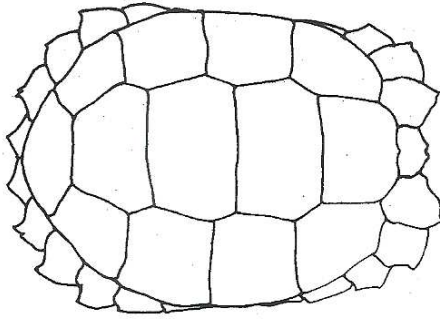
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๑๑๕ เต่าเตี้อย, เต่าควะ *Manouria impressa*

ภาพที่ ๑๑๖ หัวเต่าเตี้อย *Manouria impressa*

ภาพที่ ๑๑๗ กระดองเต่าเตี้ย *Manouria impressa*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าเตี้ย เต่าควะ
Impressed Tortoise
Chicken-spurred Tortoise
Manouria impressa
(Günther, 1882)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๒๘ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๒๗ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๒.๕ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น

แผ่นเกล็ดใต้คอมีขนาดเล็ก แผ่นเกล็ดท้องมีขนาดใหญ่

เต่าเตี้ยเป็นเต่าบกที่มีกระดองสวยงามมากชนิดหนึ่ง แผ่นเกล็ดกระดองหลังบางส่วนโปร่งแสง แผ่นเกล็ดสันหลังและแผ่นเกล็ดชายโครงยุบลงเล็กน้อย แผ่นเกล็ดเหนือต้นคอมีขนาดใหญ่ ตอนปลายแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน และโค้งทางด้านหน้าหุ้มด้วยเกล็ดที่มีลักษณะคล้ายหนาม ขาหลังคล้ายขาข้าง มีเตี้ยรูปกลมและแหลมคล้ายเตี้ยไก่ ๑ เตี้ย ระหว่างโคนขาหลังและโคนหาง

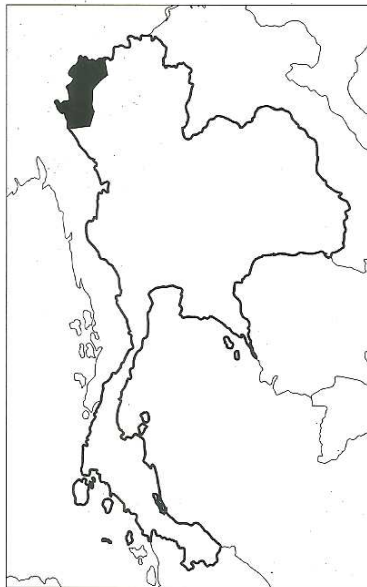
เต่าเตี๋ยเป็นเต่าชนิดที่หายาก อาศัยอยู่เฉพาะในป่าบนเขาที่สูง ในระดับ ๒๑๐-๖๐๐ เมตร กินอาหารจำพวกพืช หน่อไม้ และเห็ดเป็นอาหารหลัก มักพบหากินตามพื้นที่รกและมีพืชคลุมดินหนาแน่น ในฤดูฝนจะออกหากินและหา คู่ผสมพันธุ์

๓

กระดองหลังสีเหลืองส้ม ขอบของแผ่นเกล็ดสีน้ำตาลและแผ่นเกล็ดชายโครงสีเหลือง มีจุดสีน้ำตาลอ่อนประปรายบนกระดอง หัวสีส้ม ขาน้ำตาลดำ เตี๋ยเหลืองและมัน กระดองท้องเหลืองส้ม ผิวหนังสีน้ำตาล

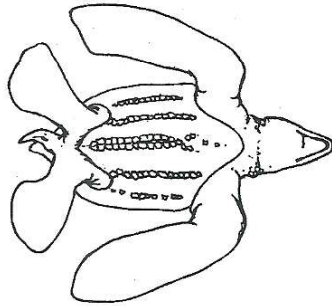
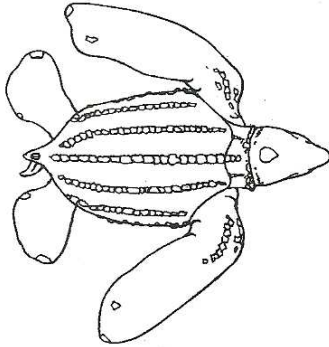
ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคเหนือของประเทศไทย (ตาก และแม่ฮ่องสอน) นอกจากนั้นพบที่ พม่า

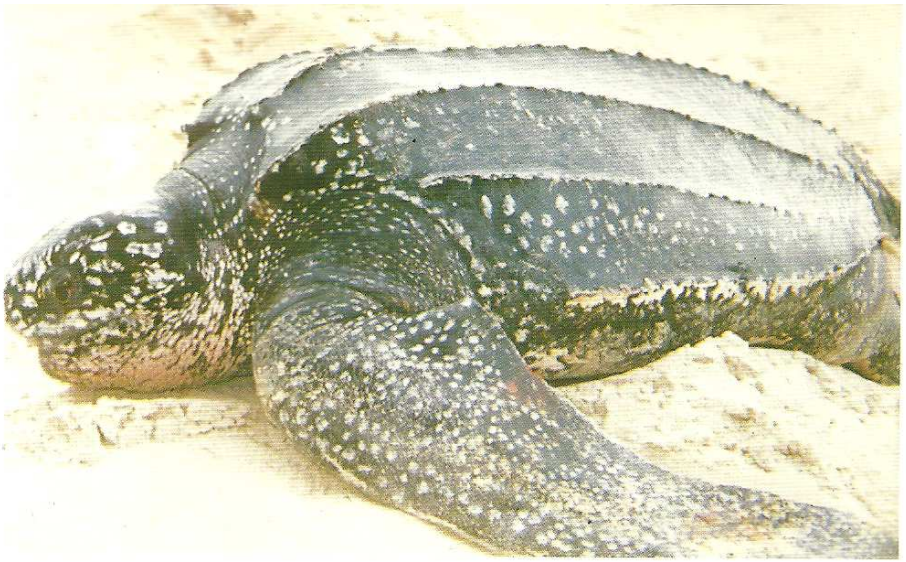
■ บริเวณที่พบ

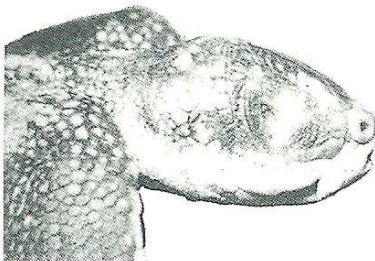
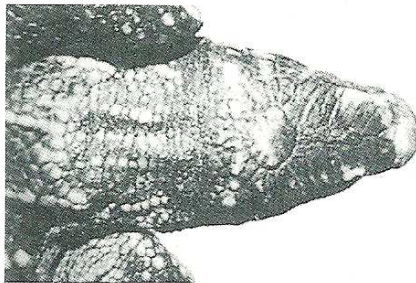

กระดองเต่ามะเฟือง
Dermochelys coriacea

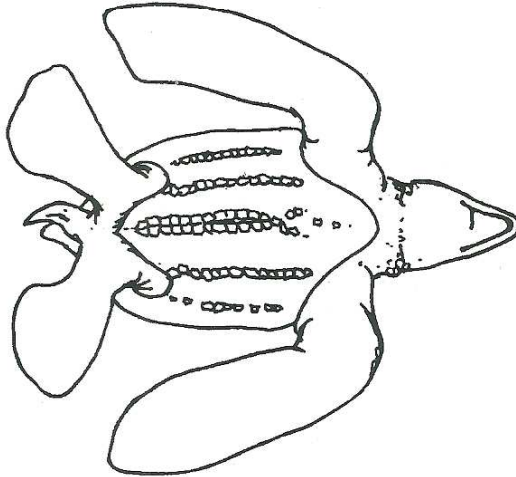
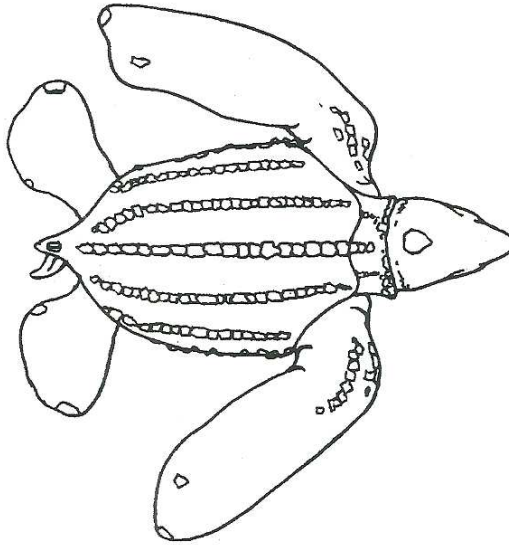
วงศ์เต่ามะเฟือง
Family Dermochelyidae

ภาพที่ ๑๑๘ เต่ามะเฟือง *Dermochelys coriacea*

ภาพที่ ๑๑๙ หัวเต่ามะเฟือง *Dermochelys coriacea*

ภาพที่ ๑๒๐ กระดองเต่ามะเฟือง *Dermochelys coriacea*

ชื่อสามัญ (ไทย)

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่ามะเฟือง

Leatherback Turtle

Dermochelys coriacea

(Linnaeus, 1766)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง

๒๐๕ เซนติเมตร

น้ำหนัก

๔๕๐-๘๓๐ กิโลกรัม

จำนวนสัน (sharp keel ridges)

บนกระดองหลัง

๗ สัน

จำนวนสัน (sharp keel ridges)

บนกระดองท้อง

๕ สัน

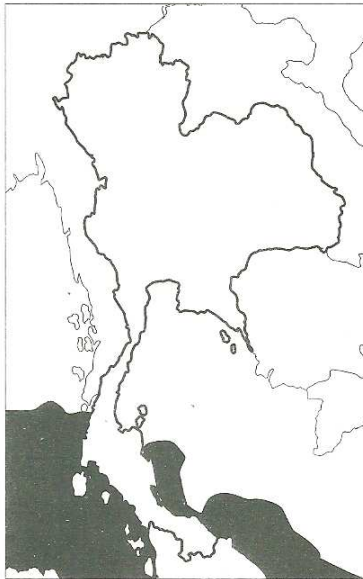
กระดองไม่มีแผ่นเกล็ด ประกอบด้วยกระดูกชิ้นเล็ก ๆ ฝังอยู่ที่แผ่นหนัง ขาหน้าเป็นใบพายขนาดใหญ่และยาว ไม่เห็นเล็บ

เต่ามะเฟืองเป็นเต่าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกในปัจจุบัน ขนาดใหญ่สุดมีความยาวกระดองหลังถึง ๒๗๐ เซนติเมตร อาศัยอยู่ในทะเลและกินสัตว์ทะเลเป็นอาหาร บางครั้งกินพืชด้วย วางไข่ครั้งละ ๑๕๐-๒๐๐ ใบ ลูกเต่ามะเฟืองที่เพิ่งฟักออกจากไข่มีความยาวประมาณ ๒-๔ นิ้ว เต่ามะเฟืองที่พบในมหาสมุทรแอตแลนติกมีขนาดเล็กกว่าที่พบในมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก และจัดเป็นเต่าต่างชนิดย่อย

กระตองหลังสีเทาดำ สันมีจุดขาว หัวและขาสีดำ และมีจุดขาวกระจายทั่วไป

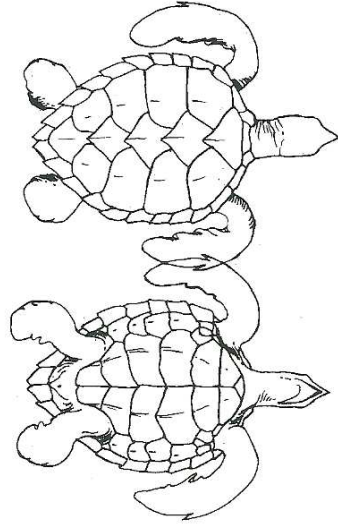
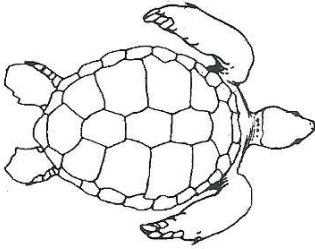
ขอบเขตการแพร่กระจาย

ภาคใต้ของประเทศไทย (ภูเก็ต พังงา) และพบในมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรแอตแลนติก

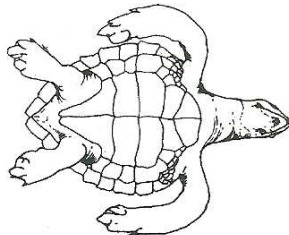
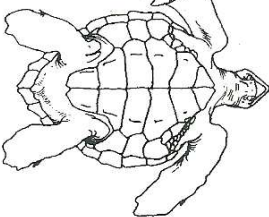
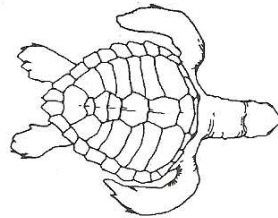
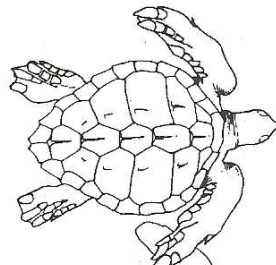
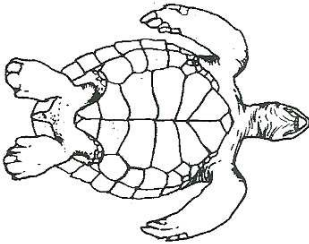
■ บริเวณที่พบ

กระดองเต่าตนุ
Chelonia mydas

กระดองगर
Eretmochelys imbricata

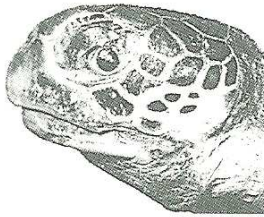
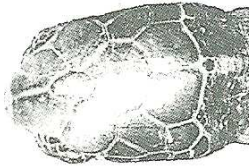
กระดองเต่าจระเข้
Caretta caretta

กระดองเต่าสายห้วยตาแดง
Lepidochelys olivacea

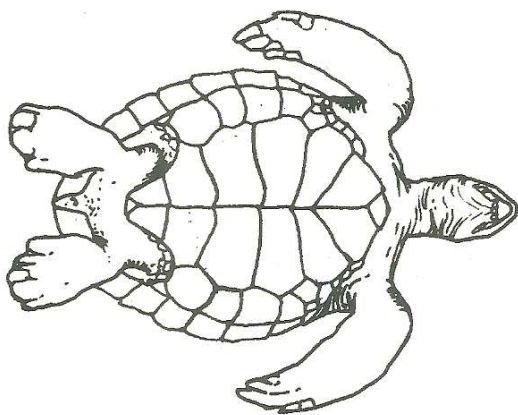
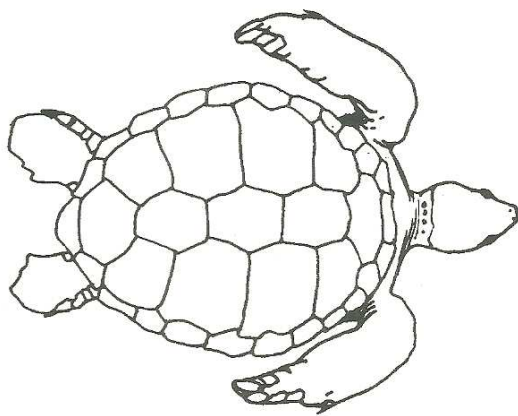
วงศ์เต่าทะเล
Family Cheloniidae

ภาพที่ ๑๒๑ เต่าตนุ, เต่าแสงอาทิตย์ *Chelonia mydas*

ภาพที่ ๑๒๒ หัวเต่าตนุ *Chelonia mydas*

ภาพที่ ๑๒๓ กระดองเต่าตนุ *Chelonia mydas*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าตนุ เต่าแสงอาทิตย์
Pacific Green Turtle
Chelonia mydas agassizii
Bocourt, 1868

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๑๑๐ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๙๕ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๑๓๐ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๒-๓ ชั้น (ชั้นใหญ่) และอาจมีชั้นเล็กหลายชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	ไม่มีหรือมีแต่เล็กมาก
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดกระดองท้อง	๖ คู่

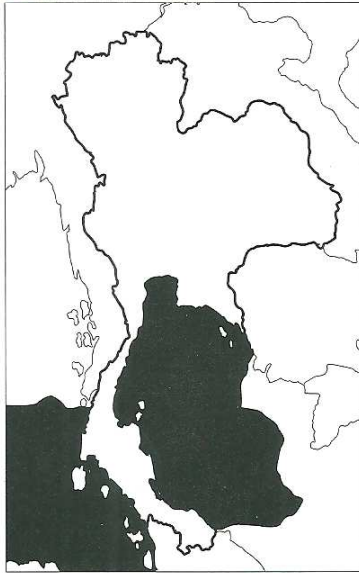
กระดองหลังเรียบและมีแผ่นเกล็ดสันหลังขนาดเล็กกว่าแผ่นเกล็ดชายโครง แผ่นเกล็ดขอบกระดองมีขนาดเล็ก หัวมีแผ่นเกล็ดด้านหน้า ๑ คู่ ปากบนไม่งุ้ม ขาคู่เป็นใบพายคู่หน้ามีเล็บ ๑ เล็บ และมีแผ่นเกล็ดด้านใต้รูปไข่ ๑ ชั้น

เต่าตนุมีหลายชนิดย่อย ได้แก่ *C. m. japonica*, *C. m. carinera* และ *C. m. agassizii* ซึ่งชนิดย่อยหลังเป็นชนิดที่พบในน่านน้ำไทย และเป็นชนิดย่อยที่พบมากที่สุด ประเมินกันว่าเต่าตนุต้องมีอายุตั้งแต่ ๘-๑๓ ปีขึ้นไปจึงจะถึงวัยเจริญพันธุ์ เต่าเพศเมียวางไข่ ๗-๘ ชุดในช่วงฤดูวางไข่

กระดองหลังสีน้ำตาลอ่อนและมีเส้นรัศมีสีน้ำตาลดำ กระดองท้องสีครีม หัว
และขาสีน้ำตาล

ขอบเขตการแพร่กระจาย

พบในมหาสมุทรอินเดีย และมหาสมุทรแปซิฟิก *C. m. carinegra* พบใน
อ่าวแคลิฟอร์เนีย

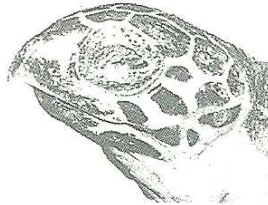
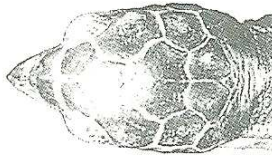

■ บริเวณที่พบ

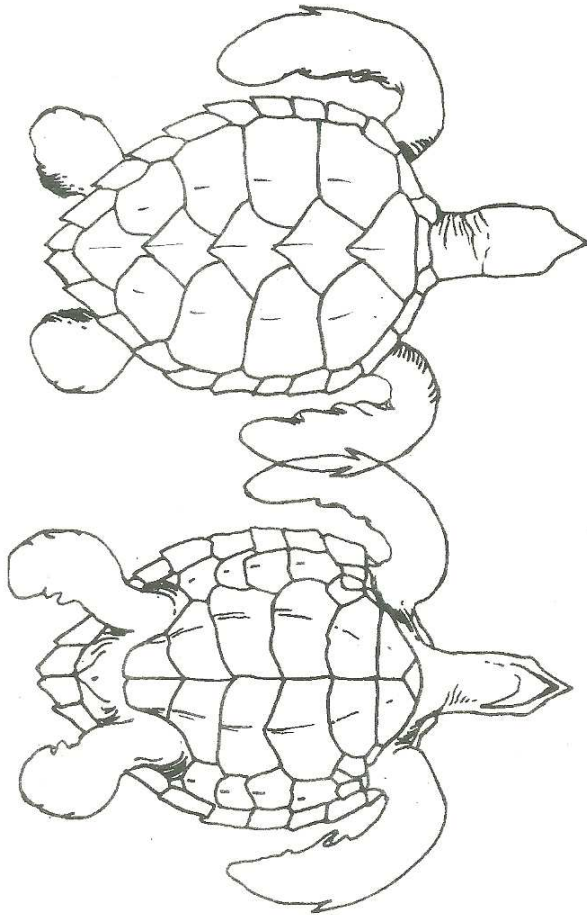

ภาพที่ ๑๒๔ กระ Eretmochelys imbricata

ภาพที่ ๑๒๕ หัวกระ Eretmochelys imbricata

ภาพที่ ๑๒๖ กระดองกระ *Eretmochelys imbricata*

ชื่อสามัญ (ไทย)

กระ

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

Hawksbill Turtle

ชื่อวิทยาศาสตร์

Eretmochelys imbricata bissa

(Rüppell, 1835)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๘๕ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๗๕ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๙๐ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕ ซีน (มีสันแข็ง)
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๔ ซีน
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๑ ซีน
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	๔ ซีน (ใหญ่) และซีนเล็กๆ อีกหลายซีน
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	๑ ซีน
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	๕ ซีน (ใหญ่ ๔ เล็ก ๑)
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ซีน
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ซีน
จำนวนแผ่นเกล็ดกระดองท้อง	๖ คู่

แผ่นเกล็ดกระดองหลังซ้อนกัน กระดองท้องมีสันจากด้านหน้าไปด้านหลัง หัวแคบและปากเป็นจะงอยคล้ายปากเหยี่ยว ขาใบพายคู่หน้ามีเล็บ ๒ เล็บ แผ่นเกล็ดกระดองหลังโปร่งแสงและมีสีเหลืองส้มปนน้ำตาลอ่อน

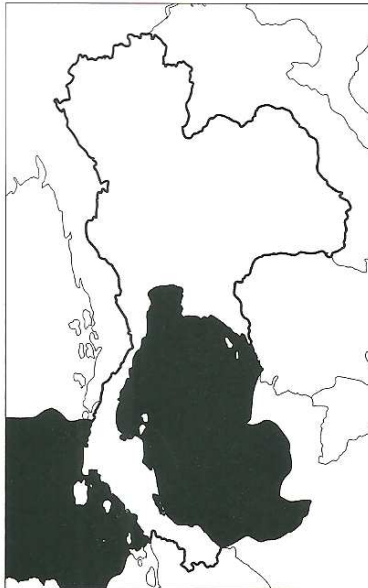
กระกินอาหารทั้งพืชและสัตว์ เช่น สาหร่ายทะเล ปู ปลา หอย และแมงกะพรุน เคยมีรายงานว่าเนื้อกระมีพิษ ชาวประมงที่กินเนื้อกระเคยมีอาการวิงเวียน ปวดศีรษะรุนแรง อาเจียน และมีอาการกล้ามเนื้อชา และเคยมีรายงานว่าเคยมีผู้เสียชีวิตจากการกินเนื้อกระด้วย

๓๘

กระดองหลังมีเส้นลายสีน้ำตาลเหลืองหรือน้ำตาลดำ หัวและขาสีน้ำตาลดำ
กระดองท้องและผิวหนังสีเหลืองครีม

ขอบเขตการแพร่กระจาย

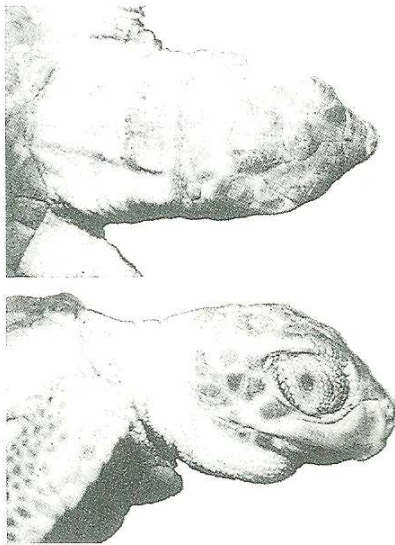
มหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรแอตแลนติก

■ บริเวณที่พบ

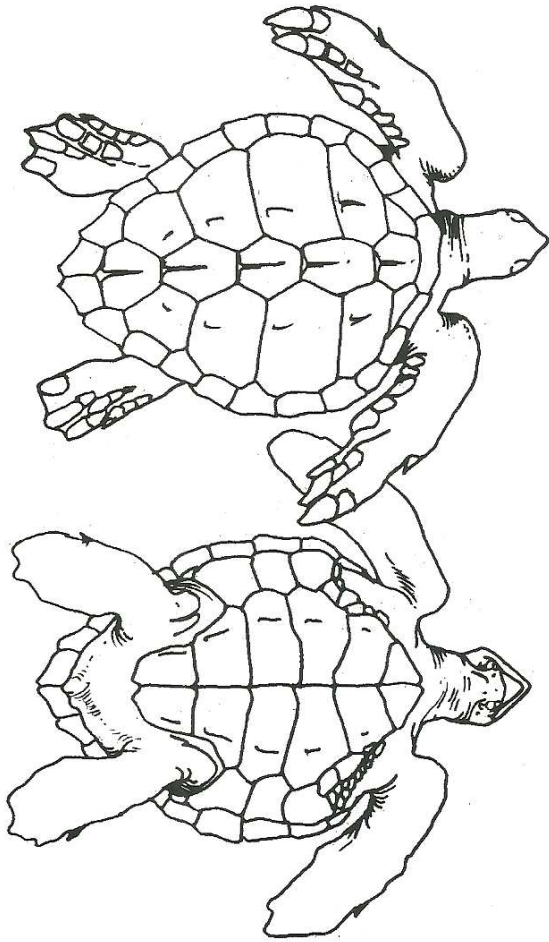

ภาพที่ ๑๒๗ เต่าจระเม็ด *Caretta caretta*

ภาพที่ ๑๒๘ หัวเต่าจระเม็ด *Caretta caretta*

ภาพที่ ๑๒๙ กระดองเต่าจระเม็ด *Caretta caretta*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)
ชื่อวิทยาศาสตร์

เต่าจระเม็ด
Loggerhead Turtle
Caretta caretta gigas
Deraniyagala, 1933

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๘๕ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๖๐ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๗๐ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๕-๗ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๕ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๐-๑๓ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดตรักแร้	๖-๑๐ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหน้า	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	๔ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชั้น
จำนวนแผ่นเกล็ดกระดองท้อง	๖ คู่

แผ่นเกล็ดสันหลังและชายโครงมีสันแข็ง ลูกเต่ามีขอบกระดองยกสูง ลักษณะเด่นคือมีแผ่นเกล็ดชายโครง ๕ ชั้น ชั้นแรกมีขนาดเล็ก หัวและตาโต ปากสั้นและหนา ขาไปพายทั้งคู่หน้าและคู่หลังมีเล็บ ๑ เล็บในแต่ละข้าง

ชนิดย่อยที่อาศัยในมหาสมุทรแอตแลนติก คือ *C. c. caretta* ในเขตน่านน้ำไทย คือ *C. c. gigas* ซึ่งชนิดย่อยนี้จะมีความแตกต่างกันในด้านจำนวนของแผ่นเกล็ดค่อนข้างมาก

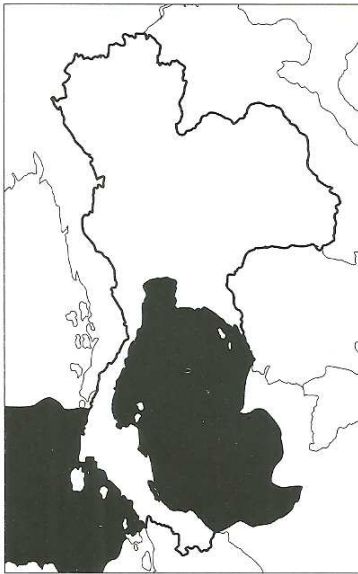
เต่าจระเม็ดเป็นเต่าทะเลที่มีรายงานการพบน้อยมากในน่านน้ำไทย กินสัตว์เป็นอาหารหลัก เช่น หอย กุ้ง ปู และสัตว์ทะเลอื่นๆ

สี่

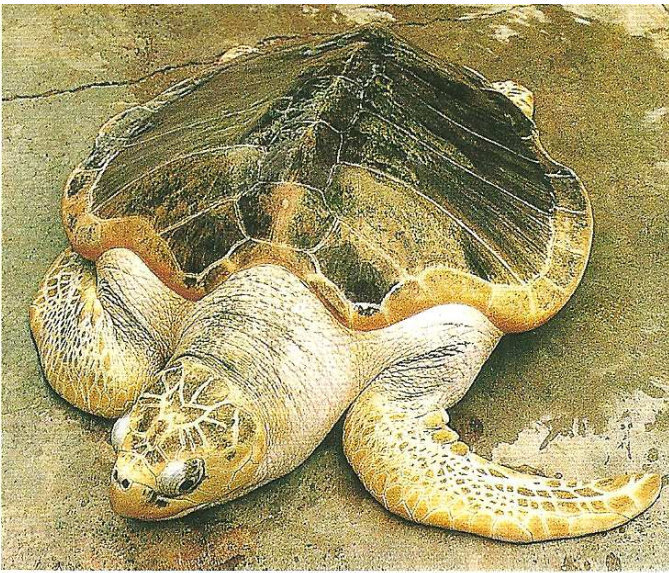
กระดองหลังสี่เหลี่ยมเหลืออง น้ำตาลหรือน้ำตาลแดง กระดองท้องสี่เหลี่ยม

ขอบเขตการแพร่กระจาย

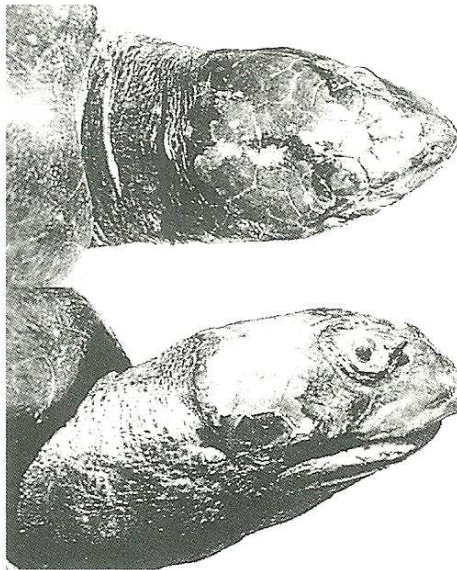
ทะเลไทยฝั่งแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย และพบที่เขตอบอุ่นของมหาสมุทรแอตแลนติก และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

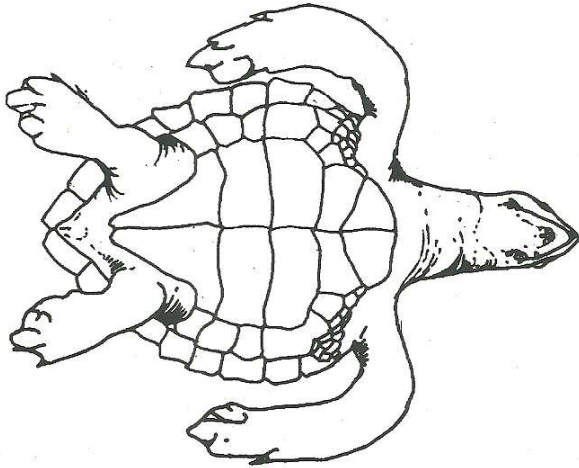
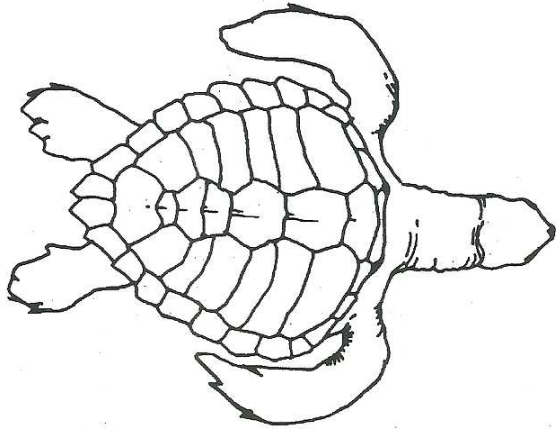
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๑๓๐ เต่าสาหร่ายตาแดง, เต่าสังกะสี *Lepidochelys olivacea*

ภาพที่ ๑๓๑ หัวเต่าสาหร่ายตาแดง *Lepidochelys olivacea*

ภาพที่ ๑๓๒ กระดองเต่าสายหรั่งตาแดง *Lepidochelys olivacea*

ชื่อสามัญ (ไทย)

เต่าสายร้ายตาแดง

เต่าสังกะสี

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

Pacific Ridley's Turtle

Olive Turtle

ชื่อวิทยาศาสตร์

Lepidochelys olivacea

(Eschscholtz, 1829)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง	๑๐๐ เซนติเมตร
ความยาวกระดองท้อง	๘๐ เซนติเมตร
น้ำหนัก	๙๐ กิโลกรัม
จำนวนแผ่นเกล็ดสันหลัง	๗-๙ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดชายโครง	๗-๙ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดขอบกระดอง	๑๒ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดรักแร้	มีจำนวนแตกต่างกัน
จำนวนแผ่นเกล็ดขาหนีบ	ไม่มี
จำนวนแผ่นเกล็ดใต้ขอบกระดอง	๔ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือต้นคอ	๑-๒ ชื้น
จำนวนแผ่นเกล็ดเหนือโคนหาง	๒ ชื้น

กระดองท้องมีแผ่นเกล็ดขึ้นหน้าสุดเล็กแต่กว้าง และมีแผ่นเกล็ดอื่นอีก ๖ คู่ กระดองหลังของเต่าสายร้ายตาแดงจะต่างจากเต่าทะเลชนิดอื่น คือ มีแผ่นเกล็ดสันหลังขนาดเล็กและมีจำนวนมากกว่า แผ่นเกล็ดสันหลังขึ้นสุดท้าย มีขนาดใหญ่ หัวโต ขาใบพายคู่หน้ามีเล็บ ๑ เล็บ ขาใบพายคู่หลังมีเล็บ ๒ เล็บ

๗

กระดองหลังสีเขียวหม่น เขียวมะกอกหรือเขียวมะกอกอมเทา กระดองท้อง
และผิวหนังสีเหลืองหรือเทาขาว

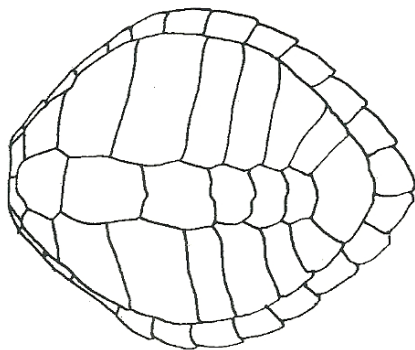
ขอบเขตการแพร่กระจาย

มหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย

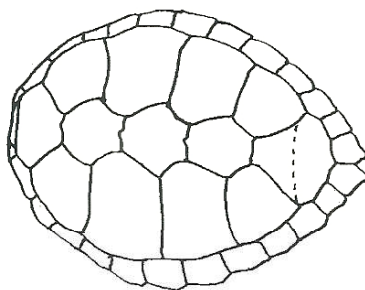

■ บริเวณที่พบ

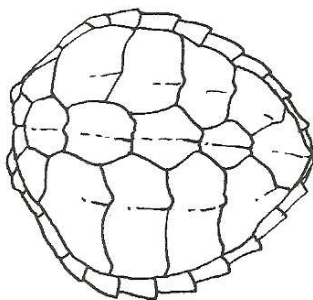

Lepidochelys olivacea

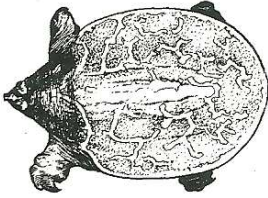
Chelonia mydas

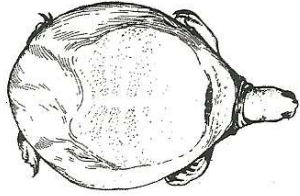
Caretta caretta

ภาพที่ ๑๓๓ ความแตกต่างของกระดองหลังของเต่าในวงศ์เต่าทะเล

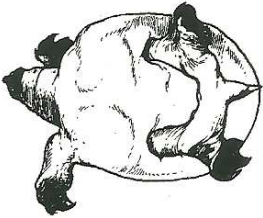
วงศ์ตะพาบ
Family Trionychidae

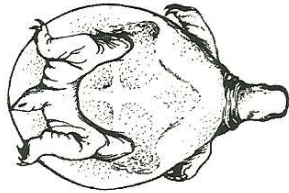
กระดองตะพาบผ้ามลาย
Chitra chitra

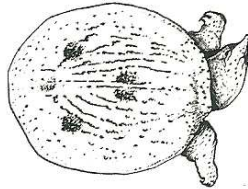
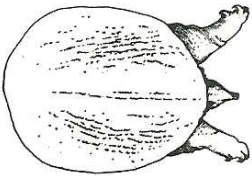
กระดองตะพาบหัวทาบ
Pelochelys cantorii

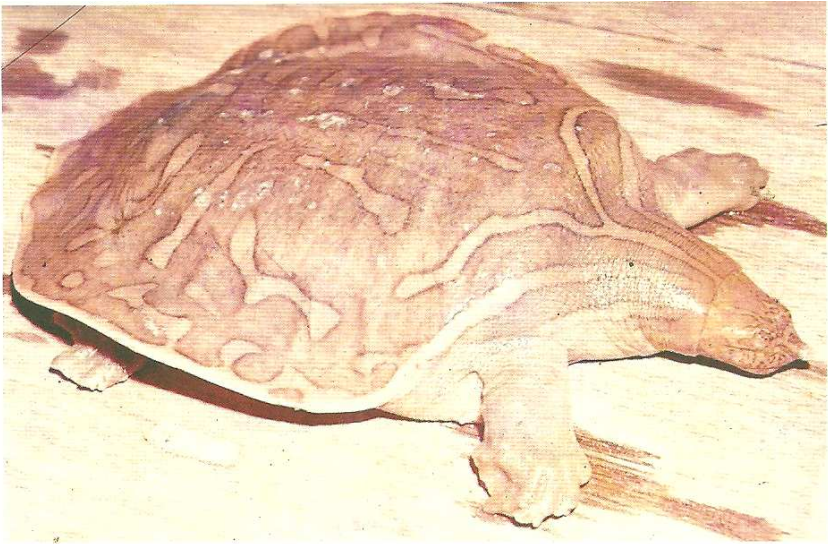

กระดองตะพาบแก้มแดง
Dogania subplana

กระดองตะพาบน้ำ
Amyda cartilaginea

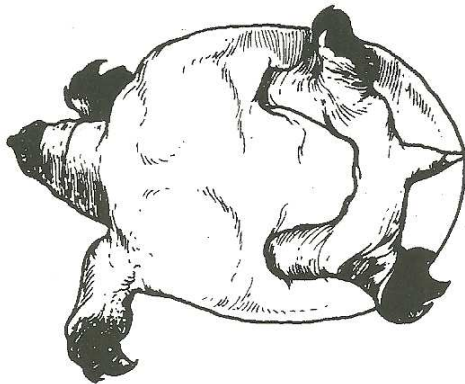
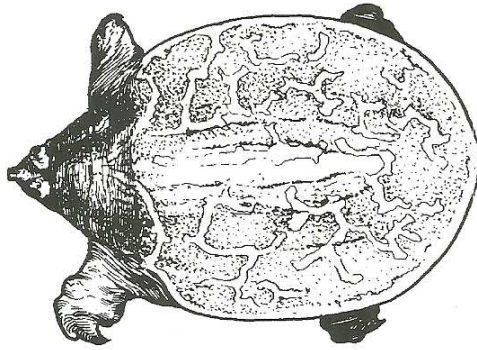

ภาพที่ ๑๓๔ ตะพาบมันลาย, กริวลาย, กรราวต่าง *Chitra chitra*

ภาพที่ ๑๓๕ หัวตะพาบมันลาย *Chitra chitra*

ภาพที่ ๑๓๖ กระดองตะพาบมันลาย *Chitra chitra*

ชื่อสามัญ (ไทย)

ตะพาบม่านลาย กริวลาย
กราวต่าง

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

Giant Thai Softshell Turtle
Giant Softshell Turtle

ชื่อวิทยาศาสตร์

Chitra chitra Nutphand,
1986

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง
น้ำหนัก

๑๑๕ เซนติเมตร
๑๒๐ กิโลกรัม

กระดองหลังแบนและเรียบ หัวเล็ก คอยาว หัวและกระดองหลังมีเส้นลาย
บางสำหรับพรางตัว ใ้ก้าหน้าแบนเป็นพาย และมีเล็บใหญ่แข็ง

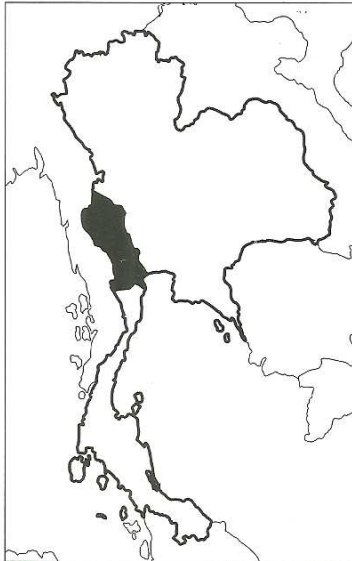
ผู้เขียนคาดว่าตะพาบม่านลายเป็นตะพาบพันธุ์ใหญ่ที่สุดในโลก อาศัยอยู่
ในน้ำเกือบตลอดเวลา บนบกเคลื่อนที่ลำบากเพราะมีน้ำหนักตัวมาก ขึ้นบก
เฉพาะเพื่อการวางไข่บนชายฝั่งแม่น้ำบริเวณที่เป็นหาดทราย มักพบอาศัยอยู่
ในบริเวณน้ำไหลของแม่น้ำใหญ่ที่มีพื้นเป็นทราย

๓๗

กระดองหลังและหัวสีน้ำตาลเหลือง มีเส้นแถบสีน้ำตาลอ่อนหลายเส้น ตั้ง
แต่บริเวณหัวมายังกระดองหลัง กระดองท้องสีขาวหรือชมพูขาว

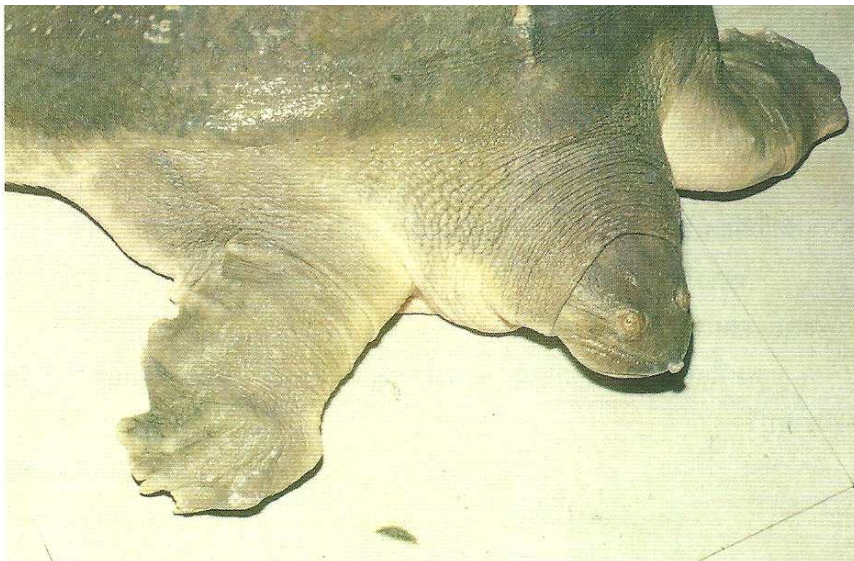
ขอบเขตการแพร่กระจาย

พบที่แค้วน้อย แค้วนใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี และแม่น้ำแม่กลอง จังหวัด
ราชบุรี

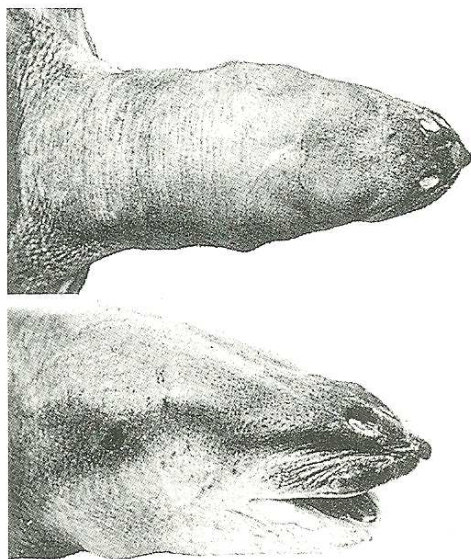

■ บริเวณที่พบ

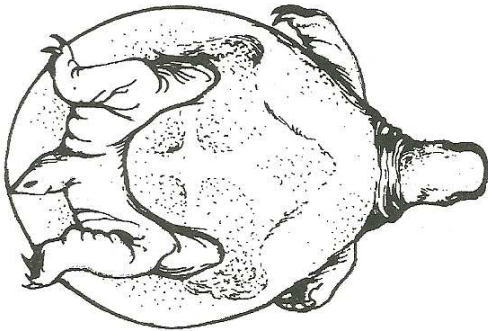
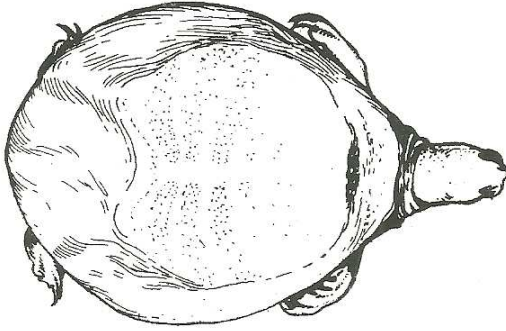

ภาพที่ ๑๓๗ ตะพาบหัวกบ, กริวดาว, กรราวเขี้ยว *Pelochelys cantorii*

ภาพที่ ๑๓๘ หัวตะพาบหัวกบ *Pelochelys cantorii*

ภาพที่ ๑๓๙ กระดองตะพาบหัวกบ *Pelochelys cantorii*

ชื่อสามัญ (ไทย)

ตะพาบหัวทาบ กริวดาว
กราวเขี้ยว

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

Blunt-headed Giant
Softshell Turtle
Antipa Turtle

ชื่อวิทยาศาสตร์

Pelochelys cantorii Gray,
1864

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง
น้ำหนัก

๑๐๐ เซนติเมตร
๘๕ กิโลกรัม

ลูกตะพาบหัวทาบมีกระดองหลังรูปกลม แต่กระดองจะยาวขึ้นเมื่อเจริญเป็นตัวเต็มวัย ตัวแบน หัวโต คอยาว ปลายจมูกสั้น ปากกว้าง ขากรรไกรแข็งแรงมาก ตาเล็ก เท้ามีพังผืดหุ้มหนา นิ้วเท้าหน้าและเท้าหลัง ๓ นิ้ว มีเล็บแข็ง

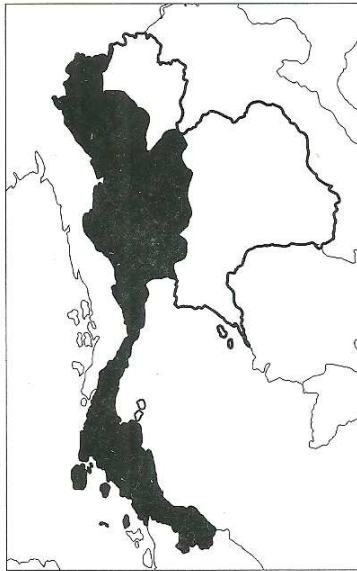
ตะพาบหัวทาบอาจจะมีขนาดใหญ่เป็นที่สองของโลกรองจากตะพาบม่านลายที่พบในประเทศไทยและประเทศอินเดีย สามารถอยู่ในน้ำได้เป็นเวลานาน เพราะสามารถดูดซับออกซิเจนจากน้ำผ่านท่อหายใจได้ ตัวเมียขนาดใหญ่กว่าตัวผู้ ออกไข่ครั้งละหลายใบ

สี่

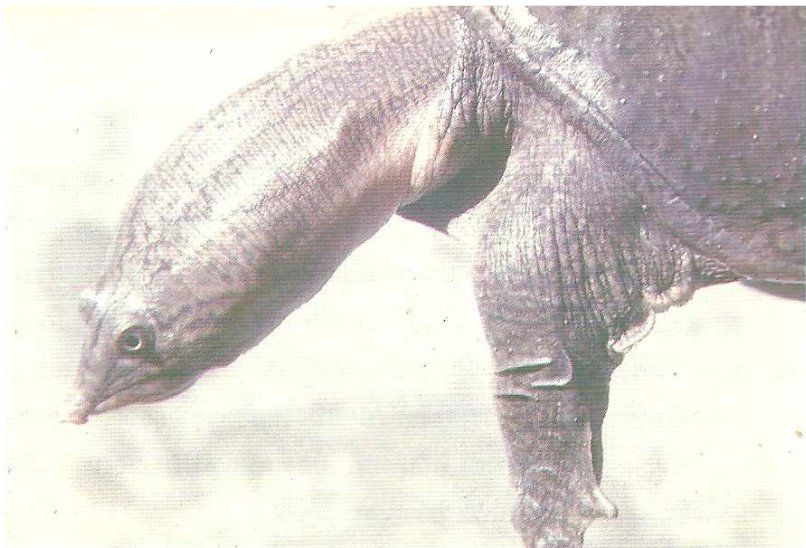
กระดองหลังของลูกตะพาบหัวกลมมีสีเขียวใบไม้และมีจุดสีเหลืองกระจายทั่วไป กระดองหลังตัวเต็มวัยสีเขียวมะกอกเข้ม กระดองท้องสีขาวหรือชมพูขาว หัวและคอสีเทามะกอก คางสีขาวย ขาเทา เล็บขาว

ขอบเขตการแพร่กระจาย

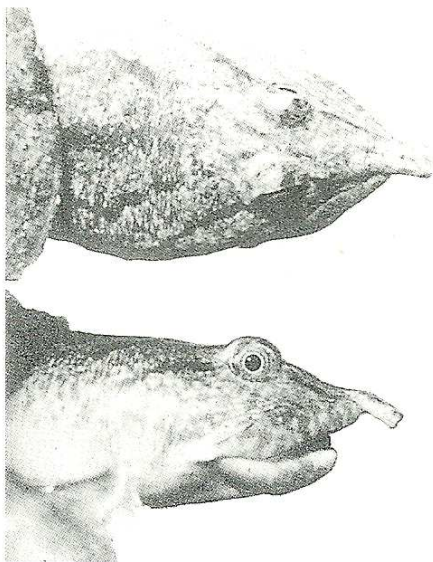
ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศไทย (ตาก อยุธยา กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี และนครศรีธรรมราช) ที่อื่นพบที่ เมืองไหหลำ ประเทศจีน อินเดีย พม่า อินโดจีน มาเลเซีย สุมาตรา ชวา และบอร์เนียว

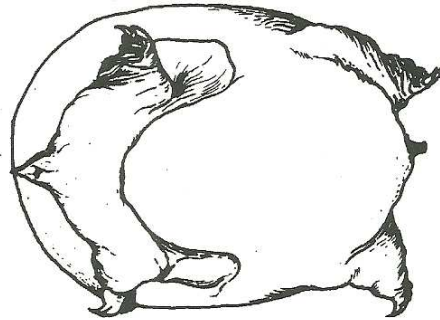
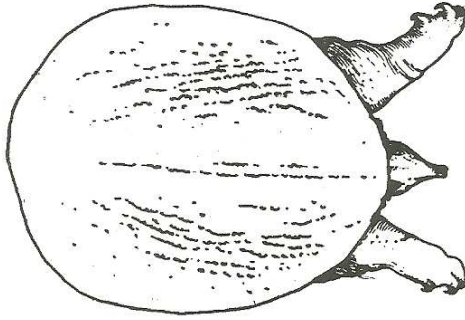
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๑๔๐ ตะพาบแก้มแดง, ปลาฝาดำ *Dogania subplana*

ภาพที่ ๑๔๑ หัวตะพาบแก้มแดง *Dogania subplana*

ภาพที่ ๑๔๒ กระดองตะพาบแก้มแดง *Dogania subplana*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

ตะพาบแก้มแดง ปลาผาดำ
Red Cheeked Softshell Turtle
Dark-shelled Softshell Turtle
Dogania subplana
(Geoffroy, 1809)

ชื่อวิทยาศาสตร์

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง
น้ำหนัก

๓๕ เซนติเมตร
๑๕ กิโลกรัม

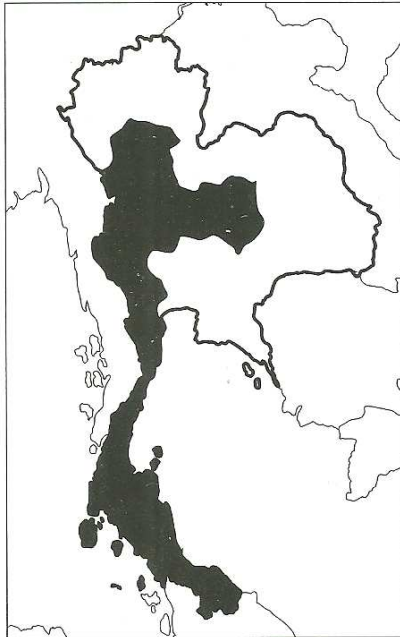
กระดองรูปยาวและแคบ ด้านข้างตรง หัวโตและมีปลายจมูกยาว ขาเล็ก และหางสั้น

ตะพาบแก้มแดงเป็นตะพาบพันธุ์เล็กที่สุดที่พบในประเทศไทย และเป็นชนิดเดียวในสกุล *Dogania* พบที่พบในแถบตะวันตกเฉียงเหนือของไทยมีสีคล้ำกว่าที่อื่น และแก้มไม่ค่อยแดง

กระตองหลังสีเทาดำและมีจุดสีดำบนหลัง หัวสีเทาหรือเขียวมะกอก และมีลายสีดำ บริเวณแก้มและด้านข้างลำคอสีแดง กระตองท้องสีขาวหรือเทา

ขอบเขตการแพร่กระจาย

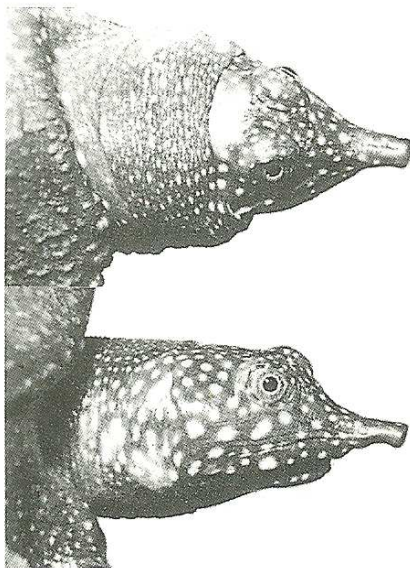
บริเวณฝั่งตะวันตกของภาคกลาง (จังหวัดกาญจนบุรี) บางพื้นที่ในภาคเหนือ (จังหวัดตาก) และพบมากทางภาคใต้ (ชุมพร และนครศรีธรรมราช) ที่อื่นพบที่ พม่า มาเลเซีย สุมาตรา ชวา บอร์เนียว และฟิลิปปินส์

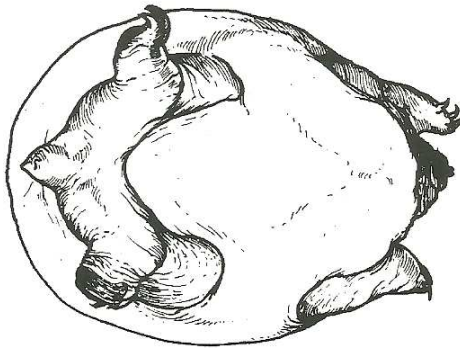
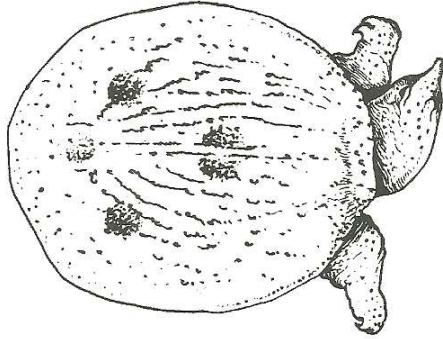
■ บริเวณที่พบ

ภาพที่ ๑๔๓ ตะพาบน้ำ, ปลาฝา *Amyda cartilaginea*

ภาพที่ ๑๔๔ หัวตะพาบน้ำ *Amyda cartilaginea*

ภาพที่ ๑๔๕ กระดองตะพาบน้ำ *Amyda cartilaginea*

ชื่อสามัญ (ไทย)

ตะพาบ ตะพาน้ำ

ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

ตะพาบสวน ปลาฝา

ชื่อวิทยาศาสตร์

Siamese Softshell Turtle

Amyda cartilaginea

cartilaginea (Boddaert, 1770)

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง

๗๕ เซนติเมตร

น้ำหนัก

๓๕ กิโลกรัม

ลูกตะพาบมีกระดองหลังรูปกลม และเปลี่ยนเป็นยาวขึ้นเมื่อเจริญเป็นตัวเต็มวัย ขอบของกระดองหลังเหนือต้นคอขรุขระ และกระดองหลังมีสันเล็กๆ กระจายทั่วไป ลำตัวแบนหุ้มด้วยแผ่นหนัง หัวโต ปลายจมูกยาวและพอม ตายื่นออกเล็กน้อย ขากรรไกรแข็งแรง เท้าหน้าและเท้าหลังปกคลุมด้วยหนังและพังผืดหนาจนแทบไม่เห็นนิ้ว มีเล็บ ๓ เล็บ

ตะพาบกินสัตว์น้ำเป็นอาหาร ได้แก่ ปลา ปู หอย และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกขนาดเล็ก นิสัยดุ ถ้าจับที่ด้านข้างของกระดองหลัง ตะพาบอาจยื่นหัวมากัดทำให้ได้รับบาดเจ็บได้ ตะพาบชนิดนี้เป็นที่นิยมจับมาบริโภคเป็นอาหารในประเทศแถบเอเชีย

ถ้าสภาพที่อยู่อาศัยมีความเหมาะสม ตะพาบจะเติบโตได้ถึงวัยเจริญพันธุ์ใน ๒๐ เดือน ตัวเมียวางไข่ ๓-๔ ชุดต่อปี แม่ตะพาบที่เพิ่งวางไข่ในปีแรกจะวางไข่ชุดละประมาณ ๓-๑๐ ใบ และจะวางไข่ได้ถึง ๒๐-๓๐ ใบเมื่อโตเต็มที่ และมีจำนวนไข่ลดลงเมื่ออายุมากขึ้น ตะพาบกินอาหารและสืบพันธุ์ในน้ำ วางไข่บนบก และขึ้นมาบนบกในบางครั้งเพื่อฝังตัวลงในทรายหรือในโคลน และอยู่หนึ่งๆ เป็นเวลานานโดยโผล่เฉพาะส่วนปลายจมูกให้เห็นเท่านั้น

๘๒

กระดองหลัง หัว และขาสี่เขี้ยวมะกอก มีจุดสีดำหรือสีเหลืองกระจายตาม
ส่วนต่างๆ กระดองหลังมีจุดสีดำเป็นดวงๆ ๔ หรือ ๕ จุด กระดองท้องสีขาว
หรือเทาขาว

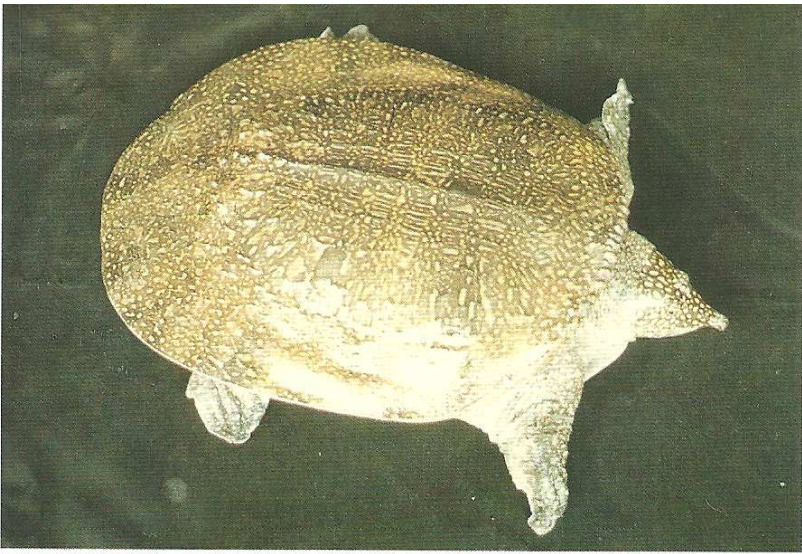
ขอบเขตการแพร่กระจาย

ทุกภาคของประเทศไทย ที่อินทผลัม ตอนใต้ของพม่า อินโดจีน มาเลเซีย
สุมาตรา ซาบา และบอร์เนียว

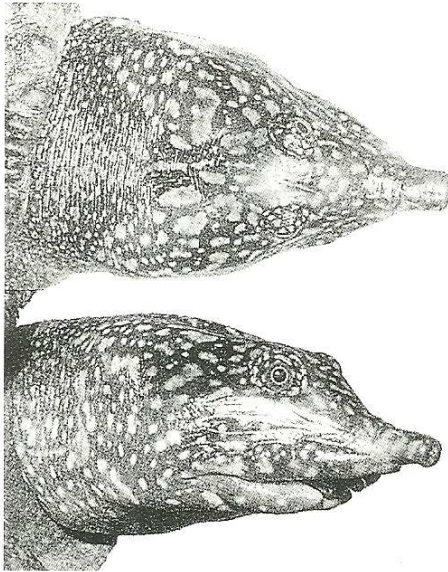

■ บริเวณที่พบ

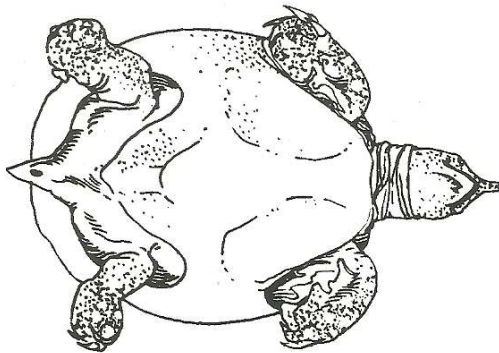
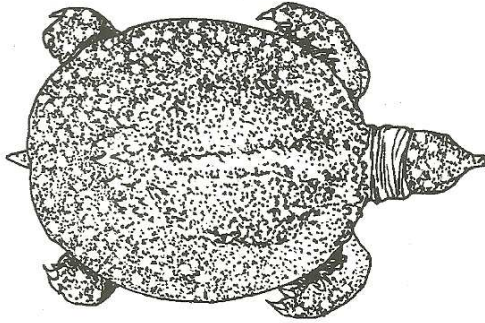

ภาพที่ ๑๔๖ ตะพาบข้าวตอก *Amyda cartilaginea nakorn*

ภาพที่ ๑๔๗ หัวตะพาบข้าวตอก *Amyda cartilaginea nakorn*

ภาพที่ ๑๔๘ กระดองตะพาบหัวตอก *Amyda cartilaginea nakorn*

ชื่อสามัญ (ไทย)
ชื่อสามัญ (อังกฤษ)

ตะพาบข้าวตอก ตะพาบดาว
Yellow-spotted
Softshell Turtle
Nakorn Softshell Turtle
Amyda cartilaginea nakorn
(Nutphand, 1990)

ชื่อวิทยาศาสตร์

ลักษณะทั่วไป

ความยาวกระดองหลัง
น้ำหนัก

๓๕ เซนติเมตร
๑๐ กิโลกรัม

กระดองหลังกลม กระดองท้องคล้ายตะพาบสวน หัวโต ปลายจมูกยาวและ
ผอม ขาค่อนข้างใหญ่

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ตะพาบข้าวตอกน่าจะเป็นชนิดย่อยของตะพาบสวน
เพราะมีรูปร่าง ลักษณะ และพฤติกรรมคล้ายกัน คงต่างกันมากในเรื่อง
ลวดลายเท่านั้น และยังไม่ปรากฏว่ามีขนาดใหญ่เท่ากับตะพาบสวนเลย

ตะพาบข้าวตอกเป็นตะพาบที่หายาก อาศัยอยู่ในแม่น้ำที่สะอาดและลึก
ไม่พบตามหนองบึง

กระดองหลังและหัวสีเขียวมะกอก มีจุดสีเหลืองทั่วหัว จุดเหลืองจะมีขนาดใหญ่ขึ้นจนคล้ายปื้นในบริเวณท้ายทอยและมุมขากรรไกร กระดองหลังมีขีดเล็กๆ และจุดเล็กๆ สีเหลืองกระจายทั่วไป ขาและเท้าทั้งสี่เขี้ยวคล้ำและมีจุดเหลือง ด้วยเหตุนี้ชาวบ้านในแถบภาคใต้จึงเรียกว่า “ตะพาบข้าวตอก” หรือ “ตะพาบดาว”

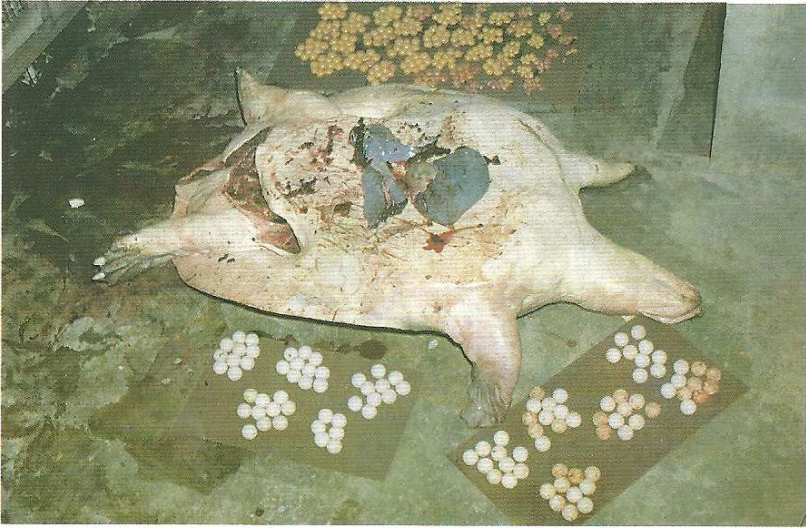
ขอบเขตการแพร่กระจาย

พบเฉพาะทางภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

■ บริเวณที่พบ

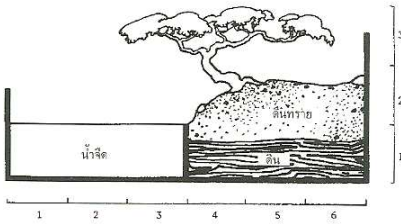

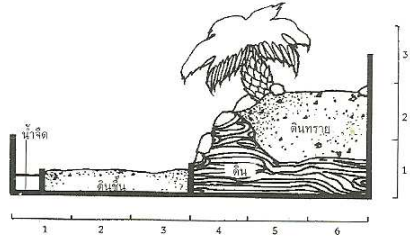
ภาพที่ ๑๔๙ ไข่ในท้องของตะพาบมันลาย *Chitra chitra*

ภาพที่ ๑๕๐ ตะพาบน้ำเผือก *Amyda cartilaginea*

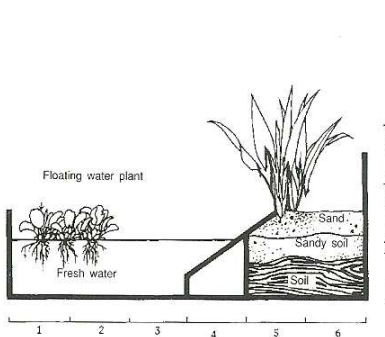

Terrapin terrarium

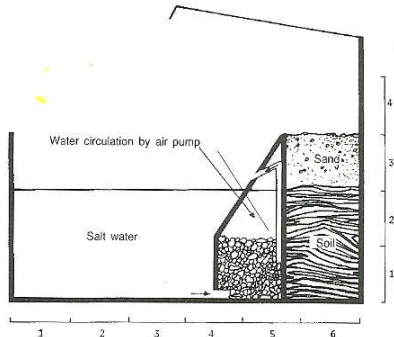

Tortoise terrarium

ภาพที่ ๑๕๑ กรงและบ่อเลี้ยงเต่า

Soft-shell terrarium

Sea turtle terrarium

ภาพที่ ๑๕๒ กรงและบ่อเลี้ยงเต่า

บรรณานุกรม

- วิโรจน์ นุตพันธุ์. 2529. สารศูนย์สัตวศาสตร์ไทย. 1(1-12).
- วิโรจน์ นุตพันธุ์. 2530. สารศูนย์สัตวศาสตร์ไทย. 2(13-24).
- วิโรจน์ นุตพันธุ์. 2529. สารศูนย์สัตวศาสตร์ไทย. 5(49-60).
- วิโรจน์ นุตพันธุ์. 2529. สารศูนย์สัตวศาสตร์ไทย. 6(61-72).
- จินดา เทียมเมธ. 2515. วิชาว่าด้วยเต่า. คณะประมง. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
กรุงเทพฯ. 57หน้า.
- Ashley, L.M. 1962. Laboratory Anatomy of the Turtle. WM.C. Brown
Company Publishers, IOWA. 48 pp.
- Ernst, C.H. and Barbour, R.W. 1989. Turtles of the World.
Smithsonian Institution Press, Washington, D.C. 313 pp.
- Nutaphand, W. 1980. The Turtles of Thailand. Mitbhadung Press,
Bangkok. 222 pp.
- Pritchard, P.C.H. 1967. Living Turtles of the World.
T.F.H. Publications Inc., Neptune. 288 pp.
- Pritchard, P.C.H. 1967. Encyclopedia of Turtles.
T.F.H. Publications Inc., Neptune. 895 pp.
- Taylor, E.H. 1970. The Turtles and Crocodiles of Thailand.
Science Bulletin of the University of Kansas, 99
:89-179

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑. รองนายกรัฐมนตรี (นายพิชัย รัตตกุล)	ประธานกรรมการ
๒. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์)	รองประธานกรรมการ
๓. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์)	รองประธานกรรมการ
๔. เลขาธิการพระราชวัง	กรรมการ
๕. ราชเลขาธิการ	กรรมการ
๖. เลขาธิการนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน	กรรมการ
๗. เลขาธิการคณะรัฐมนตรี หรือผู้แทน	กรรมการ
๘. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๑. เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๒. ปลัดกระทรวงกลาโหม หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๓. ปลัดกระทรวงการคลัง หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๔. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๕. ปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๖. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๗. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๘. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๙. อธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๐. เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงาน เยาวชนแห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๑. เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๒. ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	กรรมการ

๒๓. ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๔. กรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๕. กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๖. นายขวัญแก้ว วัชโรทัย	กรรมการ
๒๗. พลเอก จรัล กุลละวณิชย์	กรรมการ
๒๘. คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร	กรรมการ
๒๙. นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ	กรรมการ
๓๐. คุณหญิงเต็มสิริ บุญยสิงห์	กรรมการ
๓๑. นายทองค่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา	กรรมการ
๓๒. นายเชียรชัย ศรีวิจิตร	กรรมการ
๓๓. พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์	กรรมการ
๓๔. นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์	กรรมการ
๓๕. นายเย็นใจ เลหาวนิช	กรรมการ
๓๖. นางลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์	กรรมการ
๓๗. พลเอก วันชัย เรืองตระกูล	กรรมการ
๓๘. นายวิจิตร อวาทะกุล	กรรมการ
๓๙. นายสมพร เทพสิทธา	กรรมการ
๔๐. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา	กรรมการ
๔๑. หม่อมเจ้าสุภัทราวดี ดิศกุล	กรรมการ
๔๒. คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๔๓. ร้อยโท สุวิทย์ ยอดมณี	กรรมการ
๔๔. นายเอนก สิทธิประศาสน์	กรรมการ
๔๕. พลเอก บุญศักดิ์ กำแหงฤทธิ์รงค์	กรรมการ
๔๖. ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	กรรมการและเลขานุการ
๔๗. ผู้อำนวยการส่วนวิชาการ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๘. ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๙. หัวหน้าฝ่ายเลขานุการและประสานงาน ส่วนวิชาการ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ
เรื่อง สัตว์เฉพาะถิ่นในประเทศไทย

ประธานอนุกรรมการ
นายสุวัช สิงห์พันธุ์

อนุกรรมการ

นาวาอากาศเอก(พิเศษ) วิโรจน์ นุตพันธุ์	นายไพบูลย์ นัยเนตร
นายธวัชชัย สันติสุข	นายจรัสธาดา การณสูต
นายอลงกรณ์ มหรรณพ	นายสุรพล ดวงแข
นายไพโรจน์ ผลประสิทธิ์	นายกำธร ธีรคุปต์
นายกิตติศักดิ์ วรรณะภูติ	นายจาร์จินต์ นภิตะภักดิ์
นางวิณีนารถ พันธุ์วุฒิ	ผู้แทน สำนักงานคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

อนุกรรมการและเลขานุการ
นายนพพร บุญแก้ว

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสิริกาญจน์ คหวัฐฐา

นางสมจิตต์ เทียนสว่าง

ประสานงานการผลิต

นางวิณีนารถ พันธุ์วุฒิ

ประสานงานฝ่ายข้อมูล

นายธนาคม บัณฑิตดวงศรีรัตน์

ออกแบบปก จัดทำรูปเล่ม

สำนักพิมพ์ อาร์ต อิน โปรดักชั่น

โทรศัพท์ ๙๓๘-๕๕๓๐-๑, ๙๓๘-๕๕๓๔

โทรสาร ๙๓๘-๕๕๓๑

จำนวนพิมพ์

๓,๐๐๐ เล่ม หนังสือเผยแพร่ ห้ามจำหน่าย

พิมพ์ที่

บริษัท เค พรินท์ อินเตอร์กรุป จำกัด

โทรศัพท์ ๔๒๗-๘๙๕๙, ๘๗๒-๖๗๘๖

โทรสาร ๔๒๗-๘๙๕๙

เต่าในประเทศไทย

คณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ

“สัตว์ถิ่นเดียวของประเทศไทย”

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ครั้งที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๔๓

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ISBN 974-7772-65-5

แปลเป็นภาษาไทยจากหนังสือ The Turtles of Thailand

ของ นาวาอากาศเอก (พิเศษ) วิโรจน์ นุตพันธุ์

ผู้แปล ผศ.ดร. กำธร ธีรคุปต์

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

